

Fondatori: Al. Florin Țene, N. N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică

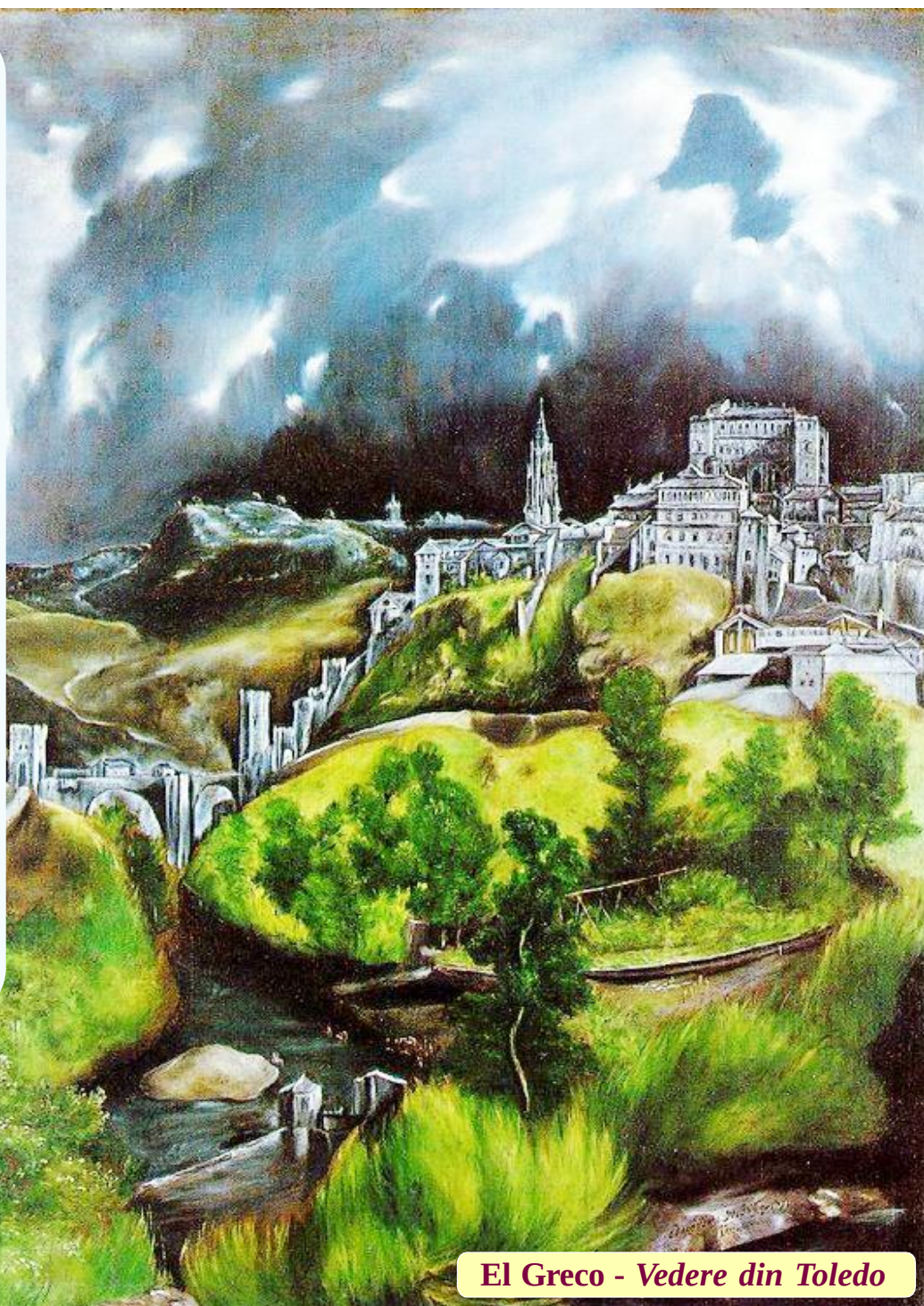
Constelații diamantine

Anul IV, Nr. 3 (31)
Martie 2013

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Semnează:

Iulian Chivu, Doina Drăguț,
Janet Nică, George Filip,
George Petrovai, Alexandru G.
Șerban, Serghei Esenin,
Ștețian Gomboș, Al. Florin
Țene, Corina Haiduc Luca,
Florin Măceșanu, Comelia
Atanasiu, Jules Kohn Botea,
Marius Chelaru, Dan Doman,
Valentin E. Busuioc, Șerban
Codrin, Magdalena Dale,
Iulian Dămăcuș, Mihai Știrbu,
Eugen Deutsch, Livia Ciupercă,
Gheorghe A. Stroia, Ioan Lilă,
Emil Bucureșteanu, Mihai
Batog-Bujenită, Julieta
Carmen Pendefunda, Lucian
Gruia, Boris Marian, Elena
Trifan, Octavian Lupu, Mihai
Tudor, Mariana Zavati Gardner,
Liviu Florian Jianu, Florentin
Smarandache, Ion Iancu Vale,
Nicolae Bălașa, Patricia Lidia,
Gheorghe Puiu Răducuțan,
Isabela Vasiliu-Scraba, Rashit
Gashi, Adrian Botez, Anton
Tobin, Vasile Popovici, Cella
Negoiescu, Margaret Wilmot,
Viorel Roman, Ioan Nicoară,
Nicușor Constantinescu,
Dan-Viorel Norea, Nelu Vasile,
Ecaterina Negară, Mihai Horga,
Dina Cuvata

El Greco - Vedere din Toledo

Sumar

Iulian Chivu , <i>Reflecții din Peștera Nimfelor</i> ..pp.3,4	
Doina Drăguț , <i>Goticul în artă, literatură, muzică</i> ..pp.5,6	
Janet Nică , <i>O pinie, două pinii</i>p.7	
George Filip , <i>Versuri</i>p.8	
George Petrovai , <i>Considerații despre artă</i> ..pp.9,10	
Alexandru G. Șerban , <i>Serghei Esenin - Poetul iubirii</i>pp.11-13	
Serghei Esenin , <i>Versuri</i>p.14	
Stelian Gomboș , <i>Mitropolitul Antonie al Ardealului</i>pp.15-17	
Al. Florin Țene , <i>Poezia ca viziune în geometria metaforei</i>p.17	
George Filip , <i>La steaua lui Vieru</i>p.17	
Corina Haiduc Luca , <i>Era poezilor</i>p.18	
Florin Măceșanu , <i>El Greco</i>p.19	
Poeți ai Societății Române de Haikup.20	
Mihai Știrbu , <i>Vasile Alecsandri...</i>pp.21-23	
Eugen Deutsch , <i>Sonete</i>p.24	
Livia Ciupercă , <i>Martiriul românesc</i>p.25	
Gheorghe A. Stroia , <i>Cântul destrămării și al reînvierii prin Iubire</i>pp.26,27	
Ioan Lilă , <i>Plimbare pe aleile de stele</i>p.27	
Emil Bucureșteanu , <i>Poezie și dramă în Vălbura apelor</i>p.28	
Mihai Batog-Bujeniță , <i>Madeleine Davidshon, un magician al cuvântului</i>pp.29,30	
Julieta Carmen Pendefunda , <i>Versuri</i>p.30	
Lucian Gruia , <i>Sângele Dardaniei în templul libertății</i>p.31	
Boris Marian , <i>Portrete</i>p.31	
Elena Trifan , <i>De-ale lui Gheorghe</i>p.32	
Octavian Lupu , <i>Nu doresc să trec indiferent pe cărarea vieții</i>pp.33,34	
Mihai Tudor , <i>Trecutul din noi</i>p.34	
Mariana Zavati Gardner , <i>Obiecte</i>p.35	
Liviu Florian Jianu , <i>Versuri</i>p.35	
Florentin Smarandache , <i>Lacul Navajo și Orașul argintului</i>pp.36,37	
Ion Iancu Vale , <i>Versuri</i>p.37	
Eugen Deutsch , Janet Nică , <i>Duel sonetistic</i> ..p.38	
Nicolae Bălașa , <i>Despre sărăcie și prostie ca formă manifestă</i>p.39	
Patricia Lidia , <i>Versuri</i>p.40	
Gheorghe Puiu Răducan , <i>Versuri</i>p.40	
Isabela Vasiliu-Scraba , <i>Despre învățăturile Părintelui Arsenie Boca</i>pp.41,42	
Rashit Gashi , <i>Versuri</i>p.42	
Adrian Botez , <i>Maestrul pelasgolog și Cometa Transsubstanțierii</i>pp.43-48	
Anton Tobin , <i>Abnegație</i>p.49	
Vasile Popovici , <i>Versuri</i>p.49	
Cella Negoiescu , <i>Arc de curcubeu</i>p.50	
Margaret Wilmot , <i>Versuri</i>p.51	
Viorel Roman , <i>Benedict XVI</i>pp.52-55	
Ioan Nicoară , <i>Banii</i>p.55	
Nicușor Constantinescu , <i>Constelații epigramatice</i>p.56	
Dan-Viorel Norea , <i>Constelații epigramatice</i> ..p.57	
Nelu Vasile , <i>Constelații rebusiste</i>p.58	
Ecaterina Negară , <i>Versuri</i>p.58	
Mihai Horga , <i>Versuri</i>p.59	
Dina Cuvata , <i>L-am cunoscut pe Nichita Stănescu</i>p.60	

Constelații diamantane

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFÎTEI, orientalist, sanscritolog
- Diplomat Petre GIGEA-GORUN, ambasador, scriitor
- Prof. univ. dr. George POPA, scriitor, traducător, eminescolog, critic de artă

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Redactori literari:

IULIAN CHIVU

BAKI YMERI

Redactor artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- GEORGE FILIP, Canada, scriitor

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantane* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constatidiamantane@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

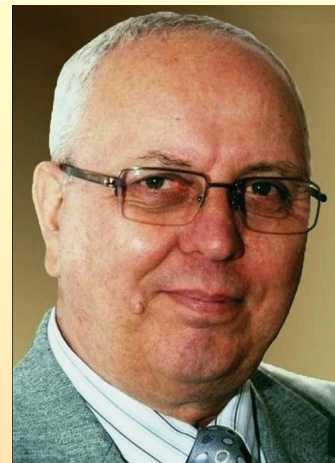
Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Ilustrația revistei: *El Greco*

Iulian CHIUU

Reflecții din Peștera Nimfelor

Sanctuarul Naiadelor homerice din Ithaca ar fi rămas în fluxul epic al *Odisseei* nu mai important decât oricare alt episod, dacă Porphirius nu ar fi descifrat în cele douăzeci de versuri¹ ideea alegoric exprimată a sufletelor călătoare prin văzduh, nevăzute, sau captivitate în grota nimfelor. În plus, Porphirius valorifică o tradiție bine conturată a grecilor în ce privește aceste fiice ale lui Zeus, sexsimboluri feminine ale lumii antice, seducătoare, de ale căror farmece se bucurau nu numai zeii, ci și muritorii.

Miturile privind genealogia și atributele lor au permis o structurare funcțională a acestora în *Naiade*² - stăpâne ale apelor dulci -, *Nereide*³ - nimfe ale Mediteranei - și *Oceanide* - nimfe care stăpâneau oceanele lumii. În unele opinii se conturau și nimfe ale apelor Hadesului.

Din aceeași clasă a nimfelor făceau parte și *Sirenele* din insula stâncoasă *Sirenum scopuli* și de al căror cântec ademenitor doar Ulise reușește să se ferească. Predestinate idilelor, Naiadele nu-și pierdeau feminitatea sub patina timpului și se îndrăgosteau frecvent de bărbați (muritori sau nu), dând naștere unor viitori eroi remarcați în fapte memorate de mitologia greacă, de unde și numele date unor orașe ca Lilaia din Phocis sau unor familii renumite⁴.

Dacă ținem seama că Naiadele își legau numele de cursurile de ape și ar fi putut pieri odată cu acestea, sanctuarul lor din Ithaca ar fi trebuit să fie consacrat de prezența unui izvor nesecat: „*Acolo sunt și ape curgătoare*”, confirmă textul lui Homer. Porphirius face ca în această groată din Ithaca lui Ulise să se *desfășoare imagini și simboluri care se nasc fără sfârșit unele din altele*⁵.

Pentru Homer nu interesase dacă o astfel de peșteră există în realitate și nici filosoful neopythagoreic Cronius⁶ nu confirmă un astfel de topos *karatos*, ceea ce pentru Porphirius contează mai puțin, inclusiv dacă în Ithaca mâna omului a construit drumuri pentru zei și pentru muritori. Cronius consideră descrierea din versurile homerice drept o ale-

gorie, însă poarta cu dublă intrare incită la comentarii. Un geograf ca Artemidor din Efes vine totuși cu referiri credibile privind acest sanctuar din Ithaca, insulă strâmtă și stâncoasă. Ea dispune de un port care se numește Phorkys, iar pe plaja ei s-ar afla o peșteră - sanctuar al nimfelor -, acolo unde ar fi fost debarcat Ulise de către feaci.

Alte descrieri ale sanctuarului decât cele lăsate de Homer și mai apoi ridicate de Porphirius la nivel de simboluri se pare că nu avem în afara mitologiei. Despre amforele amintite, Homer nu spune decât că în ele albinele lasă miere în faguri pentru Naiadele care țin la vâtaie mari de piatră veșminte porfirii. Comentariile lui Porphirius se concentrează mai mult pe celălalt detaliu, cele două porți, una spre Crivăț, iar cealaltă spre miazăzi, sfințită: *pe ea nu umblă oamenii, ci nemuritorii*.

Descrierile sanctuarului la greci amplasează statuia zeului căruia îi este închinat cu fața exclusiv spre est (punctul veșnicului *re-început*, cum spunea Eliade). Așa se explică amplasarea celor două porți de acces, așa încât cei care adresează rugă zeului privesc statuia din față, adică sunt orientați spre vest. Dacă asimilăm Crivățul cu estul, atunci cele două porți sunt învecinate (sud-est); pe poarta de miazăzi intrând doar nemuritorii (zeii), fără a se amesteca cu oamenii de rând.

Măslinul nu este nici el o prezență în tâmplătoare, simbolica lui intră în cele din urmă în conexiune cu celelalte elemente din peșteră. În mitologiile diferitelor popoare, grota sau peștera se constituie ea însăși într-un simbol coerent, după cum vom vedea. În principal face trimitere la uterul matern, în sensul de origine a vieții⁷ și din această cauză capătă o funcție inițiativă inclusiv la grecii lui Homer, când neofitul trebuia să parcurgă, ca o primă etapă, un *regressus ad uterum*, după care urma ieșirea la lumină, cu semnificația de renaștere într-un statut nou.

Tot printr-o peșteră coboară Ceres în infern în căutarea fiicei răpite, Zoroastru îi închină o peșteră lui Mithra, Dionysos trăiește

într-o peșteră, Zamolxis se ascunde într-o peșteră, Trophonius - regele arhitect -, mai inspirat decât Pitia, locuia și el într-o grotă. În China, pe Muntele Negru, apele inundă o peșteră cu mâl care ia forma unui om, după un tipar de pe fundul acesteia și care după nouă luni, sub razele soarelui, capătă viață un bărbat primordial, Ay-Atman, căruia îi urmează, după o incompletă expunere la soare, perechea acestuia: o femeie. Arhitectura clasică indiană se întemeiază pe profilul peșterii, iar *cella* templului hindus este ea însăși o peșteră. Soarele răsare la chinezi din Kongsang (un dud scorburos în care se ascunde lumina pe timpul nopții).

La islamici, peștera lui Abu Yaqub este un topos al întoarcerii la substanța primordială și tot despre peșteri amintește și Sf. Ioan al Crucii cu prilejul contopirii mistice. Cibeles era o zeitate a peșterii la greci etc. Pentru psihanaliza viselor, peștera semnifică locul identificării, al subiectivității, al interiorizării psihice odată cu care individul devine el însuși.

Așadar, începem să discutăm despre *semne* ca forme fizice imaginate sau exteriorizate care, potrivit lui Thomas A Sebeok⁸, presupun un semnificat și un semnificant și însumează funcția de a semnaliza o existență, de a comunica mesaje în cadrul speciei și de a modela informația primită din afara sa. Reamintim că autorul propunea o clasificare a semnelor în șase categorii: semnal, simbol, icon, indexul, simbolul și numele.

În *Republica* lui Platon - § 517 a,b - Socrate îi amintește lui Glaucon că lumea trebuie asimilată cu locul unei închisori și lumina focului cu efectul soarelui care o luminează și, în consecință, peștera reprezintă atât substanța inteligibilă, cât și substanța sensibilă, adică și semnificatul și semnificantul.

Platon sugerează că semnul *imită* semnificatul, ceea ce la Peirce⁹ este iconicitatea, ori în *Peștera Nimfelor* lucrurile conduc spre simbol în accepția lui Sebeok¹⁰; numele Na-

iadelor vine de la *nama* (izvor). Craterul este un simbol al izvorului fâșnitor nu numai la greci, ci și la perși; Mithra s-a născut dintr-o peșteră, la 25 decembrie, ciobanii venind să i se închine ca unui zeu suprem, precum magii la nașterea lui Hristos.

O problemă specială o propun cele două porți tropice atât pentru pitagoreicii Numenius și Cronius, cât și pentru Porphyrius, de unde și interpretarea acestora pornind de la ideea că la antici omul nu se poate ascunde de propriul destin, de propria menire. Ceea ce poate el în schimb este doar să adopte, să-și asume condițiile proprii vieții și în aceste condiții el trăiește nu într-un univers absolut fizic, ci mai mult într-unul simbolic și este, potrivit lui Ernst Cassirer¹¹, mai mult un animal simbolic decât un animal rațional.

În *Peștera Nimfelor* se face trecerea de la semnal la simbol dacă punem deoparte semnalul ca parte a lumii fizice, iar simbolul ca funcție umană a semnificării; primele sunt doar niște simpli operatori, pe când celelalte sunt designatori. Iar designația se înscrie într-un cod. Cele două porți, așadar, desemnează la pitagoreici tropicul de vară (în Cancer) și cel de iarnă (în Capricorn), fiindcă în astronomia presocraticilor și chiar mai apoi soarele parcurge toate cele douăsprezece constelații zodiacale în drumul său pe boltă.

Pe aceeași axă, cele două porți permit accesul oamenilor prin nord, iar prin poarta sudică urcă cei puri odată cu zeii asigurând un circuit continuu al sufletelor între pământ și constelațiile zodiacale, alegorie pe care de altfel Cronius nu o putuse sesiza. Joyce¹², cel care a creat modernismul și tot el l-a negat, insistă și el asupra acestui episod din *Odissea*, însă într-o manieră modernă, dar nu atât din dorința de a produce o sistematică a formelor simbolice, cu toate că *Peștera Nimfelor* îi oferea acest prilej. El rămâne la nivelul în care cunoașterea anticului include

particularul într-o formă universală neordonată și prea puțin legitimă.

A atribui anticului o gândire exclusiv mitico-religioasă inclusiv în intuiția artistică mi se pare puțin exagerat din moment ce critica culturii, evidentă mai ales la greci, este și o critică a rațiunii ei. Bipolaritatea sacrului este ea însăși o dovadă. Scolasticul Lagrange¹³ definește cei doi poli ai sacrului drept *vitandum per accidens* prin care înțelege puritatea, desăvârșirea, respectiv *vitandum per se*, impuritate, ceea ce trebuie evitat din cauza ticăloșiei umane (inclusiv interesul personal).

Puritatea și impuritatea, ca poli ai sacrului, cunosc o distribuție socială inegală, de unde coeziunea sau disoluția¹⁴, iar un merit (încă unul) al civilizației elene a fost și acela de a face distincția între pur și impur și, mai mult decât atât, depășește această distincție ridicând-o la rang de temă filosofică încă de la pitagoreicii care anticipează temele bipartiției universului înaintea bipartiției societății.

În reluarea ideii, Rudolf Steiner¹⁵ vorbește peste două milenii, evident după o poziție puternic influențată de creștinism, despre o lume tripartită; prima lume fiind cea care ne înconjoară, cea de a doua se reflectă în prima prin manifestările Lunii, iar cea de a treia se manifestă în prima prin nestatornicia punctului de răsărit al Soarelui. Abia după aceste distincții, limbajul trece spre intuiția internă și stabilește treptele conceptului de *Eu*, mai întâi ca formă a subiectivității posesive și mai apoi ca formă a obiectivității raționale, ceea ce a dus spre formarea conceptelor definirii și a celor ale calității. Iată de ce, cu *Peștera Nimfelor*, semnificația se explică în mod automat în termeni ai existenței, fiindcă numai aceasta leagă adevărul de realitate și le separă totodată conceptual și ca specii și ca atribute ale existenței însăși, nu fără a identifica în formele simbolice vagi

date ale istoriei universale.

Lumea modernă, deși lasă un astfel de motiv doar în seama mitologiei sau a literaturii, uită că există și gândește în virtutea adevărului său mereu aceeași realitate izomorfă prin reprezentări doar reesențializate, dar pe aceleași fundamente necomutative.

[1] *Se naște-n fundul schelei cu frunza deasă un măslin și-alături i-o peșteră umbroasă, desfătată, închinată zeilor Naiade. Într-însa erau vase și ulcioare de piatră, unde roiuri de albine își lasă-n faguri mierea pentru zâne. Mai sunt în ea vătale mari de piatră, la care-aceste zâne Țes cu mîna veșminte porfirii, minune mare. Acolo sunt și ape curgătoare, iar peștera-i cu două porți; pe una, cea despre Crivăț, se coboară oamenii; cealaltă-i despre miazăzi, sfințită; pe ea nu umblă oameni, ci nemuritorii (Odissea, XIII, 142-156, trad. G. Mumu).*

[2] Sălășluiau peste râuri, izvoare, fântâni, lacuri și chiar mlaștini unde își exercitau puterile. Cele care aveau puteri asupra fântânilor se numeau *Crinaeae*, cele care domneau peste izvoare se numeau *Pegaeae*, stăpânele mlaștinilor se numeau *Eleionomae*. Pârăurile erau stăpânite de *Potameides*, iar lacurile de *Limnatides*

[3] Sunt cele 50 de fiice ale lui Nereus și ale soției sale Doris. Acestea stăpânesc peste Mediterana și sunt apropiate marinarilor aflați în dificultate. Ele puteau prezice și viitorul și făceau parte din alaiul lui Poseidon. În Corint, de pildă, ele apar îmbrăcate până în sec. al VI-lea î.H., ca mai târziu, în ceramică să apară dezbrăcate, călărind delfini sau cai de mare.

[4] De farmecele lor s-au bucurat Endymion, Erichthonius, Magnes, Lelex, Oebalus, Otrynteus, Icarus și Thyestes cărora le-au dăruit prunci întemeietori ai unor familii care au dăinuit și s-au bucurat de această genealogie.

[5] Buffiere Felix; *Miturile lui Homer și gândirea greacă*, Ed. Univers, Buc., 1987, p. 56

[6] Cronius a fost unul din celebrii neopythagoreici, contemporan cu Numenius din Apamea.

[7] A se vedea inclusiv la Mircea Eliade această semnificație, de pildă în nuvela *La țigănci*.

[8] *Vezi Semnele: o introducere în semiotică*, Ed. Humanitas, Buc., 2001, p. 19.

[9] Peirce, C.S.; *Some Consequences of Four Incapabilities*, în *Journal of Speculative Philosophy*, 2 (140-151), 1868

[10] *Un semn lipsit fie de similaritate, fie de contiguitate, deci numai cu o legătură convențională între semnificantul lui și denotare, și cu o clasă intențională pentru designatul său, se numește simbol*; op. cit., p. 79.

[11] Cassirer, E.; *Eseu despre om. O introducere în filosofia culturii umane*, Ed. Humanitas, Buc., 1994, p. 45

[12] Joyce, James Augustine Aloysius (1882 - 1941); *Ulysses*, Dublin, 1921

[13] Marie Joseph Lagrange - (1855-1938) *Études sur les religions sémitiques*, Paris, 1903

[14] Vezi și Caillois, Roger; *Omul și sacrul*, Ed. Nemira, ed. a II-a, Buc., 2006

[15] Steiner, R.; *Om - Hieroglifă a cosmosului*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2006, p. 55.

El Greco - Curățarea templului

Doina DRĂCUȚ

Goticul în artă,
literatură, muzică

Arta gotică a apărut în Franța, în prima jumătate a secolului al XII-lea, și s-a răspândit în vestul Europei (Anglia, Flandra, Spania) și centrul Europei (țările germanice, Cehia, Polonia). În România, arta gotică a pătruns prin secolele XIII-XIV, mai ales în Transilvania (prin monumente) și Moldova (elemente decorative). Parisul este focarul principal al artei gotice, de unde strălucirea sa se propagă în întreaga Europă.

Numit și „stilul arcului ascuțit”, stilul gotic se naște din arta romanică sub influența Cruciadelor, a scolasticii și a misticismului religios.

Termenul „gotic” a fost introdus de celebrul arhitect și istoric de artă italian Giorgio Vasari, biograful celor mai renumiți arhitecți, pictori și sculptori italieni, în anul 1550, care făcea aluzie la tribul germanic al goților, pentru a defini o cultură de nivel inferior, o subcultură, cu alte cuvinte „barbară”: „acești Goti, acești barbari care nu cunoșteau nimic din tradiția adevărată și-au creat un stil al lor, care se rezumă la un haos de săgeți, turnulețe, ornamente caraghioase și adaosuri de prisos, din care frumusețea clasică, simplă este cu totul înlăturată”¹.

Dezvoltarea artei gotice este strâns legată de cea a societății feudale, de înflorirea și dezvoltarea orașelor, ce se întreceau între ele prin construirea de monumente cât mai grandioase. Și să nu uităm că goticul evoluează într-o societate de tip catolic, în care credința are un rol important, ceea ce duce la construirea de numeroase biserici și catedrale.

Gloria stilului gotic sunt catedralele, dar stilul gotic se regăsește și în construcții civile și militare, în palate comunale, în primării și palate de justiție.

În catedrale sunt concentrate aproape toate ramurile artei: sculptura, pictura, artele decorative, mobilier, vitralii, textile.

Despre catedrala gotică s-a spus că ar fi asemenea unei „Biblie în piatră” sau a unei „Istorii a lumii”, deoarece multitudinea de personaje pare să ilustreze atât teme inspirate din biblie, cât și aspecte contemporane, inspirate din viața trăită de artiști.

Stilul gotic este caracterizat prin predominarea formelor arhitectonice înalte și zvelte, prin arcuri butante și bolți ogivale, prin contraforturi și vitralii.

Aparent fragile, edificiile gotice sunt foarte rezistente prin scheletul ferm al clădirii

În ceea ce privește volumul și înălțimea, catedralele gotice le depășesc cu mult pe cele mai mari catedrale romanice: „privirea nu se lovește de forme masive aflate în penumbră ci îmbrățișează dintr-o dată întregul spațiu. (...) În catedrala gotică, toate elementele se află în diferite corelații: arcurile nu reunesc numai sprijinele, ci și iau parte și la tendința ascendentă dominantă și încadrează cele mai felurite perspective. (...) În felul cum a fost concepută construcția arcadei se oglindește intenția din ce în ce mai accentuată a culturii medievale de a ține seamă de factorii psihologici în vederea realizării țelurilor ei ideologice”².

Amintim catedralele din Franța (Paris, Reims, Rouen, Chartres, Amiens), din Spania (Burgos), din Anglia (Worcester, Wels), din Germania (Köln, Bamberg).

În Franța, stilul gotic a cunoscut trei etape: gotic lanceolat, gotic radiant și gotic flamboyant.

Prima etapă a goticului, stilul lanceolat, a avut drept caracteristică prezența turelor-clopotniță, în formă de lance. Ascuțite, înalte, acestea dădeau impresia generală a sensului ascensional și asigurau caracterul de desfășurare pe verticală a edificiului. Exemple: catedrala din Chartres, Saint Denis din Paris.

Stilul radiant (rayonnant) este caracterizat prin razele care pleacă de la ferestrele sub formă de rozetă. Catedrala Notre-Dame din Paris (construită între 1163-1245 și restaurată în secolul XIV) este considerată monumentul clasic al stilului gotic, capodopera goticului radiant.

Toate reperele dimensionale respectă corespondențele geometrice ce converg spre centrul compozițional al structurii (rozeta).

La stilul flamboyant este caracteristică bolta cu ogive în care arcele se pierd direct în stâlp fără să se sprijine pe un capitel. Este o abundență a decorării fațadelor cu sculpturi

Catedrala Notre-Dame din Paris

mai mult decât prin masivitatea pereților. Interiorul este prevăzut cu stâlpi înalți și puternici, ce dau impresia de eleganță sobră. Prin turnurile lor avântate și portalurile splendide, catedralele gotice fac, privite din exterior, o impresie deosebită, însă mai puternic impresionează prin interiorul lor, prin spațiul aerian, imaterial, în care ochiul privitorului nu întâlnește forme masive.

în relief și ronde-bosse, o adevărată dante-lărie de piatră, dominarea golului asupra plinului fațadelor și acoperirea golului cu vitralii. Exemple: catedralele din Amiens, din Reims sau catedrala West-minster din Anglia.

În Germania, goticul pătrunde mai târziu, influențat de monumentele franceze. A existat o preferință pentru goticul lanceolat, cu turnuri-clopotniță foarte ascuțite. Cele mai cu-noscute monumente gotice sunt domurile din Koln, Regensburg, Nurnberg și Bamberg.

În Anglia se dezvoltă un stil gotic propriu, caracteristică fiind masivitatea monumentelor. Principalele edificii gotice de aici sunt catedralele din Canterbury, Wells, Lincoln și Salisbury.

În Spania, influența stilului gotic francez apare la catedralele din Burgos și Toledo.

În Italia, goticul pătrunde mult mai târziu, această țară rămânând refractară în acest sens, datorită influențelor puternice bizantine. Cel mai reprezentativ monument gotic este domul din Milano, construit pe parcursul a cinci secole. În schimb, în Italia, se găsesc admirabile monumente gotice în arhitectura civilă, printre cele mai cunoscute fiind Palatul Dogilor din Veneția și admirabilul castel Ca d'Oro (Casa de aur) din Veneția.

În România, arta gotică a pătruns în secolele XIII-XIV în Transilvania și se regăsește în Biserica Sf. Bartolomeu și Biserica Neagră, din Brașov, în Catedrala Sf. Mihail din Cluj, Castelul de la Bran, Castelul Corvinilor etc. Elemente specifice orașelor gotice se remarcă și în arhitectura civilă din orașele transilvănene Brașov, Sibiu, Sighișoara, prin modul de grupare a cartierelor, prin amenajarea piețelor publice, prin traseele străzilor etc.

Monumentele gotice impresionează prin înălțimea lor, prin solemnitate, prin verticalitatea zidurilor și a turnurilor, ce se avântă spre cer, prin estetica vitraliilor, ce fac ca lumina să pătrundă, la toate orele zilei, în mod feeric, iar vâlul luminos multicolor îmbie spre meditație.

Sculptura gotică este reprezentată prin statui-coloane pe fațadele bisericilor, înfățișând siluete de regi și profeți, și se caracterizează prin umanizarea personajelor (prezentându-le câteodată în timpul unei convorbiri pentru a le da o mai mare aparență de realitate), iar arta statuară se definește prin simplitate expresivă, eleganță și zveltețe. Ea s-a manifestat ca o funcție ornamentală a catedralelor și în special a portalurilor.

„Secolele XIV-XV aduc o serie de schimbări în ceea ce privește modul de alegere și tratare a temelor, pe fondul calamităților (Ciuma Neagră, Războiul de 100 de ani) și al

propagării curentelor mistice; accentul cade acum pe descrierea spectacolelor suferințelor lumii, înmulțindu-se scenele care redau patimile Mântuitorului, sau a unor scene macabre. Pe de altă parte, aceste schimbări aduc o mai mare naturalitate și o mai profundă coborâre în aspectele mai direct sentimentale de umanitate. De asemenea se înmulțesc redările de scene cotidiene, de obicei ca teme de zodiac”.³

În ceea ce privește pictura, aceasta rămâne subordonată arhitecturii până în secolul XV. Faptul că arhitectura gotică a redus suprafețele plane ale pereților, pictura va fi în mare parte eliminată, locul ei fiind luat de vitralii, acestea fiind „creația cea mai extraordinară a Evului mediu”.⁴ Totuși ansambluri picturale originale au fost realizate de Simone Martini, Matteo Giovanni da Viterbo, Cini-bue, Cavallini și Giotto di Bondone (magnificul ansamblu de fresce din Capella Scrovegni din Padova - capodoperă a picturii din secolul XIV italian și european).

În literatură, goticul s-a manifestat prin „romanul ororilor” sau „romanul negru” și a fost cultivat de scriitorii englezi (H. Walpole, Clara Reeve, Ann Radcliffe, G. M. Lewis, Ch. R. Maturin, Charlotte Brontë), în a doua jumătate a secolului XVIII și începutul secolului XIX, ca o reacție împotriva iluminismului. De-a lungul evoluției literaturii gotice, un rol semnificativ au jucat E. A. Poe, Lowcraft, Hoffman, Daphne du Maurier, Baudelaire.

Literatura gotică, denumită uneori și „horror gotic” se crede că a fost inventată de scriitorul englez Horace Walpole, în romanul *The Castle of Otranto* (Castelul din Ortanto), apărut în 1764.

Romanul gotic cultivă o atmosferă apăsătoare și morbidă, definită de prezența ruinelor, a castelelor bântuite de stafii și a peisajelor înspăimântătoare și stranii. Nu lipsesc elementele de magie și de supranatural, iar unul dintre motivele des întâlnite în literatura de acest gen îl reprezintă mitul vampirului. Ulterior, din gotic au derivat thrillerul și literatura paranormală. Scriitorul englez Brian Aldiss consideră că literatura science-fiction reprezintă o proiectare în viitor a genului gotic, având în vedere teme precum invențiile uimitoare cu monștri extraterestrii, efectuate de savanți excentrici sau nebuni.

În muzică, mișcarea Goth a apărut la sfârșitul anilor 1970 și începutul anilor 1980, în Anglia, și s-a răspândit în diferite forme în Europa și în Statele Unite ale Americii. Această mișcare își are rădăcinile în mișcările muzicale punk și new wave, la care s-au adăugat elemente din romanele gotice și din filmele expresioniste germane.

Mișcarea Goth se caracterizează mai ales

printr-un stil sobru spre macabru, estetica vestimentației fiind bazată pe culori întunecate la care se adaugă accesorii și elemente mistice, provocatoare. Ea se manifestă îndeosebi către periferia societății și este uneori asemuită cu satanismul, deși nu are nicio legătură cu acesta sau cu vreun cult religios. Membrii gotici abuzează în utilizarea simbolurilor religioase, mai ales a celor iudeo-creștine, cum ar fi crucifixuri, Steaua lui David etc.

Cu toate că a fost disprețuit și batjocurit de Renaștere, goticul a fost o perioadă de avânt pentru umanitate. Arta gotică a dat lumii capodopere comparabile cu cele mai mari creații ale geniului uman. Epoca artei gotice a fost supusă, de-a lungul istoriei artelor, unor aprige și vehemente contestări, dar a și beneficiat de elogii entuziaste. Pentru arhitectul francez Eugène Viollet-le-Duc, renumit pentru restaurarea edificiilor medievale, goticul era „singura arhitectură originală care a apărut în lume după antichitate”⁵

Goticul a creat, însă, sentimente fără de care arta Renașterii ar fi de neconceput, maeștrii goticului fiind primii care, după secole, au reușit să (re)demonstreze în mod conștient că „omul este măsura tuturor lucrurilor”, așa cum spunea filosoful grec Protagoras.

Note

[1] Apud Van Loon, Willem - *Istoria artei*, Editura Snagov, București, 2001, p. 204

[2] Alpatov, Mihail - *Istoria artei. Arta veche și a Evului Mediu*, vol. I, Editura Meridiane, București, 1962, p. 348

[3] Suter, Constantin - *Istoria artelor plastice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1969, p. 177

[4] Focillon, Henri - *Arta Occidentului. Evul Mediu gotic*, vol II., Editura Meridiane, București, 1974, p. 106

[5] Apud Drăguț, Vasile - *Arta gotică în România*, Editura Meridiane, București, 1979, p. 5

Bibliografie

Drăguț, Vasile, *Arta gotică în România*, Editura Meridiane, București, 1979
Van Loon, Willem - *Istoria artei*, Editura Snagov, București, 2001

Alpatov, Mihail - *Istoria artei. Arta veche și a Evului Mediu*, Editura Meridiane, București, 1962

Suter, Constantin - *Istoria artelor plastice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1969

Focillon, Henri - *Arta Occidentului. Evul Mediu gotic*, Editura Meridiane, București, 1974

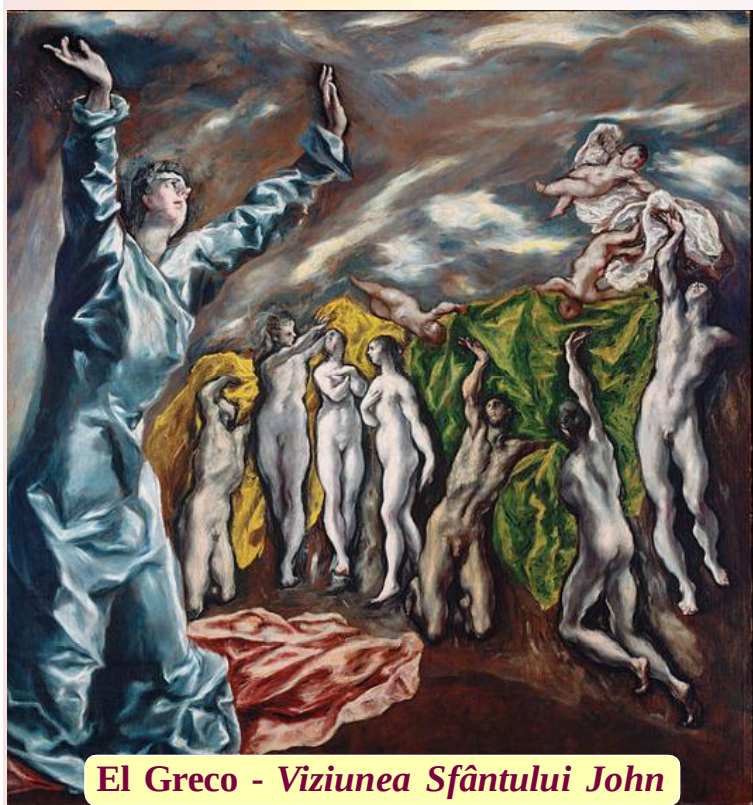
Janet NICĂ

o pinie două pinii

ÎN GENERAL, DESPRE INDIVIDUAL

Știam că, pe vremuri, nu prea îndepărtate, șampania era băutura clasei muncitoare, băută prin reprezentanții săi. Dar azi, Casa Poporului e a poporului? Se duce, cumva, poporul la Parlamentul European sau pe Coasta de Azur să-și bronzeze oboseala unui planificat și parafat farniente? Problema nu e că poporul are reprezentanți, pentru că așa e în toată lumea, problema e când aceștia, ca la noi, sunt ruși de popor. Boborul în sus, boborul în jos! Lozincile ipocrite sunt acizii care ard indivizii în numele unei paste omogene și neutre cu virtuți de plastilină. Natura nu naște specii, ci indivizi. Societatea naște generaluri goale, eliminând indivizii slabi, cuminți, naivi, credincioși și creduli. Adevărata evoluție se face prin revoluție. Adevărații revoluționari sunt copacii. Revoluția aduce aminte reprezentanților că pădure fără copaci nu se poate, că templu fără cărămidă e de neconceput. Nu e cazul să ne întoarcem la natură, la fragilitatea noastră individuală fără tichie de aur?

El Greco - Viziunea Sfântului John

SCRIITORII

Scriitorii sunt oameni reali, palpabili, dar cu mult ireal în cap. Mari producători de «absențe» și «invizibil», adicăteala, sensuri, nonsensuri și semnificații, ei se împăunează cu figuri de stil, mai bine zis, cu desfigurări de stil, inventează povești de corason, sensibilizându-i, până la genunchiul broaștei, pe cei care au timp de pierdut. Pentru omul simplu, necioplit, real este ceea ce se vede. Pentru cei ciopliți, este real ceea ce nu se vede. Valorile nu se văd, ci se presupun, se ghicesc. Prin procesul de autostafidire, scriitorul se aseamănă cu sfântul care își aduce aminte de păcatele făcute. Lăsând să cadă, pe obrazul fără chip, din ochii minții, lacrimi care nasc întrebări și pun pe gânduri, el face semne mieroase celor de sub nacela ce-l duce, din lipsă de Pegas, spre Turnul de Fildeş. Dar oamenii nu au aripi ca poeții ci doar călcâie pentru colbul realului. Unde mai pui că mare scriitor este, într-o accepție plebee, cel care moare de tânăr sau cel care trăiește în exil. În sensul acesta, mai este cineva amator? Doamne ferește! De aceea, poeții nu prea sunt MODELE de urmat. Nu sunt citați nici la școală și, drept pedeapsă că există în manuale, elevii le încondeiază chipul cu pixul, umflându-le buzele, mărimdu-le urechile iar ochii mângâiați sunt cât sarmalele. Așa le trebuie! Cine i-a pus să fie mari scriitori! Să se adapteze, scriitorul ar trebui să coboare la nivelul instinctului, să intre în tagma celor care vând zarzavaturi, să-și cumpere tarabă, ca tot omul care plătește impozite. Apoi, să-și facă singur reclamă, că de-aia este particular și să strige, după ce-și dă cu sacâz pe buze, lângă țața Maria și lângă dada Floarea: «Ia metafora, neamule! Ia metafora! Ia epitetul, frățioare! Avem marfă proaspătă, avem figuri de stil pentru toate gusturile! Ia catacreza! Ia antonomaza! Ia prosopopeea! Avem leporii bine ambalate!» Iar seara, dacă a vândut ceva, să-și numere crăitarii și cititorii. Așa da! Asta e cultura de piață! Păi, până când, capete în nori și turnuri de fildeş!

George FILIP
(Canada)

versuri

Motto:

*o să te iau cu mine prin istorii
fiindcă mi-ai ars în Candelă - cuvântul
când se zbătea poetul printre glorii
și fumega - al dracului - Pământul*

HAI SĂ NAȘTEM

ni se propune să facem copii
haideți dragă și noi, ce mama dracu'
în legile firii se precizează
că pot procrea bogatul... săracul...

să-ntindem așadar rogojina
apoi legitimi procedăm ca atare
procentual indivizilor de pe Pământ
îi revine veșnic clasei muncitoare

ne sunt alocate salubre spații
asistență Nu! - ar fi indiscret
toate opțiunile se reglează
la un FECUNDITAL-CABINET

NU! șpagă NU! (sincer) ni se cere
suficient este să ai partener
noul născut, în lumea cea mare
are garantat un petec de cer

la botez vine și Starea Civilă
să pună pe naștere un timbru sec
iar părinții să jure că pruncul
nu va trișa înhămat la edec

Domnilor - să naștem la UNI-SEX
despre paternitate nu mai vorbim
noi ne facem datoria obștească
după care ne drogăm sau murim

haideți să-i dăm bătaie - pruncii
pot fi procreați și-n eprubetă
dar noi procedăm după formula
cam perimată - de pe planetă

nu e greu, mai transpirăm o clipă
și-n metamorfoza de nucleu
punem znaga noastră cea paternală
plus un strop de onomatopee

tu ești gata?... eu sunt gata... iată
cât de mândri suntem noi - părinții
am creat înc-o progenitură
să ne-o crească statul și... toți sfinții

nu uitați că în mileniu-acesta
pornim iar la lupta cea mai mare
viața noastră e o... fecundație!
deci: trăiască clasa muncitoare!

POET ÎN DELIR

și-a tăiat pasărea-vultur brațele
iar dimineața nu a mai răsărit
de atunci pe poezii din mituri
Marea Neagră nu i-a mai pomenit

orchestra cânta pe o frunză de crin
clovnul era mai trist ca niciodată
arheologii politici au spus adevărul:
un tânăr bătrân sedusese o fată

din munte a scoborât floarea de colț
odată cu bănuțul om al zăpezii
iubita mea fredona la fereastră
întroienită de zăpada amiezii

un dulău purta Luna-n privire
calul meu bătrân cânta la ghitară
pe prispă dansau fecioarele dalbe
și eu aș fi vrut să nu mi se mai pară

nebunul a cioplit un steag de război
sub care s-au strâns leprele lumii
și când gâlceava era-n toi am știut
că suntem mai bătrâni ca străbunii

avea dreptate tata când mă-njura
că și eu prea eram dat dracului:
după ce-am tăvălit poliștele
am râvnit și la fata-mpăratului

munții se bronconeau ca berbecii
Oziris m-a ademenit prin odăi
și-am aflat că cerberii doamnelor
sunt mai proști ca o haită de dulăi

nimeni nu bănuia că jucam farse
vinul nu mi se sfoiegea în pahar
pe vremea aceea - colectivității
recoltau munți de colivă la hectar

pe urmă au adus rușii Katiușa
și noi am încins-o la kazacioc
se duseseră dracului speranțele
iar țigani ne vrăjeau în ghioc

oprește-mă muza mea trădătoare
nu te travesti-n poemele mele
vreau să cânt cum n-am mai cântat
și din crezul meu să latre șrapnele.

CELĂLALT

trecea mereu cu o roată pătrată
de-a dura că așa era pe atunci
piratii ne târguiau femeile
iar părinții furau idei de la prunci

nimeni nu-și asumase eroarea
iar cioclii își revendicau plata
timpul supra spațiu nu dădea roade
și-n coșciugul strâmt plecase și tata

doamna Iapă își renega fătul
avocatul o cobzărea în zadar
doar grăjdarul știa adevărul:
Iapa se iubea și cu-n alt armăsar

am compus o baladă despre părinți
cu obiceiul lor barbar de-a muri
strigoii umblau cu jungherele-n dinți
și ce va fi mâine noi nu puteam ști

anotimpul târa Sudul spre Nord
de obicei - toamna pe înserate
când eu defilam în straie de lord
iar proștii credeau că-s celălalt frate

se tocmea sărbători mari și festive
sfințite de preoți burlaci și săraci
eu - incognito prin vagi tentative
băgam în jandarmi o mie de draci

cânta cimitirul a Gheorghe cel Sfânt
gropării n-aveau vreme să cugete
drept pentru care zumzăiau în amvon
cuvioasele - maicile preceste

n-aveam lăutari măcar pentru nunți
prin duzi se coceau doar termitile
treceam haiducind prin munții cărunți
și-mi adulmeca - nimeni - copitele

toată lumea cânta un imn proletar
iar pruncii ni se nașteau prin șanțuri
eu o făceam pe Rasputin prin palat
și nici la cizme nu aveam branțuri

atunci a venit plutonul cu pușca
celălalt EU avea imnuri în glas
poporul meu cânta tiri-babușca
și frații mei au ochit... și au tras!

George PETROUAI

Considerații despre artă (Elemente de filosofie a culturii)

1. Cum și când a apărut arta?

Arta, chiar și cea naivă, trebuie neaparat să fie un produs conștientizat al spiritului, altfel spus totalitatea formelor de manifestare și conștientizare ale sensibilității umane inteligentă și creatoare.

Forțele spiritului, în permanenta lor tentativă de căutare a absolutului și de reprezentare sensibilă a concretului, se materializează în acele forme specifice cunoscute sub numele de creații artistice. Însă creațiile artistice nu sunt lucruri în sine. Misiunea lor, implicit misiunea artei și a artistului, este pe de-o parte de-a bucura și înnobila sufletul consumatorului de artă, pe de altă parte de-a intra în patrimoniul universal ca izvor de apă vie, mereu pur și dător de puteri creatoare.

Rădăcinile artei sunt înfipte în negura vremurilor, când omul dobânda conștiința eului prin forța rațiunii și prin nevoia tot mai presantă de frumos. Și astfel, în negura vremurilor, negura minții se destrăma!

Negreșit că practicile religioase cărora omul le-a dat un lung și greu tribut (de pildă, jertfele umane cerute de Moloh, ori de neșăfioșii zei azteci), au și meritul de-a fi îndrumat pașii proaspătului biped pe terenul virgin al artei.

Putem oare să ne închipuim ritualurile omului primitiv (ceva foarte asemănător cu cele ale șamanilor și ale magilor africani ori polinezieni), lipsite de aspectul decorativ al topăielilor și urletelor, ce se vroiau dans și muzică? Căci, în mod sigur *homo ludens* l-a precedat și apoi a coexistat cu *homo sapiens*...

„Dar”, se poate obiecta, „de ce să ne oprim la neîndemânatecul om primitiv, când păsările, de exemplu, se zbenguie și cântă incomparabil mai armonios?”

Așa este, numai că în timp ce celelalte viețuitoare sunt conduse în hârjoneala lor de instincte, omul, cu toată rudimentaritatea lui, acționa cvasiconștient - își condimenta jertfele aduse forțelor necunoscutului, în dorința sacră și prioritară de-a și le apropia, căci teama de necunoscutul veșnic bănuitor și

nemulțumit îl paraliza! De unde și primele forme de adorare și idolatrie, mugurii triumfatori ai religiilor de mai târziu: animismul, fetișismul, totemismul, magia și cultul morților.

Însă goliciunea pereților peșterilor și grotelor începuse să-i otrăvească bucuria izbânzilor vânătoarești și militare de peste zi. Scenele rituale și cele de luptă aprigă pentru supraviețuire, trebuiau săpate în stâncă pentru a sta mărturie destoiniciei și vitejiei dobândite în lupta cu necunoscutul, cu dușmanii și - de ce nu? - cu el însuși.

Astfel, acele insinuări de fresce, emoționante dovezi ale zbaterii prometeice a omului primordial (mitul prometeic este cu siguranță cel mai reprezentativ mit al civilizației umane!), se constituie în repere luminoase pe traseul pieptiș al istoriei omului și artei sale.

2. Imită arta realitatea?

Fără-ndoială, natura rămâne inepuizabilul izvor din care se alimentează arta. Din acest motiv, „întreținerea” ei impune o totală înrobire în fața realității? Firește că nu, deși o bună parte a consumatorilor de artă se arată indignați de așa numitele sacrilegii săvârșite de artiștii mai puțin ortodocși în respectul ce-l datorează perfecțiunii naturii, părerea lor nestrămutată fiind aceea că o operă de artă este cu atât mai valoroasă cu cât este mai autentică, adică cu cât imită mai bine natura.

Pesemne că, vorba unui critic, mulți dintre ei chiar suspină: „De ce nu suntem pe vremea lui Zeuxis, care picta struguri cu atâta veridicitate, încât păsările păcălite se îmbulzeau să-i ciugulească?!”...

Din păcate, adaug eu, nu suntem nici pe vremea lui Michelangelo, Leonardo și Rafael, nici pe vremea impresioniștilor și a lui Vincent van Gogh, nici măcar pe vremea lui Picasso. Suntem în secolul 21, un secol al mobilității, tranziției și impermanenței, un secol al foamii neostoite de nou și senzațional până la șocant, dar un secol prea puțin dispus la jertfe de tipul aducerii-aminte și al respectului îndelungat.

Vasăzică, redus la rolul de copist, artistul ar fi cu atât mai vrednic de stimă, cu cât ar

reproduce mai fidel fragmentul de natură care l-a inspirat. Valoarea creației (carte, tablou, sculptură sau film) ar fi, în această accepțiune, apreciată după puterea ei de iluzionare.

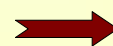
Cauza care-i îndeamnă pe unii consumatori de artă să aibă atari pretenții, este în primul rând nevoia de-a avea un corespondent în realitate. Dacă, de exemplu, pictorul își botează pânza *Bătrân citind*, cel ce-o privește, pornind de la titlu, caută să descopere imaginea unui bătrân, de regulă evlavios, care citește cu osârdie *Biblia*.

Fac precizarea că din cele spuse nu decurge cu necesitate rolul strict sugestionabil al titlului, cât mai ales capacitatea liniar-constructivă a respectivilor iubitori de artă!

În al doilea rând, preferința arborată destul de zgomotos pentru arta clasică (căci - nu-i așa? - Hieronymus Bosch rămâne la fel de incitant și derutant chiar și pentru secolul nostru), prin urmare, această preferință pentru arta clasică, decurge din teama respectivului consumator de-a nu fi antrenat de arta modernă pe niște tărâmurile unde este conștient că se poate rătăci din pricina puținelor repere certe pe care le are la îndemână.

În al treilea rând, poate cu excepția exegeților și, desigur, a snobilor, ceilalți iubitori de frumos se lasă „dijmuiți” de arta care-i precede cu vreo 2-3 generații, ba chiar mai mult. De ce? Deoarece creațiile cu care de bine, de rău ne-am familiarizat între timp nu doar ochiul și urechea, ci și cugetul (firește, cu neprecupețitul aport al criticilor și atotștiutorilor), aceste creații ne sunt infinit mai apropiate de simțire și înțelegere decât acele producții ale artei care de-abia acum încearcă să-și croiască drum spre inimile și cugetele noastre, dar care întâmpină o firească rezistență, fie din cauza convenționalului comod, statornicit de timp și obișnuință în noi, fie din cea a ofensivei unor forme ce au darul să stârnească emoția disconfortului prin lipsa acelor principii și prejudecăți care reprezintă armătura de rezistență a echilibrului și armoniei lăuntrice.

Pentru operele ce ne comunică secvențe, ori - mai degrabă - aparențe de viață (gen ro-

manele de aventuri sau cele siropos-sentimentale), succesul, dictat de acceptul entuziasmat al masei de consumatori, este garantat, întrucât: a) suntem înclinați să ne iluzionăm, pentru ca astfel, prin eroii îndrăgiți, taman ca în basme să ni se pară că..., adică să evadăm din cătușele unei vieți banale și plictisitoare, înainte ca aceasta să devină insuportabilă; b) suntem mult mai obișnuiți cu panorama diversificată a vieții, ce lesne ne pricinuieste aleanul și nemulțumirea, decât cu sensurile ilustrate de artist, după ce acesta, el însuși un scârbit de minciunile și ipocriziile semenilor, a degajat respectivele sensuri de zgura vieții, transformându-le în făclii luminoase ale scopului uman.

Creând o operă ce se ridică deasupra acestor aparențe, se cere o convertire a obișnuințelor publicului consumator de artă, altfel spus se cere ca acesta să meargă împreună cu artistul înspre esență. Evident, pentru un asemenea demers este nevoie de acea sensibilitate care se dobândește doar prin neîncetate acumulări culturale...

Însă stabilirea corespondențelor cu realitatea nu-i valabilă pentru toate artele. În arhitectură, de pildă, nu se caută echivalențe din simplul motiv că nu există case naturale. Deci pretenția noastră de a reduce arta la realitate, deja a suferit un eșec. Și nu-i singurul. Când un vas sau o medalie sunt împodobite cu desene stilizate care n-au „rubedenii” în realitate, le acceptăm ca fiind firești. Lucru, de altminteri, valabil pentru toate așa-numitele arte minore: tapiserie, ceramică, arte decorative.

Aceasta însă nu ne îndreptățește să credem că depășind granițele realului, pe loc se plămădește o capodoperă. Artă a oscilat și continuă să oscileze între cele două împărțiri antagonice: realul și irealul (fantasticul).

Dar printr-un tainic simț al echilibrului și armoniei lăuntrice, ea se ferește să depășească anumite limite trasate de bunul simț al esteticului pe care artistul și-l autoimpune, iar receptorul îl așteaptă și-l pretinde.

Căci creațiile artistice sunt opere zămislite

de oameni pentru oameni, pentru nevoile lor de frumos și pentru aspirațiile lor înspre mai frumos. Constrânsă la imitație, arta se vulgarizează, după cum dacă navighează doar în apele irealului (literatura științifico-fantastică, de exemplu), aceasta intră în categoria sui-generis de artă anticipativă.

Istoria ne demonstrează că arta autentică niciodată nu se confundă cu realitatea, pentru că în ea se evidențiază contribuția transfiguratoare a artistului, respectiv fantezia încărcată de farmec și inefabil cu care acesta, grație harului cu care a fost înzestrat de Dumnezeu, izbutește să redea în chip cuceritor secvența de viață asupra căreia s-a aplecat.

Cu completarea că operele care se îndepărtează prea mult de realitate, deseori întâmpină rezistența receptorilor consumatori.

3. Cum se apreciază opera de artă?

Citind o carte, privind un tablou ori ascultând acordurile unei melodii, dacă respectivele creații au valoare artistică, simți instinctiv cum emoția te răscolește.

O operă de artă se adresează în egală măsură inimii și minții. Receptarea operei de artă, atât în ceea ce privește latura intelectuală, cât și cea emoțional-estetică (muzica deține un plus de vrajă față de celelalte arte), presupune din partea receptorului o amplă și profundă instruire.

Dar nu cumva pentru receptarea laturii estetice nu avem nevoie de o pregătire specială? Căci după spusele lui Kant, frumosul este ceea ce-ți place fără conceptualizare... Ceea ce vrea să spună că frumosul fără farăfastăcuri (o zi luminoasă, un colț de natură, un chip frumos) impresionează toți oamenii, desigur, cu intensități diferite, și că în fața veritabilului frumos vibrează atât sufletul exegetului, cât și cel al neinițiatului sau neinstruitului.

S-ar părea că așa stau lucrurile, dacă nu s-ar ține cont de următoarele două aspecte, care vrând-nevrând invită la conceptualizare după o temeinică instruire:

a) Sfera esteticului a fost lărgită prin asimilarea urâtului, dar nu ca un concept anti-estetic, ci ca un mod de expansiune, iradiere și ipostaziere a frumosului interceptat la limitele lui inferioare;

b) Frumosul nu e unic, ci infinit nuanțat și structurat pe multiple planuri de complexitate, respectiv de puritate.

Notă: Pentru Plotin, iar după el și pentru alți gânditori, Frumosul absolut este Unul, adică Dumnezeu!

După cum frumusețea frustă a trandafirului sălbatic pălește în fața culorilor și a parfumului trandafirului cultivat, tot astfel esteticul frust al unui colț de natură este deseori depășit de esteticul artistic.

Prin frumusețea sau sălbăcia ei, natura ne încântă, ne înduioșează sau realmente ne îngrozește. Grandoarea naturii (munți prăpăstioși, ape vijelioase, marea înfuriată) nu emoționează, ci provoacă un extaz vecin cu teama.

Simțim emoții doar în fața lucrurilor și a ființelor delicate, respectiv neajutorate: flori, animale inofensive urmărite de răpitori, copii, oameni amenințați de răutatea semenilor sau de stihiiile naturii.

Dar autenticele creații artistice întotdeauna provoacă emoții! Această emoție este complet diferită de emoția datorată milei și compasiunii, ca și de cea datorată unui șoc (de pildă, o întâlnire subită ori emoțiile de la un examen). Căci emoția artistică ține de înțelegerea mesajului transmis de sufletul artistului către inima și simțirea consumatorului de artă, prin urmare, ea este generată de bucuria stabilirii unei relații adecvate între operă și iubitorul de artă.

Relația de mai sus nu este de *informare*, așa ca în cazul studierii unui document științific sau a unei fotografii, nici doar de natură *afectivă* (scrisori de dragoste, album de familie etc.). Legătura stabilită între creație și consumatorul de artă, mai exact între artist și receptor, este de natură *estetică*.

O astfel de apropiere ajută la eliminarea limitelor de interpretare și obligă la adoptarea ideii că opera de artă nu-și epuizează potențialitatea artistică (emoțional-estetică). Ba dimpotrivă, iubitorul de artă va căuta să se apropie de esența simțirii și gândirii artistului din noi și noi unghiuri de abordare (de pildă, citind și recitind un roman), astfel descoperind cu bucurie și uimire noi izvoare de lumină și frumusețe întru împlinirea sa estetică.

Valoarea creației artistice este ireductibilă la ceva anume - idee, senzație, sentiment sau concepție, pentru că mai presus de rolul ei *informativ* este rolul său *formativ-cultural*, și asta fiindcă deține acea forță indicibilă care transformă ideea, senzația, sentimentul și concepția, ne transformă pe noi înșine!

El Greco - Alungarea zarafilor din templu

Alexandru G. ȘERBAN

Serghei Esenin – Poetul iubirii

Ne pare, uneori, că în poezia cu și despre iubire s-a spus totul, dar, fiecare poet, cu adevărat poet, găsește o nouă sonoritate, o formă nouă, spre a exprima acest sentiment veșnic. În creația lui Serghei Esenin tema iubirii are ecou începând cu vârsta fragedă - 15 ani, când lucrările sale au caracter folcloric - poetic, cu caracter de stilizare, de exemplu **Imitație la un cântec** (*Подражание песне*): „Aș fi vrut, în sclipirea undelor spumoase/ Să smulg cu durere sărutul din buzele tale roș-aprinse” - unde poezia se aseamănă cu un cântec liric popular. Sunt ostatece în lirism și alte poezii ale acestei perioade, cum ar fi: **Zorii țeș pe lacuri...** (*Выткался на озере алый свет зари...*), **Mălinul presară flori de zăpadă...** (*Сыплет черемуха снегом...*), închinat Annei Sardanovska, sora unui prieten de al său din copilărie. Iubirea îi va trezi de la începuturi o necurmată satisfacție, pornind de la visele entuziaste despre întâlnirea cu ea: „Săruta-ne-vom-beție, voi topi culoarea,/ Cherkelitul e ferice, judecă-i can-doarea!”.

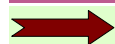
Ulterior, în lirica de dragoste vor apărea motive menite să unească într-un singur snop poezia iubirii și poezia naturii, să transmită însuflețirea superioară a sentimentului și neprihănirea. Luăm ca exemplu poezia **Pieptănătura verde...** (*Зеленая прическа*), dedicată doamnei L.I. Kashina, în care fata subtilică este comparată cu un mesteacăn zvelt, ce se oglindește în apa iazului, iar cosițele acesteia - cu ramurile pieptănate de Lună. Fata cu trup de mesteacăn **dezvăluie** „ascunsă știrea/ Gândurilor tale fibroase/ Eu am îndrăgit tristețea/ Din foșnetul verii răcoroase” -, povestește despre întâlnirea cu Păstorul care venea la dânsa în „noaptea-nstelată”. Acesta apare deja ca prim sentiment al fetei neînvățate cu jocurile dragostei: „Luna așterne umbră grea,/ Verdeța toată strălucea./ El mi-nvăluia coapsele,/ Genunchii moi înlănțuia.” În scopul premăririi castității se gândise Esenin să publice cartea **Versuri despre iubire**, dar editarea unui astfel de ciclu nu și-a mai găsit împlinirea.

Cu totul altfel de **dragoste** va apărea în culegerea: **Moscova cârciumilor** (tradus nefericit în anii '60 sub titlul **Moscova cârciumărească**) (*Москва кабацка* - 1924), unde vom găsi și poezii pe care le-am numi **manifest poetic**, de exemplu: **Pe mine chiar eu nu m-oi înșela** (*Я обманывать себя не стану*) și **Mi-a rămas o singură desfătare** (*Мне осталась одна забава...*). Ciclul reflectă la un înalt nivel artistic criza sufletească pe care o trăia Poetul, frământat de alegere - vechea sau noua Rusie - conștient de sentimentul inutilității personale în lumea ciocanului și a secerii, a persecutării poezilor care nu voiau ori nu puteau să se angajeze în slăvirea noii orânduiri, muncitorești, stahanoviste. Își căuta consolarea în beții necurmăte și dezmăț și i se părea că nu este capabil de sentimente curate, frumoase. Era totuși în stare să recunoască în poezia-poem - **Scrisoare unei femei** (*Письмо к женщине*) că: „Eu m-aplecăm peste pahar -/ De suferința nimănu-i n-aveam habar -/ Să mă turtesc/ În amețea beției.” - și să vadă că iubirea nu este un minunat și luminos sentiment, ci un necaz, o bulboană amețitoare: „Nu știam că iubirea-i ca molima./ Nu știam că iubirea-i ciurmată.” De aici se nasc versuri pline de cinism, de cuvinte vulgare, grosolane, cum sunt de exemplu în poezia **Cerne, armonică! Urât... Zăbavă** (*Сыть, гармоника. Скука... Скука*): „Cerne, armonică! Urât... Zăbavă.../ Degetele curg în valuri pe clape,/ Bea cu mine, cățea mârșavă.../ Vinul să te adape./ Te-au iubit peste limită, peste aștri,/ În totulul-tot!”. Observăm aici apariția, pentru prima oară, a atitudinii disprețuitoare față de femeie, iar cuvintele jignitoare se adresează tuturor femeilor „Printre femei tu nu ești uitată,/ N-au fost ele puține./ Așa o canalie ca tine,/ Am prima dată.” La final însă Poetul varsă lacrimi pline de sentiment și își cere iertare: „Draga mea... eu cuget și plâng.../ Iartă-mă... Iartă...”. El va căuta și va găsi consolarea tot în iubire, prin iubire se va strădui să-și vindece rănilor sufletești sângerânde. De aceea va aduna în ciclul

Iubirea unui huligan (derbedeu) (*Любовь хулигана*) circa 20 de poezii despre iubire și le va dedica Augustei Miklaszewskaja. Nu e surprinzător faptul că iubirea pentru această femeie devine vindecătoare, înălțătoare, inspiratoare pentru creația sa; îl silește să creadă iar și-ntr-un mod nou în importanța sentimentului ideal. Să aducem exemple ilustrative. În poezia **A obosit vâlvătaia purpurie** (*Заметался пожар голубой...*) Poetul-reînnoit exclamă: „Prima dată cânt despre iubire,/ Prima oară eu renunț la scandal./ - după care recunoaște: Nu-mi mai place dansul la grămadă, / Și să-mi pierd viața fără măsură.” Existența capătă un nou sens - să-și privească iubita, să vadă **Furtuna în ochii dragi**, să atingă mâna ei subțire și părul ei cu o floare de toamnă, Poetul străduindu-se să dovedească înălțimea și profunzimea propriei iubiri: „De-ai ști tu, inimă urcată prea sus,/ Cum știe să iubească-un golan,/ Cât știe el să fie de supus!” Pentru iubire, pentru femeia iubită, Esenin, poetul îndrăgostit, este gata să plece la capătul Lumii și să renunțe la golăni: „Aș pleca pe vecie cu tine,/ În drumul meu știut, pe al tău val.../ Prima dată cânt despre iubire,/ Prima oară eu renunț la scandal.”

Renașterea inimii abrutizate se vede în sonoritatea cântecului emis de Lira salvată, în continuarea liniei de iubire-manifestă, ca de exemplu în poezia **Tu ești la fel de simplă, doamnă** (*Ты такая же простая, как все*), în care portretul iubitei îi apare eroului liric precum o icoană aspră, cu chipul Maicii Domnului.

În anul 1924, Esenin a efectuat o călătorie în sudul țării la Batumi (*Georgia*), unde a cunoscut-o pe Șagane Talian-Tertarian, femeia care i-a inspirat ciclul de poezii **Motive persane** (*Персидские мотивы*). Rând pe rând au fost scrise și publicate poeziile **Șagane, a mea semilună** (*Шаганэ ты, моя Шаганэ*), **L-am întrebat azi pe un zaraf** (*Я спросил сегодня у менялы...*), **Tu mi-ai spus că Saadi** (*Ты сказала, что Саади...*).

Eroul liric este îndrăgostit și vrea să-și povestească iubirea: „*Minunatei Lala cum să-i zic o dublă./ În pashtuni delicat să-i spun «te iubesc»?*” Însă adevărata iubire nu are nevoie de cuvinte, de aceea citim „*De iubire nu se spune în cuvinte./ De iubire spune oftatul pe furiș./ Iar ochii să-ți ardă ca două rubine...*” Acest ciclu este străbătut de sentimentul nostalgiei, iar sentimentul dragostei față de femeia iubită se împletește cu iubirea de patrie. Simțindu-se iubit și fericit, eroul liric își amintește faptul că: „*Acolo, la nord, o fată ca tine./ Seamănă cu tine grozav de bine./ Poate ea gândește acum la mine...*” Dragostea pentru o femeie îl poartă pe Poet în Sud: „*N-am venit încoace că mi-a fost urât -/ Doar tu, nemaivăzut-o, mi-ai șoptit./ Măinile tale, ca lebede-n ferești./ M-au învăluit cu brațele cerești.*” Însă EA nu-i poate defel alunga sentimentul mai profund - iubirea pentru țara natală, dorul de Patrie.

Versurile ultimei perioade (1923-1925) sunt pline de disprețul față de nesinceritatea relațiilor, de neacceptarea perfidiei feminine, de condamnarea femeilor ușurate, mincinoase, fără cultura necesară unui autor care l știa pe Pușkin pe de rost și putea recita poezii întregi din autorii contemporani. Esenin a visat mereu o iubire pură, care îl înalță pe om, care îl scoate din cotidianul murdar.

În lirica lui Serghei Esenin, „copilul teribil al poeziei rusești”, regăsim alternanța dintre tema iubirii și cea a naturii. Rusia, cu stepele și mestecenii ei, copleșește imaginarul poetic esenian, iar sufletul ei se cristalizează treptat, vers cu vers și strofă cu strofă. Iubirea devine un pretext de rememorare a universului cunoscut încă din copilărie.

Poezia ***Să nu hoinărești, să nu calci în picioare...*** impune imaginea unei feminități angelice, un înger blond, cu părul de culoarea ovăzului care acoperă câmpiile rusești. Această prezență serafică persistă în inima poetului îndrăgostit de viață, de lume, sau de speluncile vesele, iar delicatețea ei este redată prin epitetul cromatic ***apus roziu, fruct copt la soare***. Amintirea femeii este adusă de undele apelor sau de vântul blând al serii, iar imaginea ei se păstrează în sufletul îndrăgostitului ce rătăcește într-o lume în care nu-și regăsește echilibrul. În visele lui, femeia este recreată ca o nouă Galatee și transfigurată sub forma unui ideal, a unui vis, a unui dor de iubire.

Liniștea, pacea și împăcarea cu sine însuși sau cu lumea sunt redată în poezia ***Draga mea, să stăm în tihnă***. Împlinirea prin iubire presupune o legătură profundă între două ființe care tind spre refacerea perfecțiunii Androginului. Ochii devin un simbol al contopirii spirituale și sufletești, o fereastră

către lume și către sinele profund, oglindă a trăirilor intense și ascunse în spatele unei liniști aparente. Amintirea livezilor și a pământului din care își ia forța îl fac să regrete existența într-un spațiu citadin sufocant, monoton și dezolant. Toamna vine doar în livada copilăriei, iar teii și arțarii personificați bat în fereastră, ca niște vechi prieteni și îi caută pe toți cei plecați demult, spre vechiul cimitir. Luna rămâne, la fel ca în lirica eminesciană, martor al trecerii timpului, al devenirii umane, dar și al morții. Bucuriile, fericirile, entuziasmul cu care trăiește, pofta de viață rămân doar niște amintiri pierdute în cimitirul întunecat. Pacea transmisă în versurile din ultima strofă nu poate șterge amenințarea morții, iar ochii femeii sunt doar o iluzie a fericirii supreme. Aceeași durere mocnită se regăsește în poezia ***Noi plecăm câte puțin***, care are în centru tema morții, prezentată într-o manieră ludică „*Câte oleacă noi plecăm deja./ În țara unde dorm cotoroașele./ Poate în curând și eu așa./ Am să-mi strâng de drum bodroașele.*”, iar asemănarea cu poezia argheziană ***Duhovnicească***, în care moartea este un joc de-a v-ați ascunselea, este frapantă. Laitmotivul mesteacănului este prezent și în textul mai sus amintit din opera lui Esenin; acest copac specific rusesc se închină ca într-un ultim omagiu adus omului sau poetului. La fel de îndrăgostit ca întotdeauna, poetul își amintește cu amărăciune de femeile dragi, a căror amintire este protejată de pacea plopilor cu ramurile ca strunele unei viori fabuloase. Viața rămâne cel mai important lucru pentru poetul pasiunilor contrastante. Iubirea femeilor și natura sunt valorile fundamentale ale existenței eseniene. Pământul țării, oamenii alături de care

trăiește sunt rațiunea de a trăi a poetului „derbedeu”.

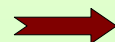
Tărâmurile exotice sunt redată în poezii cum ar fi ***Pe Bosfor n-am fost, nimic nu știu*** sau ***Șagane, a mea semilună***, iar iubirea pare a fi ruptă din cele „O mie și una de nopți”. Femeile cu ochii verzi ca marea nu-l fac să uite fetele din nord, din Rusia natală. Sunetul armonicii îi amintește de patria lui, de stepele fără margini ale Rusiei, supranumită țara minunii, cu care o ispitește pe frumoasa persiană, cu genunchii moi care nu-i poate șterge dorul de ținuturile îndepărtate din nordul Europei. Iubita din nord este prezentă în sufletul său, ca și cum ar face parte din ființa lui. Șagane este iubita misterioasă, dintr-un alt colț de lume, cel aflat sub stăpânirea semilunii turcești, căreia îi descrie lanurile de seacă, strălucirea lunii rusești. De fapt, totul este un pretext pentru a-și aminti iubita din nord care oftează după iubirea poetului.

Iubirea-pasiune este redată în poezia ***Cerne, armonică! Urât... Zăbavă...***, un cântec în care eul poetic aduce în prim plan imaginea femeii viclene, care îl trădează, îl chinuie, îi stârnește gelozia bolnavă. Duritatea limbajului poetic este surprinzătoare la poetul mestecenilor, a cărui durere este mângâiată doar de sunetul armonicii, ca un drog care-i adoarme suferința cumplită. Femeia iubită își pierde puritatea și devine ***o cățea mârșavă, o pațachină, o vidră*** care îi distruge sufletul și speranțele. Ochii ei albaștri contrazic vulgaritatea descrierii, iar îndrăgostitul pare sufocat de această iubire nefirească, obositoare, de care are nevoie cu toată ființa lui. Sentimentul de iubire se îmbină cu ura și disprețul față de femeia falsă, mediocră, o adevărată Veneră eminesciană, o femeie-hienă ce trebuie să dispară pentru totdeauna. Finalul poeziei este surprinzător, șocant, pentru că îndrăgostitul își cere iertare cu ochii în lacrimi de la femeia fără de care nu se simte împlinit și pe care nu o poate părăsi sau uita: „*Draga mea... eu cuget și plâng.../ Iartă-mă... Iartă-mă...*”. Formula de încheiere ***dragă mea*** este atât de blândă, încât ar putea îndupleca orice suflet de femeie. Pasiunea cu care iubeste Esenin transpare din rândurile acestei creații, amintind de numeroasele sale iubiri, dar și de tragedia propriei existențe.

Dezamăgirea din iubire apare în creația ***Frumoasă era Taniușa...***, în care idealul feminin primește un nume specific rusesc - ***Tatiana*** (diminutive - *Tania* - *Taniușa*). Iubirea este vegheată de razele blânde ale lunii, astrul protector al îndrăgostiților din toate timpurile. Trădarea bărbatului generează un răspuns similar din partea frumoasei Taniușa, care, însă, plătește cu viața pentru curajul de a accepta iubirea altuia. Femeia devine victima

El Greco - St. Sebastian

mentalității conservatoare rusești, iar clopotele de nuntă devin clopote de înmormântare.

Un alt tip de iubire prezintă în lirica poetului rus este cea pentru ființa care i-a dat viață și care îl protejează prin dragostea ei fără margini. Mama este centrul universului eseninian, punctul de legătură cu trecutul, cu lumea ancestrală a Rusiei. Diminutivul **măicuță** ascunde dragostea fără margini a bărbatului față de cea care i-a dat viață, bucuria și suferința de a trăi. Mama este simbolul unei lumi sacre, a universului intim în care eul poetic se regăsește. Dorul de mamă, de țară devine un laitmotiv care străbate lirica poetului rus. Poezia **Scrisoare mamei** oferă un scenariu dramatic al existenței poetice, care, din păcate, va prinde contur în viața reală. Esenin este o **haimana** dragălașă, un **derbedeu** iubit de femei, un „huligan” care amenința un regim politic ce a supus și a terorizat o țară imensă, Rusia ce se întindea de la Oceanul Înghețat până în Asia Centrală. Bolșevicii erau mai cumpliți decât toate gerurile Siberiei și vânturile Uralilor, distrugându-l până și pe poetul cu sufletul plin de pasiune. Așa cum am spus mai sus, în poezia **Scrisoare mamei** este conturată dragostea infinită pentru măicuța singură, ce-și duce traiul în sătucul uitat în mijlocul viforelor rusești. Poetul își imaginează înfrigurarea cu care mama așteaptă un semn de la băiatul iubit, care pare că nu-și mai amintește de bătrânica lui. În sufletul lui, însă, duioșia și dorul de casa părintească sunt la fel de puternice cum au fost întotdeauna, iar feeria primăverii din livada cunoscută îi umple sufletul de speranța reîntoarcerii. Măicuța bătrână devine singura lumină în viața lui de hoinar. Același dor de mamă și de casa părintească se manifestă și în poezia **Așa frumoase, mai arare...**, dedicată surorii sale, **Șura** (Aleksandra). Această creație reflectă un univers magic, în care văcuța scurmă tristă paiele din iesle, mama toarce molatic, iar toamna bate la fereastră, în timp ce dulăul părăsit își plânge soarta tristă.

Poezia iubirii la Serghei Esenin a fixat, poate pentru totdeauna, întreaga gamă a simțirilor omenesti; ca și restul creației (*Poezia naturii, Poezia vremurilor*) ea poartă caracter autobiografic, este veridică, deoarece în ea se deschide pentru cititor sufletul Poetului, personalitatea sa complexă. Lirica eseniniană de dragoste este capabilă să satisfacă setea umană de gingășie și puritate, fiecare cititor aflând în ea chipul său de a înțelege dragostea, căci „*Totul pe-astă lume e făcut din oameni./ Oamenii cântă mereu cântec de iubire.*”

Devine clar, citindu-i opera în întregime, că lirica muzical-armonioasă și limpede-lu-

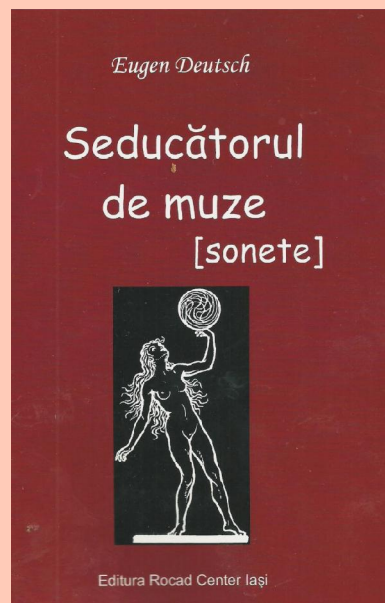
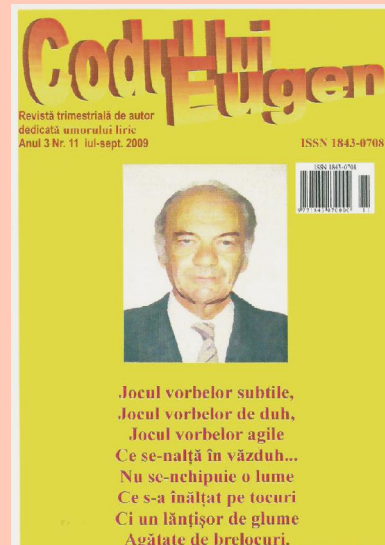
minoasă a lui Esenin nu se poate închipui fără poezia iubirii. În diferite perioade ale vieții și creației, Poetul simte, trăiește acest sentiment minunat, înălțător, plin de amar, uneori. Lirica sa de dragoste este plină de dramatism, pornind de la primul simțământ tineresc, până la trăirile sufletești complexe: „*Cândva, uite la porțița ceea/ pe când aveam eu șaisprezece ani/ Fata cu pelerină albă/ Mi-a zis cu blândețe: Nu! /.../ Cât de departe și cât de scumpi erau anii/ Chipul fetei din mintea-mi nu a pierit/ Toți am iubit în anii aceia/ Pușini pe noi ne-au iubit.*”

Era perfect normal pentru un tip uman ca Esenin, ca poezia lui să treacă, precum viața, prin grele încercări, dar ea reînvie, aruncă de pe sine mahnirea, adună energie, demonstrează credință într-o viață nouă. Poetul este deosebit de încrezător, sincer în transpunerea lirică a sentimentului iubirii, astfel că poezia iubirii, bărbătească și veridică, devine jurnalul de zi cu zi al trăirilor sale sufletești. Uneori, resimte acut dorința de a scăpa de „gloria prostească”, de a părăsi pentru totdeauna „viața fără rost”, dar nu are suficientă voință: „*Aș uita pe veci bodegile, trist./ Nu mai scriu versuri - de ele mă las./ Doar mâna ta s-ating cu dichis/ Și părul tău cu floarea de taifas./ Aș pleca pe vecie cu tine./ În drumul meu știut, pe al tău val.../ Prima dată cânt despre iubire./ Prima oară eu renunț la scandal.*”

În poezia **Scrisoare unei femei**, Poetul se spovedește iubitei sale și o roagă să fie iertat pentru jignirile produse fără de voie. Era el prea emotiv și pasional, nu reușea să păstreze iubirea, dar, după despărțire, păstrează respectul și atașamentul pentru iubita anterioară, este recunosător pentru anii petrecuți împreună. El o binecuvântează pe femeia iubită cândva și-i dorește fericire, chiar fără dânsul: „*Trăiește așa./ Cum te conduce steaua ta./ Sub cununa lăcașului senin./ Te salută/ Cel ce te-amintește pururea./ Preabuna cunoștință a ta./ Serghei Esenin. (1924)*”. Ar fi de comparat această poezie și, mai ales, finalul ei, cu poezia lui Pușkin, „Eu te-am iubit” (*Я вас любил*).

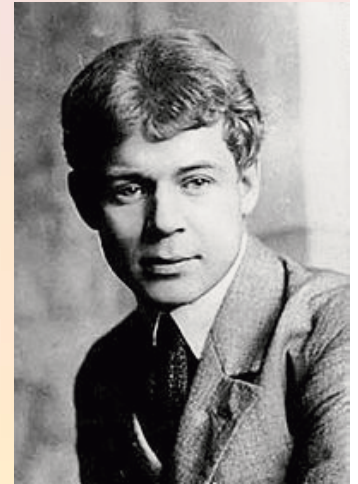
Dar Esenin n-a simțit mereu fericirea și liniștea în iubire, aceasta fiind adesea pentru el o luptă, o contrapunere, o confirmare perpetuă a personalității. Iubirea liniștită, fără furtuni era ceva de neatinți, era fericirea totală, mult dorită. De aceea în poezia **Cântă, cântă. Pe ghitară zurlie...** (*Пою же, мой. На проклятой гитаре...*) apare așa-zisa presimțire a morții, idee pe care au exploata-o mai ales istoricii și criticii literari sovietici, ori sovietizați: „*Nu te uita la brățări aiurea/ Și mătasea ce-i curge risipit./ Am căutat în ea fericirea./ Fără să vreau pieirea mi-am găsit.*”

Cărți primite la redacție

Serghei ESENIN
(Rusia)

versuri

Să nu hoinărești, să nu calci în picioare...

Să nu hoinărești, în picioare să nu strivești
În roșii tufișuri loboda și să nu cauți urma.
Cu snopul de ovăz al părului tău plutești,
Te depărtezi din vise pentru totdeauna.

Pe piele-ți curgea fruct copt la soare,
Erai gîngășă, frumoasă erai,
Cu un apus roziu te-aseamănai
Și ca neaua luminai, strălucitoare.

Boabele din ochii tăi s-au scuturat, veștejite,
Numele-ți subțire ca un sunet s-a topit,
Dar a rămas, în cutele șalului îndoite,
De la mâinile tale de miere parfum prea-iubit.

În ceas tăcut, când zorii pe acoperiș
Ca un pîsoi își spală cu lăbuța botișorul,
Ascult despre tine doar vorbe pe furiș,
Venite-n zvon de ape cântându-și dorul.

Fie ca serile vișinii să-mi șoptească peste veri
Că mi-ai fost cântec și ai fost vis curat;
Cel ce te-a creat statuie în trup și umeri
La taina luminoasă și buze calde a adăugat.

Să nu hoinărești, în picioare să nu strivești
În roșii tufișuri loboda și să nu cauți urma.
Cu snopul de ovăz al părului tău plutești,
Te depărtezi din vise pentru totdeauna

Draga mea, să stăm în tihnă...

Draga mea, să stăm în tihnă
Și în ochi să ne privim,
Vreau, sub o privire blîndă,
Furtuna din simțiri să auzim.

Toamna asta aurie,
Aste plete blond-albite,
Apărute-s mîntuire
Pentru-un trîntor fără minte.

Demult m-am lăsat de țară,
Acolo-nfloresc lunci și desișuri,
În oraș, din glorie amară,
Mi-am făcut un trai în coborâșuri.

Inima voiam, în șoapte,
Livada s-asculte și vara,
Unde, în orăcâit de braște,
Am cântat în stihuri Țara.

Acolo e aceeași toamnă...
Arțari și tei bat în ferestre,
Ramuri ca miresme-toarnă,
Căutând pe dușii fără veste.

Demult niciunul nu mai viețuiește.
Luna de-a dreptu-n țintirim
Spre cruci cu razele țintește,
Ca oaspeți acuș' și noi venim,

Căci și noi, trăind năvalnic,
Vom trece sub negre pirostriei.
Cele căi, arzând năprasnic,
Bucurii dau numai celor vii.

Dragă, să ședem în tihnă
Și în ochi să ne privim,
Vreau, sub o privire blîndă,
Furtuna din simțiri să auzim.

Câte oleacă noi plecăm deja...

Câte oleacă noi plecăm deja,
În țara unde dorm cotoroațele.
Poate în curînd și eu așa,
Am să-mi strîng de drum bodroațele.

Dragi mesteceni ce se apleacă,
Voi nisipuri din câmpii și tu, pămînt!
Dinaintea mulțimilor ce pleacă,
N-am puteri tristețea să-mi ascund.

Prea mult am iubit pe astă lume,
Tot ce sufletul îmbracă-n trup.
Pace plopilor cu ramuri - strune,
Care-n ape colorate în șir irump.

Multe cîntece cântat-am despre mine,
Multe gânduri am produs fără oprire
Și - n această lume mohorâtă bine
Am trăit și-am respirat - ce fericire!

Sunt fericit c-am sărutat mîndruțe,
Flori am strivit, m-am tăvălit în iarbă,
Lighioanelor - surori draguțe,
Nîcîcînd nu le-am răs în barbă.

Știu, acolo nu vor înflori desișuri
Și secara în gât de lebădă nu va picura.
Dinaintea mulțimii-n coborâșuri,
Grele-nfrigurări mă vor cutremura.

Știu că-n țara ceea nu vor fi, de sameni,

Aste ogoare aurind în ceasul sfînt.
Iată de ce-mi sunt dragi acei oameni,
Ce trăiesc cu mine acuma pe Pămînt.

Scrisoare mamei

Măicuță scumpă, mai trăiești, tu oare?
Și eu trăiesc. Mă-nchin ție, măicuță!
Vreau să se înfășoare, pe căsuță,
Acea nespusă lumină de-nserare.

Știu din scrisori că dorul te-omoară,
Și gândul tău de mine-i supărat,
Că ieși adesea-n drum de țară,
În surtucul tău vechi și demodat.

Și că-n amurgul bleu - posomorât
Vezi adesea, de parcă delirezi:
Cum la crîșmă-n păruială un oțărât
Mi-a înfipt în inimă șișul finlandez.

Măicuță bună, liniște! Nu-i nimic.
E doar delirul ce împovărează.
N-oi fi chiar eu bețivul cel voinic,
Să mor fără'a te vedea-n amiază.

Eu am rămas același fiu duios
Și visez într-una, fără de frică:
Mînat poznaș de doru-mi viforos,
Să mă întorc la casa noastră mică.

Mă voi întoarce când deschide ramuri
În primăvară, albă livada noastră.
Doar că, dimineața-n damf cu aburi,
Nu mă trezi cu zorii în fereastră.

Nu deștepta ce-a fost deja înscris,
Nu scotoci ce nu s-a întîmplat, -
Durere și istovire, ca în vis,
Să sufăr în viață mi-a fost dat.

Nu mă-nvăța la rugăciuni! Nu se cere!
Nu-i cale de întors la viața prăfuită.
Numai tu mi-ești ajutor și mîngâiere,
Măicuță, tu mi-ești lumina negrită.

Uită, măicuță, neliniștea amară,
Nu te-ntrista, gândind la cel plecat.
Nu ieși prea des în drum de țară,
În surtucul tău vechi și demodat.

Stelian COMBOȘ

Mitropolitul Antonie al Ardealului. Rugul aprins al conștiinței neamului

De două milenii încoace, de la întemeierea credinței creștine prăznuim, în fiecare an, la 29 August mutarea la cele veșnice a unuia dintre cei mai mari mărturisitori ai lui Iisus Hristos - Sfântul Ioan Botezătorul. În anul mântuirii 2005, în această zi de luni spre seară, spre amurg, a trecut un alt mare mărturisitor și apologet al dreptei credințe creștine - Mitropolitul Antonie Plămădeală de la Sibiu, după ce și-a purtat cu toată demnitatea și încrederea în Dumnezeu crucea suferinței vreme de mai mulți ani. De aceea, pentru noi, din acest an, această zi va comemora cel puțin aceste două evenimente, aceste două treceri!

De ce? Fiindcă noi creștinii ortodocși români și nu numai, am petrecut joi - 1 Septembrie - în Catedrala Mitropolitană din Sibiu și apoi, vineri 2 Septembrie anul 2005 - la Mănăstirea Sfântul Constantin Brâncoveanu din localitatea Sâmbăta de Sus, jud. Brașov, acolo unde vor aștepta osemintele sale pământești până la obșteasca înviere, pe unul dintre cei mai mari cărturari, teologi, ierarhi și ctitori de cuget, spiri-

tualitate și simțire românească ai veacului al XX-lea, cu o largă deschidere și recunoaștere internațională!...

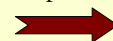
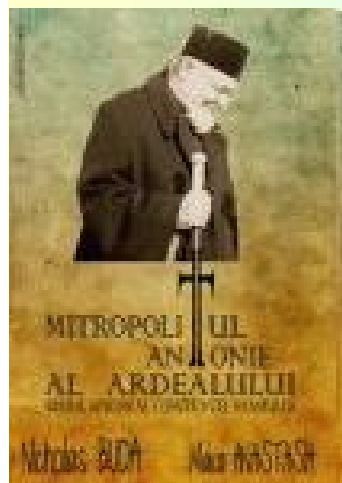
Născut la 17 Noiembrie anul 1926 la Stolniceni - Lăpușna, în Basarabia, a urmat studii medii seminariale la Chișinău și, din anul 1944, datorită refugiului, la Seminarul „Nifon Mitropolitul” din București, pe care îl absolvă în anul 1945 după care urmează Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, până în anul 1948 când, datorită hărțuirii la care a fost supus din partea puterii politice de atunci, care era prigonitoare a tuturor valorilor spirituale autentice românești, a fost nevoit ca ultimul an universitar să-l facă la Sibiu iar examenele și lucrarea de Licență să le susțină la Institutul Teologic de grad Universitar din Cluj Napoca. În toată această perioadă a trebuit să fie un fugar, să se adăpostească pe unde a putut datorită prigonitorilor acestui veac care au fost comuniștii, în viziunea căroră tânărul Leonida Plămădeală constituia un real pericol pentru clasa politică de atunci și, mai ales pentru clasa muncitoare de atunci ce se afla în plină dezvoltare!... A fost prigonit așa cum au fost atâția alții, contemporani ai săi - mari și autentice personalități ai vieții politice, religioase și culturale și care așa au rămas și vor rămâne în conștiința urmașilor și a posterității!...

În același an - 1949 - va fi tuns în monahism la Mănăstirea Prislop de către marele Duhovnic Arsenie Boca, naș de călugărie fiindu-i Monahul Daniil - Sandu Tudor -, inițiatorul și conducătorul mișcării spirituale Grupul

„Rugul Aprins” de la Mănăstirea Antim din București, grupare din care a făcut și el parte, aceasta fiind ultimul bastion duhovnicesc ce a mai rezistat câțiva ani împotriva ideologiei atee comuniste dar care a fost distrus de către aceștia, toți membrii ei fiind închiși pe motiv că ar fi constituit o mișcare conspirativă și subversivă împotriva noului stat român muncitoresc!... Și Mitropolitul Antonie a împărțit aceeași soartă, fiind judecat în contumacie la șapte ani de temniță grea, prins și arestat în anul 1954 la 14 Octombrie, la Iași!... Până atunci s-a ascuns pe unde a putut, știind că este urmărit de securitate, a peregrinat la Mănăstirile Crasna - Gorj și Slatina - Suceava, unde a fost hirotonit preot în anul 1953, acolo cunoscând câțiva dintre marii duhovnici ai Bisericii noastre cum ar fi Arhimandriții Ilie Cleopa, Arsenie Papacioc și Petroniu Tănase. Între timp se înscrie la Cursurile de Doctorat ale Institutului Teologic din București, dar va veni cumplitul an 1959, când datorită Decretului 410 va fi scos și din monahism, din cler și exmatriculat de la doctorat. După aceea a fost o perioadă de mai mulți ani, muncitor necalificat la o întreprindere de mase plastice din București, căci era o persoană vizată spre „recuperarea ei” deoarece avea „tinișele de coadă” dar iată că va veni izbăvitorul an anul 1968 când Patriarhul de atunci al Bisericii, Iustinian Marina, îl va lua sub ocrotirea sa angajându-l secretar la Institutul Teologic din București și în toamna aceluiași an îi va procura o bursă de studii pentru Heythrop College de la

Oxford, apoi Londra, unde în anul 1971 va fi declarat Doctor în Teologie, urmând ca în anul 1972 să-i fie echivalat și recunoscut doctoratul și la Institutul Teologic de grad Universitar din București! La sfârșitul anului 1970 și la începutul lui 1971 va fi numit, respectiv hirotonit de către același vrednic patriarh, Episcop Vicar Patriarhal cu titlul de Antonie Ploieșteanul, fiind însărcinat a conduce departamentul relații externe bisericești, participând în această calitate, la foarte multe conferințe și simpozioane în străinătate, fiind membru a numeroase delegații ale Bisericii și făcând parte din diferite comisii și organisme internaționale bisericești, căci a fost un pionier al dialogului și a mișcării ecumenice autentice! Totodată, între anii 1971-1974 a fost și Rector al Institutului Teologic Universitar din București.

După doi ani de episcopat la Buzău, între anii 1980-1982, iar la 7 februarie anul 1982 este întronizat la Sibiu - Mitropolit al Transilvaniei și Arhiepiscop al Sibiului, unde a păstorit duhovnicește timp de peste 23 de ani, perioadă în care a scris foarte multe studii, articole și mai ales cărți de o neprețuită valoare, a organizat și, mai ales, a dezvoltat învățământul teologic, a ctitorit și rectificat foarte multe biserici și mănăstiri și aici, la loc de frunte trebuie amintită mănăstirea dragă inimii sale de la Sâmbăta de Sus - al cărei cel de-al treilea ctitor este, după Domnitorul și Sfântul Constantin Brâncoveanu și după vrednicul înaintaș al său pe scaunul de la Sibiu - Mitropolitul

Nicolae Bălan, de la a cărui moarte s-au împlinit 55 de ani. În toată această perioadă a fost foarte activ pe plan teologic și ecumenic, contribuind foarte mult la dezvoltarea relațiilor interbisericești, interconfesionale și interreligioase! Datorită tuturor acestor calități și merite, din anul 1992 a fost membru al Academiei Române și al Academiei Republicii Moldova, de asemenea, la 12 Octombrie anul 1998 a primit Titlul Academic de Doctor Honoris Causa al Universității din Oradea, iar în anul 2002 pe cel al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. Nu pot să uit faptul că, în mare parte, i se datorează reînființarea - la 12 Decembrie anul 1992 - (a) Mitropoliei Basarabiei, neuitând, astfel, nici o clipă, locurile sale natale încărcate de istorie, cultură și spiritualitate tot românească.

În altă ordine de idei, cartea „*Mitropolitul Antonie al Ardealului. Rugul aprins al conștiinței neamului*”, recent apărută la Editura „Casa Cărții de Știință” Cluj-Napoca, anul trecut, 2012, cu prilejul împlinirii a șapte ani de la nașterea sa cea cerească și veșnică, se constituie într-un dar spiritual binecuvântat făcut către noi cititorii, creștini ortodocși și nu numai, un dar pornit din preaplinul inimii și calda simțire a celor doi autori ai săi, pe care ținem să-i felicităm în mod deosebit, cu acest frumos prilej și fericită ocazie - *Nicholas Buda - cunoscutul scriitor american de origine română, și Maica Anastasia (Ana) Buda*. Conceptul și designul copertii aparținând lui Nicholas Buda și Lana Lee, noua apariție, după cum rezultă din chiar titlul evocat, are principala menire de a ne reîmprospăta și completa aducerile aminte cu faptele de viață, cu opera și citoriile marelui ierarh, slujitor, orator, prelat și scriitor, cel care a fost *Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Antonie Plămădeală*, om de vastă cultură și mare personalitate a vieții ecleziastice, cel care și-a închinat întreaga activitate pen-

tru buna așezare a lucrurilor în actul sfânt al slujirii lui Dumnezeu, adesea mergând până la suferință și sacrificiu, asemenea Sfântului Augustin.

Volumul este prefațat de *Simion Cristea* - scriitor și doctor în Filosofia Limbajului, care, într-o lapidară exprimare, de la bun început ne explică faptul esențial că această carte „ne prezintă mărturii vii și acte deosebite, cu valoare de document memorial, ce transmit emoții cu valoare empatică...”, „luând în considerare viitorul la care se gândea, spre care se îndrepta și pe care-l construia” cu atâta migală *Arhiepiscopul și Mitropolitul Antonie Plămădeală*. Iar totul având ca temei realitatea trăită de fiecare dintre noi întru credință, singura în măsură să ne susțină și să ne ajute „să dobândim ceea ce dăruim, trecând de la știință la conștiință”. Structurată, în principal, pe conținutul dialogurilor dintre cei doi autori cu importante personalități ale vieții culturale și monahale actuale, precum: IPS Părinte Andrei Andreicuț - Arhiepiscop și Mitropolit al Clujului, IPS Părinte Casian Crăciun - Arhiepiscop al Dunării de Jos, PS Părinte Irineu Duvlea - Episcop Vicar al Episcopiei Ortodoxe Românești din America și fost Stareț al Mănăstirii Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus, județul Brașov, Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan - de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” Sibiu, Pr. Prof. Univ. Dr. Theodor Damian - poet, editor și promotor cultural - New York - SUA, scriitori și alte personalități culturale remarcabile, inclusiv ing. Mihai Plămădeală - unul dintre frații marelui dispărut, alt interviu de seamă fiind însăși autoarea Maica Anastasia Buda, care a stat în preajma Mitropolitului o lungă perioadă de timp, o parte din arhiva foto publicată aparținând acesteia. Pe parcursul a 358 de pagini, cartea pune în evidență dimensiuni esențiale și imagini portretistice cu totul inedite ale sufletului și mentalului profund luminoase ale Înaltul Ierarh și cărturar: „adevărat prinț al Bisericii... intelectual de înaltă

ținută... pasionat de cauza neamului românesc”, astfel cum intratât de simplu și de expresiv mărturisea Părintele Prof. Theodor Damian de la New York.

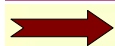
Un alt episod, la care se face adesea trimitere, văzut prin prisma relatărilor făcute de către cei care l-au cunoscut direct și nemijlocit pe Mitropolitul Antonie, este și acela în care se relevă experiența la limită trăită de acesta, în calitatea sa de deținut politic, fiind arestat și încarcerat în închisorile comuniste în perioada anilor 1954-1956, ca fiind unul dintre inițiatorii și promotorii mișcării religios-creștine și intelectuale, alături de Părintele Daniil (Sandu Tudor), pe numele adevărat Alexandru Teodorescu, mișcare cunoscută la acea vreme sub denumirea „Rugul Aprins”, de la Mănăstirea Antim din București (1943-1958).

Cartea impresionează într-un mod plăcut și prin faptul că ne prezintă chiar autobiografia personală, cât și Bibliografia *Arhiepiscopului și Mitropolitului Antonie Plămădeală*, lucrări în volum, în întregime, între care se disting vol.: „Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă” - Sibiu, 1983; „Trei ceasuri în iad”, Editura Eminescu - București, 1970, 1992 și 1993; „Ca toți să fie una” - București, 1979; „Amintirile Mitropolitului Antonie Plămădeală” - București, 1999, împreună cu numeroase fotografii, care îl înfățișează în diverse ipostaze ale vieții sale, referințele critice asupra operei, cu și despre scriitorul *Antonie Plămădeală*, ilustrațiile foto și copiile acelor documente ce i-au aparținut fiind însoțite ulterior de o legendă enunțativă și explicativă a conținutului acestora.

De semnalat și acuratețea datelor despre persoanele intervievate (date biografice, opera etc.) În final, cartea se încheie cu o cugetare având valoare de simbol, exprimată de marele prelat cu privire la ființa trecătoare a omului și relațiile sale cu semenii: „Existăm în lume prin prietenii pe care ni-i facem și pe care învățăm să ni-i păstrăm. Altfel ne înghite singurătatea.”

Așadar, iată o scriere literară memorabilă, cu totul specială prin modul în care a fost gândită și elaborată, care îndeamnă la reflecție adâncă asupra destinului unui mare OM, la rememorarea personalității și a operei pilduitoare a *Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Antonie Plămădeală*, ce emană și azi căldura sa umană, un OM care, înainte de a trece la cele veșnice (în ziua „Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul” - 29 august anul 2005), a trăit în spirit ecleziastic și în deplina convingere că „o cultură adevărată se face cu ochii către cer”, iată o carte de suflet care îndemnă să citești și să nu uiți. Căci, „Credința ne cîntorește, ne susține în ceea ce suntem și ne ajută să dobândim ceea ce dăruim trecând de la știință la conștiință. Viața scrisă a unui om scapă printre degete trăiri simple date de mirosul primăvăratec al pământului reavăn, de stingerea zăpușelii zilelor de vară în apa unui râu, de înfruptarea din fructele luate din pom, de foșnetul pașilor prin covorul de frunze, toamna, de bucuria fulgilor sturlubateci de nea și atâtea altele aflate într-o continuă remodelare într-o singură zi, darămite în atâtea decenii? Suntem convinși că înșiruind nume de oameni și de locuri, ani, studii, lucrări, ocupații, funcții, opere, misiuni, identificăm mai exact pe cel la care ne referim, altfel nu am face-o, cu toate că au numai valoare de semn, similar celui din picturile rupestre sau dinăuntrul piramelor ce-l însoțeau în eternitate pe eroul reprezentărilor. De aceea, calea urmată în această carte ne prezintă mărturii vii și acte vivente care au valoare de document memorial ce transmit emoții cu valoare empatică. Luând în considerare viitorul la care se gândea, spre care se îndrepta și pe care-l construia, locul ce ni-l amintește pe Mitropolitul Antonie Plămădeală în căldura și frumusețea sa umana este cel al Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, rămânând ierarhul protector al Academiei Teologice pe care o

vedea ființând în acel spațiu mirific.” - Simion. D. Cristea.

În concluzie și în încheiere, în acest fel stând lucrurile, am constatat că poporul nostru drept credincios dimpreună cu slujitorii sfintelor altare au știut să-și conducă și să-și cinstească Păstorul lor duhovnicesc care le-a purtat grija celor sufletești, în aceste ținuturi transilvane, vreme de peste douăzeci și trei de ani. Am mai constat faptul, pe parcursul acestor zile, că acest eveniment nu a fost atât de mediatizat ca altele, deși ar fi meritat cu prisosință dar, mă rog, trecem și peste acestea cum am trecut noi și peste altele!... Am văzut multă lume, și clericală și laică, plângându-l pe părintele lor, simțindu-se, de acum încolo, văduviți, dar convinși că Arhiereul Antonie a plecat să se întâlnească cu Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos - Arhiereul Cel Veșnic -, pe Care l-a slujit cu atât dragoste și devotament întreaga sa viață. Totodată, în urmă cu șapte ani, am fost foarte impresionat de liniștea și starea de reculegere în care s-a desfășurat întreaga slujbă și îndeosebi, momentul procesiunii și al punerii sale în mormântul anume pregătit dinainte, unde va fi de acum încolo alături de Mitropoliții Nicolae Bălan, Nicolae Colan și Nicolae Mladin - toți înaintași ai săi pe Scaunul istoric și duhovnicesc al Ardealului!... Am mai constatat că lumea realizează faptul că nu poate fi scrisă istoria contemporană a Bisericii Ortodoxe Române fără *Arhiepiscopul și Mitropolitul Dr. Antonie Plămădeală* - care este o adevărată piatră de hotar pentru cultura și spiritualitatea Bisericii și a poporului nostru!... Nădăjduiesc că vom ști, pe mai departe, să ne cinstim înaintașii așa cum se cuvine deși în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Și, totuși, suntem convinși de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune.

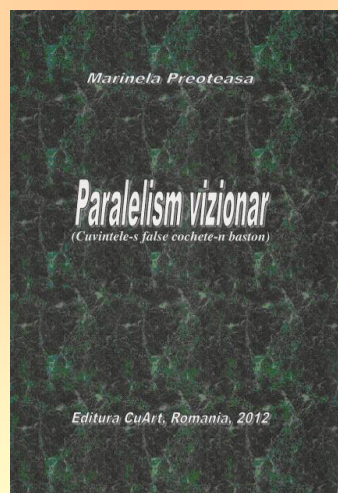
Al. Florin ȚENE

Poezia ca viziune în geometria metaforei

Recenta carte de poezie semnată de **Marinela Preoteasa**, intitulată simptomatic „*Paralelism vizionar*”, apărută la Editura CuArt, 2012, cu o prefață de Florentin Smarandache, plonjează încă din titlu în compararea a două fenomene pentru a stabili în versuri asemănările și deosebiriile dintre două *euri*. Un fel de concomitență pentru profeția care se lasă stăpânită de vis, sau de idealuri nelegate de realitatea imediată.

Cartea, având un subtitlu frișonat de o ironie fină (*Cuvintele false cochete-n baston*), exaltă în viziuni convulsive împletite cu stările diverse ale închipuirii, pentru ca în final să creeze un scena-

riu liric original: „*Ai pingelit drumul spre soare/ cu pași vânzători de întuneric,/ clepsidrele răsar pe trotuare/ ca pietrele reci*

în amurguri” (Farmec viu).

Jocul dintre sacru și profan din poemele Marinelei Preoteasa dă un aer de coerență ontologică, în care luciditatea și revelația se amestecă în chip miraculos: „*Ne răzvrătim în clipa disperării,/ în lumea asta ce a mers și n-a mers?/ un zid de oase e vamă înșărării/ în doi, tangou în pas de univers?*” (Un vis trecător).

Întrebările devin răspunsuri, nu rămân retorice, ele vibrează pregnant în imagini.

Poeta izbutește, nu o dată, reprezentări memorabile ale fondului ancestral și metafizic: „*Serile își poartă pe umerii goi,/ timpul e înșetat:/ bea sângele mieilor calzi*” (O punte invizibilă).

George FILIP

LA STEAUA LUI VIERU

urcă-n cer poezii, unul câte unul,
poate e mai bine printre flori de ler.
pe Pământ ne bate Dumnezeu - bunul
cu furtuni și cnuturi ticluite-n cer

a plecat VIERU, a plecat pe jos
cu o cruce-n spate, dusă-n anii grei.
a urcat Golgota lui Iisus Hristos
demn și în credință: totu-i pantha rei...

inima lui caldă n-a mai vrut să bată,
să mai cânte versuri despre prunci și Țară;

o... inimă tristă - lacrimă curată,
doliu-am pus pe glie... tare-i ger pe-afară.

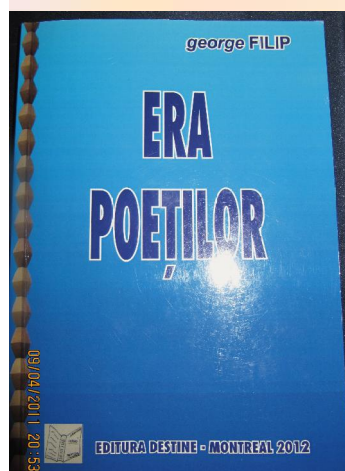
colo, peste PRUTUL care ne desparte
cine-o să mai salte poduri mari de flori?
pe pagina scrisă în a vieții carte
GRIGORE VIERU a sădit flori.

pe nemărginire cântă crăișorii
și pe bolta lumii s-a mai stins o stea;
trști și negri, Doamne, ne sunt astăzi norii,
azi plânge o țară - și inima mea...

Corina HAIDUC LUCA
(Canada)

Era Poetilor - miniantologie literară

Volumul de față, apărut la Editura Destine în 2012, este intitulat, cum altfel, **„Era poetilor - miniantologie lirică”**. Este evident că Poetul face parte din această Eră și ne invită subtil să-i urmăm pașii prin labirintul gândurilor. Cartea de vizită se află pe coperta a patra. Poezia de început „Nebănuț miracol” este o prefață bine aleasă, în care crezul poetic arde la flacăra pasiunii: „Tulburătoare carte... creionul nu trădează/ Iar eu îl țin în dește și lacom și flămând/ Zenit al împlinirii - mai vreau să sorb lumină/ Și să-mi înham în versuri fărâmele de gând.”

Poetul se regăsește în natură, cerșind energie de la copaci. Conștient de „trupul de muritor”, nu vrea încă „scrumu-n urne”, mai are încă multe taine să ne deslușească și miracole să ne împărtășească.

Poezia lui **George Filip** s-a schimbat. A întinerit, maturizându-se. Redând chintesența. Suflatu-i sprintar nu mai aleargă de colo-colo ca un fluture, căutând nectarul în corola florilor multicolore. Există acum disciplină și organizare. Tematică. Și mai ales „enigme prețioase”. Căutări, dar mai ales răspunsuri. Prizonieri în-

tre pământ și cer, ne ducem existența efemer, încercând să înțelegem de ce. Răspunsul sosește, dar încet, după măcinări de clepsidre, „iar nouă ne rămâne să-nțelegem/ că totul e minune din minune.” („Să ning”, pag. 26).

Tema umbrei, atacată îndrăzneț în poezia cu același nume, face paralela între viață și moarte. Să o respectăm ca pe o identitate pentru că „umbra-ți șade la picioare/ cât ești viu prin calendar/ credincioasă ca un câine/ stă în lanțul nevăzut”. Dată și de Lună, umbra inspiră și „tăinuie poezi și hoți”. Fiecare vers este o metaforă, fiecare idee un mesaj. Ajunși în spațiile umbrei, ea ne apără, dar ne și pedepsește, răpindu-ne strălucirea: „iar de supărăm destinul/ stăm la umbra lui umbriți.”

Tema biblică, creștină, o regăsim în multe poezii, ca „Dumnezeu” sau „Omul”. În lumea plină de viață și culoare în care trăim, Dumnezeu are un ochi deschis asupra noastră până când „plecăm cu smirna-n veșnicie.” Legătura cu Divinitatea este percepută în focul creației. Conștient că scânteia sacră îi dă voie să fie mai aproape de Dumnezeu, el arde pe altarul rimei, strângând cu patimă creionul ce „gema între dește.”

„Eu simt că Dumnezeu mă ocrotește/ și îmi stropește versul cu AMIN./ Când scriu creionu-mi cântă între dește/ sunt cele trei - cu care mă închin.”

Identificând pe Dumnezeu în femeia iubită, poetul reușește o minunată declarație de dragoste plină de metafore și culoare. Poezia „Din Taine” (pag. 23).

George Filip, „un prinț nebun al marilor migrene”, se vede încă la începutul creației ca poet, dorind disperat să-și afle cheia destinului. Din poezia „Hingher”: „de

fapt sunt doar o larvă printre fluturi/ ce nasc din taina sfintelor săruturi/ și mai viclean ca un bătrân hingher/ sugrum în laț și îngerii din cer/ să-mi spună: de ce-mbracă-n diademe/ doar pe poezii marilor blesteme?”

Tristețe, nostalgie, iubire, totul se amestecă și transpare, cristalizându-se în poezia „Ochi cesc”. Fiori de emoție, închinată mamei (pag. 46).

Călător prin trenul vieții, poetul își revede parcursul împletind trecutul cu viitorul. Povestea curge și, empatic, te simți alături de puștiul cu părul răvășit, mai târziu de cel ce avea să fie „un clandestin pe hărțile-amăgirii”, ca în final o lacrimă se scurge pentru cel ce în ploaie a pierdut ultimul tren. Poezia „Trece trenul” (pag. 54).

Cu adevărat, volumul de față

definește la modul excepțional poezia - creație, poezia - esență, poezia - spectacol. Plăcere în cuvinte, culoare și imagini. Poetul George Filip are ceva de spus și o spune bine. Talentul este evident, ca și dorința de a fi mereu în prezent. Din poezia „Om în ipostază”: „Dar vreau să simt Pământul sub picioare/ Și simt cum mor și mușchii roși de șleau;/ E mult prea trist să fii bătrân de tânăr/ Și vreau să știți de-a pururi că: MAI VREAU”.

Sunt multe poezii frumoase, adevărate capodopere. Timpul nu-mi permite să le tâlmăcesc pe toate, dar vă invit să le descoperiți singuri, să vă umpleți de bucuria versului bine ales și pus la locul potrivit. Iar dacă la sfârșit rămâneți cu întrebări, înseamnă că poezia lui George Filip și-a atins țelul.

El Greco - Adorarea Numelui lui Hristos

Florin MĂCEȘANU

Picătura de pictură

Spania Renașterii

El Greco

El Greco - Portretul unui necunoscut

Luptele înverșunate împotri-va maurilor au dus Spania secolului al XV-lea și al XVI-lea la un fanatism extrem, cum nu-l cunoscuse nici Italia, nici Franța. În Spania bântuia inchiștiția, biserica arăta o cruzime fără seamăn față de eretici, iar arderea lor pe rug a devenit un spectacol obișnuit.

Renașterea spaniolă nu se poate lauda cu artiști autohtoni puternici. Se perindă de-a lungul secolului al XVI-lea artiști străini care înfloresc manierismul italian și romantismul neerlandez. Printre numeroșii artiști străini care au venit în Spania în perioada construirii Escorialului, cretanul **Domenikos Theotokopoulos**, mai târziu **El Greco**, era unul dintre cei mai cunoscuți. Se născuse în Candia, astăzi Iraklion (pe a-

tunci sub stăpânire venețiană), la data de 1 octombrie 1541. Primele sale creații demonstrează influența acestei pregătiri, înaintea ca artistul să descopere arta Renașterii venețiene, care îi va lărgi semnificativ orizontul stilistic și tematic. Pleacă la Veneția, unde rămâne până în 1568, apoi pleacă la Roma, unde va rămâne până în 1577. Pentru a-și atrage sprijinul regal, în 1577 se mută definitiv în Spania.

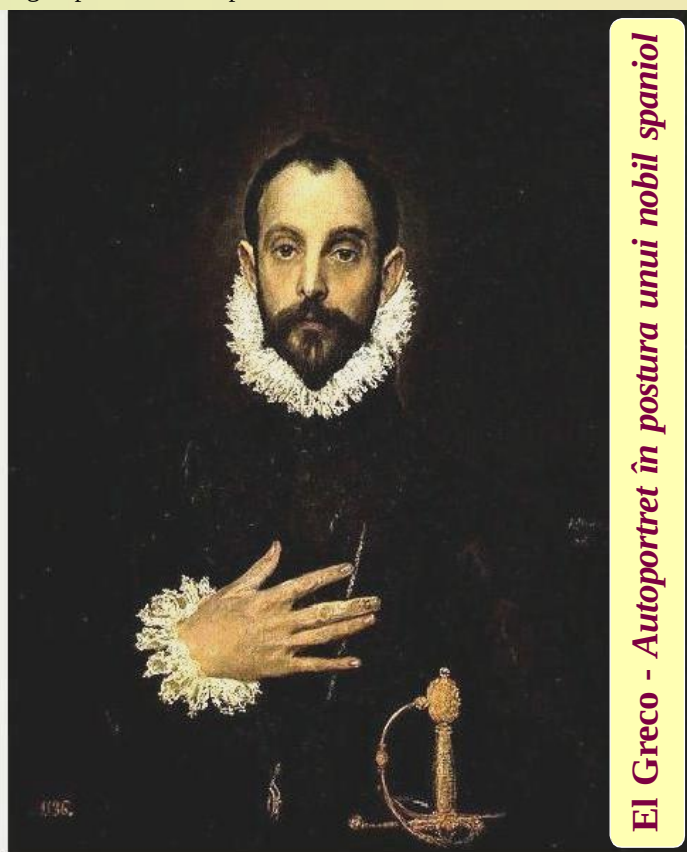
Refuzat de Filip al II-lea și ignorat de Filip al III-lea, străinul stabilit la Toledo a fost totuși primit bine de elita acelui oraș imperial și a făcut portretele principalelor personaje din urbe. Nimic mai fascinant decât chipurile lui El Greco! Cele ale madonelor sale sau ale altor femei, sfinte ori pro-

fane, au o notă obsesivă. Portretele de bărbați relevă puterea sa de pătrundere psihologică. Sunt, prin urmare, net individualizate. Subiectivitatea autorului își pune totuși pecetea, deformând trăsăturile prin asimetrii dureroase și fixând privirea într-o enigmatică încremenire de neliniște și melancolie.

Secretul lui El Greco s-a identificat cu secretul Toledo-ului. Fața orașului redusă la o schemă simbolică, revine în mai multe din lucrările sale, ca însăși cheia întregii opere. Nu l-a reprodus fi-

del, ci i-a deplasat voit podurile și monumentele pentru a compune silueta unui oraș imaginar, care, sub furtună, capătă un aer fantastic. A creat, pornind de la Toledo, ideea de Toledo.

El Greco, în vremea sa, a fost, neîndoind, apreciat. Apoi a căzut în uitare, nu era decât un nebun. Soarta i-a fost deci capricioasă, ca și aventura, ca și opera sa. El Greco e geniul ajuns la cel mai înalt grad al arbitrarului. E singularitatea însăși, singularul absolut. Din 7 aprilie 1614, încoace.

El Greco - Autoportret în postura unui nobil spaniol

Poeți ai Societății Române de Haiku / Poeme haiku

Cornelia ATANASIU

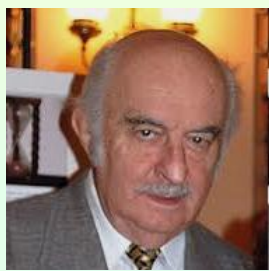
Pompe funebre
pe sicrie tremură
raze de toamnă

Drum alunecos...
Mă tot strigă cineva
de dincolo

Ochi de pește mort...
Și cerul și apele
încăpeau aici

Luna în scorbură
și oul spart –
a mai murit un cântec

Jules COHN BOTEA

Intru în casă
tot numărând silabe
s-a făcut seară

Apus de soare –
mă voi duce să mă culc
să te pot visa

Cu pioșenie
calc covorul de frunze.
Prea multă moarte

Atât rămâne:
flacăra lumânării
pâlpâitoare

Marius CHELARU

Cântec de leagăn –
amintindu-mi de mama
într-o zi de iarnă

Fântână sub cireș –
apa învâluită
de șoapta noastră

Acest anotimp
nu mai are zile doar
nopti fără oameni

Seară de vară –
câinele bea din baltă
toate stelele

Dan DOMAN

Seară de dezgheț –
o mie de ciori în zbor
spre luna plină

Defrișare –
ce înalți par molizii
rămași în picioare

Așteptând iarna –
un ciorchine de struguri
uitat în vie

Baie de seară –
tacticos pescărușul
iese-n zăpadă

Valentin E. BUSUIOC

Pictesz o floare –
umbra unui fluture
așa insistent

În timp ce mă înțepă
țânțarul își schimbă
culoarea

Zâmbetul orbului –
în cutia cu monede
câteva frunze

Vechea oglindă
îi arată noi riduri –
același oftat

Șerban CODRIN

Azi imposibil
de săpat în livadă –
rutul melcilor

Merii în floare –
am totul dinainte
pe masa goală

De ziua muncii –
la soare uscându-se
pielea unui cal

După grindină –
țaran cu ridurile
frunții în palme

Magdalena DALE

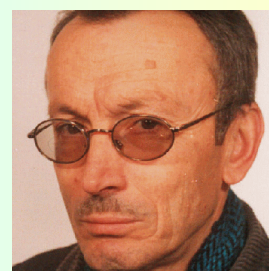
Un ger cumplit –
privirea caldă-a mamei
lângă icoană

Teiul în floare –
caietul cu amintiri
răsfoit de vânt

Noapte-nstelată
această mireasmă de tei
umple tot cerul

În drumul spre pământ
o frunză înclină
balanța toamnei

Iulian DĂMĂCUȘ

Mai grea
cu un fulg de zăpadă –
ultima frunză

Roi de muște
însoțind camionul
spre abator

Proteză veche –
vecinul masându-și
vârful pantofului

Copilul
dirijând circulația –
melci după ploaie

Mihai ȘTIRBU

Tubirile Poetilor

Vasile Alecsandri și Paulina

Vasile Alecsandri a fost considerat cel mai mare poet român până la afirmarea lui Mihai Eminescu, iar criticul literar Titu Maiorescu îl numea „cap al poeziei noastre literare în generația trecută, poetul «Doinelor și lacrimioarelor», culegătorul cântecelor populare pâruse a-și fi terminat chemarea literară (...). Deodată, după o lungă tăcere, din mijlocul iernei grele, ce o petrecuse în izolare la Mircești, și iernei mult mai grele ce o petrecuse izolat în literatura țării, poetul nostru reînviat ne surprinse cu publicarea Pastelurilor...” (Convorbiri literare, 1871)

Vasile Alecsandri, care-și doarme somnul de veci în curtea casei sale din Mircești, a fost nu doar un om politic, scriitor și poet. A fost un adevărat boier al vremurilor trecute. S-a bucurat de o existență fără grija zilei de mâine, s-a bucurat de privilegiul de a fi făcut doar ce-și dorea, mai nimic nestându-i în cale. Și-a purtat pașii prin lume, ca diplomat și călător, dornic de a vedea locuri și civilizații mereu noi. Doar destinul neprevăzut, cel care nu ține cont de averi și măririi, i-a întristat existența chiar când se bucura de o dragoste (Elena Negri) adâncă, împărtășită.

Conacul din Mircești, aflat la 4 km de șoseaua Roman-Iași și Roman-Suceava, a fost construit de poetul Vasile Alecsandri după propriile planuri, în 1867, și a fost donat Academiei Române, conform testamentului său. Acolo și-a scris cele mai multe dintre operele sale. În locul său de suflăt își petrecea iernile lungi și geroase, stând la gura sobei, se odihnea după periplurile lungi în străinătate, își regăsea liniștea în vremurile tulburi, se bucura de frumusețea naturii, a oamenilor și a folclorului local. Totuși, deși a descris atât de frumos peisajele hibernale, se zice că scriitorului nu-i plăcea deloc frigul. Pentru a ieși din casă, iarna trecea prin mai multe camere din ce în ce mai puțin încălzite, în fiecare punându-și câte o haină, până când ajungea la protecția maximă pentru a suporta gerul de afară.

Referitor la data și locul nașterii poetului, mai sunt controversate. „Există și o versiune romanțată despre nașterea poetului, cum că ar fi venit pe lume într-o căruță, pe drumul de la Bacău spre Târgu Ocna. (Ioan Dănilă)”. Însuși Alecsandri scrie în cartea „Suvenire din viața mea: Notă”, datată Mircești, 1856: „Sunt născut în Bacău, la anul 1821, luna iulie, în timpul revoluției grecești, ce a izbucnit mai întâi în Moldova”. În articolul Re-

flexul obișnuinței calendaristice, din „Ate-neu”, nr. 5 (501), mai 2011, profesorul Ioan Dănilă nota: „Noi înșine am considerat, în 1990, la centenarul trecerii în eternitate a scriitorului, că 1821 este anul nașterii și așa am gravat placa de marmură de pe zidul casei din Bacău, strada George Apostu, nr. 9. Abia după aceea am aprofundat cercetările și am constatat că data reală a ivirii pe lume a lui Alecsandri este 14 iunie 1818. Argumentele, împreună cu comentariile minime impuse de o asemenea teorie, le-am expus în paginile revistei «Vitralliu», într-un amplu documentar solicitat de conducerea publicației.”

În *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900* (Ed. Academiei RSR - 1979), Florin Faifer se oprește la 21 iulie 1821 și 14 iunie 1818 ca fiind date posibile ale nașterii poetului, la Bacău. Tot Florin Faifer, în *Dicționarul general al literaturii române*, (București, „Univers Enciclopedic” - 2004), specifică ziua de 14 iunie 1818 ca fiind data nașterii. Georgeta Antonescu, în *Dicționarul scriitorilor români* (București, Editura Fundației Culturale Române, 1995), specifică faptul că Vasile Alecsandri s-a născut la 14 iunie 1818 la Bacău. George Călinescu, în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, consideră că „În privința datei nașterii lui Vasile Alecsandri a fost discuție aprinsă și nu ne rămâne decât să acceptăm una, mai probabilă, aleasă chiar de poet, aceea de 21 Iulie 1821. Ivirea la viață a fost romantică. Fugind de răzmeriță, în spre munții Bacăului, mama își împlini rostul în căruță păzită de departe de patru slugi înarmate, sub vehicul fiind culcușul tatălui, la 14 iunie 1818.” Dar, Călinescu s-a oprit la data fixată de însuși Alecsandri, 21 iulie 1821.

Părinții poetului au fost: vornicul Vasile Alecsandri (1792-1854) și Elena (Elenco -

născută Cozoni) Alecsandri (1800-1842). Conform Wikisource (Suvenire din viața mea - notă de Vasile Alecsandri Mircești 1865), „un străbun al meu, om cu inimă îndrăzneală și cu spirit cavaleresc, veni din Veneția în Moldova, se puse cu a lui spadă în serviciul țării”. Vornicul Vasile Alecsandri era om de o mare înțelepciune, de o probitate rară și înzestrat cu simțiri generoase, care și-a creat singur o avere însemnată și o poziție înaltă în patria sa. Numele tatălui poetului apare prima dată prin 1816, când la Vișoara erau doi mari proprietari (vornicul Constantin Palade și logofătul Constantin Balș), ai satului care atunci se numea Băloșani sau Bivol. Prin căsătorii conjuncturale, cele două familii s-au înrudit, grija afacerilor familiei rămânând arendașilor. Vechilul angajat a fost spătarul Vasile Alecsandri, care prin noiembrie 1830 a arendat întreaga moșie lui Constantin Ioan Gherghel. Mama - Elena Cozoni, suflet nobil și înțelegător, tot de origine italiană, era născută în Târgu Ocnei și a avut șapte copii - cinci fete și doi băieți -, dintre care în 1865 trăiau numai doi: Vasile și Iancu.

Vasile Alecsandri și-a început studiile la pensionul francez de la Iași al lui Victor Cu-enim, în care unde s-a împrietenit pentru totdeauna cu Mihail Kogălniceanu și Matei Millo. În 1834, la Paris a studiat dreptul și medicina. Dar, la sfârșitul studiilor și-a descoperit adevărata vocație - literatura. A fost poet, dramaturg, folclorist, om politic, ministru, diplomat, academician, creator al teatrului românesc și a literaturii dramatice în România, personalitate marcantă a Moldovei și apoi a României, de-a lungul întregului secol al XIX-lea, de numele său împreună cu al altora din generația pașoptistă, legându-se conturarea primului stat național român,

prin dubla alegere a domnitorului Alexandru Ioan Cuza în 1859. A scris poezia „Hora Unirii”, a fost redactor și proprietar al revistei „România literară”, a publicat prima culegere de poezie populară românească, apoi a realizat ciclul de piese de teatru al „Chirițelor”, care au fost jucate cu mare succes la Teatrul Național din Iași. La concursul de la Montpellier a obținut în luna mai 1878 primul premiu internațional de poezie acordat unui poet român, pentru poemul „Cîntecul Gintei Latine”.

Pe când era la Paris, Vasile Alecsandri a iubit-o (e drept, doar în treacăt) pe Maria Cantacuzino, care la 18 ani era divorțată de George Stratulat, primul ei soț, și în 1852 tocmai îl părăsise pe cel de-al doilea - Alexandru Cantacuzino, zis Cneazul. Ea era „femeie de mare caracter, cu bogată cultură și inteligență superioară”. Sensibilul poet Alecsandri i-a închinat legenda „Mărioara Florioara” în 1852, pe care a publicat-o în 1853, cu dedicația „Prințesei Maria Cantacuzin”. Cam nestatornică, este drept, fiind atrasă și de lumea artistică, Maria l-a însoțit, de data asta pe Nicolae Bălcescu în Franța, de unde i-a trimis poetului o scrisoare prin care-i stârnea gelozia.

Poetul și-a cunoscut viitoarea soție - Paulina Lucasievici (care era „de profesie menajeră”, slujind la Hanul de la Târgu Frumos al lui Novacovski, fostul bucătar al lui Petruche Mavrogheni (1775-1860), marele vistiier al Moldovei), în anul 1856. Când a văzut-o la han, lui Alecsandri i-a plăcut slujnica drăguță, cu coapse și pulpe frumoase, că-i venea s-o fure și s-o ducă la Mircești. Peste câteva luni Paulina deja era instalată în conac, vecinii spunând despre ea că era „destul de plăcută, bine îmbrăcată”.

S-a căsătorit cu ea la Primăria Mircești în 1876, după o relație de 19 ani, în prezența a doi martori care au semnat prin punerea degetului. În 1857 Paulina a născut-o pe Maria, pe care Alecsandri a adoptat-o în 1874 (Patras Antonio, Ziarul de duminică 24.02.2010 „Iașiul lui Patras - Frumusețea ne scrie istoria”). Căsătoria a fost rezultatul iubirii cuminți dintre cei doi, iar Paulina a avut mare grijă și de sănătatea, dar și de memoria postumă a faimosului bard.

Peste ani, la căsătoria unicei fiice cu Dimitrie A. Catargi, la 9 octombrie 1877, tânăra mireasă avea să primească de la părinți moșia Borzești din județul Bacău și trusoul în valoare de 2000 de galbeni.

Fiica poetului i-a dăruit două nepoate - Mărgărita și Elena.

Conacul de la Mircești fusese construit după planurile poetului, sub stricta supraveghere a soției Paulina, căreia prin testament avea să-i rămână moșia Mircești (județul Roman) și via de la Socola (comuna

Buciumi, județul Iași), cu dreptul de a le cultiva sau a le arenda, „afară însă de a le putea vinde sau a le înstrăina prin schimb”. Dar, tot prin testament, soției îi reveneau și obligațiile de a îmbunătăți școala primară din Mircești, chiar de a o reconstrui, „încurajând dezvoltarea învățăturilor folositoare” și de a înzestra trei fete sărace de pe moșie, „dându-le la fiecare câte o pereche de boi și una vacă”. La 28 martie 1914, Paulina Alecsandri a vândut dreptul de uzufruct al moșiei Mircești și al viei de la Socola nepoatei sale, cu condiția ca „în termen de două luni să doneze liber de orice sarcină Academiei Române casa cu toate acarele și cu împrejurimile de jur împrejur în suprafață de 1 ha 48 arii, așa cum le stăpânim și cum se găsesc astăzi, fără a se clinti nimic din ele”. Urmarea: la 3 iunie 1914, Margareta N. Catargi (cu consimțământul soțului său, N. Catargi), și Elena Catargi, în calitate de proprietari ai moșiei Mircești, „fac un act de danie” către Academia Română, pentru „curtea cu îngrădirea și cu acareturile aflate pe moșia Mircești”, cu scopul de a comemora și eterniza memoria bunicului lor. Până la urmă, destinul a ținut cont de dorința lui Alecsandri (căruia casa de la Mircești îi încânta sufletul) și a soției sale, pentru că poetul spunea: „Peștele în apă și pasărea în aer nu pot fi mai fericiți de cumus eu la Mircești de vreo zece zile. Mi-am regăsit cabinetul de lucru inundat de lumină, grădina mea pardosită cu flori, pomii mei încărcăți de fructe magnifice, cățelușii mei sburdând în preajmă-mi, caii mei nechezând de plăcere, ex-robii mei bucuroși să mă revadă, nepoțelele mele aruncându-mi-se de gât. Într-un cuvânt, tot ce mă încongiură, câmpii, luncă, râu, păsări etc., toți îmi urează bun sos într-o mie de chipuri diferite”.

Conacul de la Mircești a funcționat ca muzeu memorial, începând cu anul 1957, după revoluție fiind trecut în patrimoniul public al Consiliului Județean Iași. Un proces a avut loc între Academie și Consiliul Județean, când s-a cerut restituirea în natură a moșiei din comuna Mircești. După trei ani de judecată, în 2008, conacul de la Mircești a ajuns în proprietatea Academiei, așa cum și-a dorit soția poetului. În 1992 au avut loc lucrări de restaurare și reorganizare a expoziției permanente, iar în 1993 a fost redat vizitatorilor, funcționând ca muzeu memorial. În curtea casei este un mausoleu, construit de Academia Română, în care este sicriul cu osemintele poetului, a părinților și a soției sale. Stejarii și nucii seculari plantați de poet la intrarea în grădină, și tufe de liliac, mai călăuzesc și acum pașii vizitatorilor.

Familia Alecsandri mai deținea și în Bacău case, după cum notează George Călinescu în „Istoria literaturii române de la origini până

în prezent”. „Una dintre cele mai clare consemnări referitoare la proprietățile familiei Alecsandri în Bacău este datată 28 martie 1867, când arhitectul-șef al urbei, M. Climescu schițează «Locul domnului Vasile Alecsandri»”, spune Ioan Dănilă, unul dintre fondatorii Fundației Naționale „Vasile Alecsandri”. Ulterior, casa a devenit proprietatea familiei Rosetti-Tescanu, apoi a generalului Dragomir Badiu - om de cultură, erou în primul război mondial, medic oftalmolog. Casa i-a rămas fiicei sale, Florica Urziceanu. Mai târziu casa a fost naționalizată și a fost folosită drept școală profesională și școală de partid, iar după 1989 a devenit grădiniță. După retrocedare, în iulie 2000, fiica Florică Urziceanu a vândut casa unei firmei româno-italiene. Abia într-o ședință din 2007, Consiliul Local Bacău a aprobat achiziționarea clădirii. După 20 de ani de procese, audiențe și demersuri, profesorul Ioan Dănilă a obținut ca Universitatea din Bacău, unde predă, să primească numele de Vasile Alecsandri și a înființat, împreună cu alți băcăuani, Fundația Națională „Vasile Alecsandri”.

Și-n Iași, familia Alecsandri a avut o casă în curtea căreia a copilărit poetul. În 1976, a devenit Muzeul Teatrului. Adăpostea trusele de machiaj ca niște acuaarele părăsite, cu culorile spălăcite, evantaiul de fițe al coanei Chirița, și trusa de recuzită a regretatului Matei Millo.

De Elena Negri, Alecsandri s-a îndrăgostit la prima vedere, pentru întreaga viață, dar relația a fost întreruptă de moartea iubitei.

Elena Negri era fiica lui Petruche Negri, Agă, și a Smarandei Negri, născută Donici, și sora lui Costache Negri (prietenul lui Alecsandri), gentilomul, bine ca om și mare ca român, cu care semăna mult. Dragostea lor s-a înfiripat, după ce se văzuseră prima dată tot în 1844, la Mânjina în casele fratelui ei Costache, la o serată, în care se cânta, căci toți ai casei erau muzicanți. Costache Negri cânta din vioară, Elena din gură și Caterina, sora ei, era pianistă. Seara în care a auzit-o Alecsandri prima oară cântând, a rămas pentru el ca una din cele mai frumoase din viața lui. Legătura cu dânsa i-a influențat opera, ea fiind singura sursă feminină pentru lirismul său intim. Dragostea aceasta i-a inspirat poeziile „Lăcrămioarele”, care, prin suflul lor liric ating culmea eroticii și elegiei lui. Frumusețea fizică a Elenei era întregită de o inteligență cu totul deosebită. Ea se antrena în conversații plăcute, întotdeauna interesante. Avea o fire afectuoasă și era atrăgătoare prin maniere, discreție și blândețe. Iubea poporul român și era miloasă față, de „cei orfani de soartă”, cum le zicea ea. Prin firea și noblețea aspirațiilor ei spirituale se apropiase de Alec-

→ sandri. A fost prima femeie din aristocrația Moldovei care-l admira sincer și-l felicita, recomandând societății ieșene poeziile și piesele de teatru ale lui Alecsandri. Elena Negri era una dintre frumusețile vremii. „Când intra la serate, însoțită de sora sa Catinca, gătită amândouă și împodobite în rochii de bal, se năștea în jurul lor un murmur de admirare. Una brună, delicată, cu surâsul pe buze, alta blondă, cu figura deschisă burboniană și plină de mândrie”. În 1844, pictorul Constantin Daniel Rosenthal, a așternut pe pânză imaginea capului ei frumos, cu zuluși scurți după moda timpului, cu două cărări în mijloc, în loc de una, așa numita pieptănătură *en coeur*, părul negru și mătăsoș, ochii mângâioși și negri ca și sprâncenele, nasul și gura potrivite. Un alt portret mai simplu, tot al lui Rosenthal, amintește pe Gioconda lui Da Vinci, prin surâsul și privirea ei enigmatică.

Povestea de dragoste dintre cei doi s-a împlinit în Veneția, unde Elena Negri venise pentru a-și recăpăta sănătatea slăbită de o boală a plămânilor. La 15 septembrie 1846, „domnul și doamna Alecsandri - Vallahia”, care deși nu erau căsătoriți așa-și spuneau, s-au stabilit temporar în Palazzo Benzon, o clădire din secolul al XVI-lea, cu vedere spre Canal Grande. Armonia perfectă dintre cei doi justifica pe deplin părerea că alcătuiau o familie. În Jurnalul său, Alecsandri amintește că de la balconul apartamentului cu trei camere, vedea mulțimea de gondole de pe Canal Grande, care se ocoleau unele pe altele ca niște rândunele în zbor, apoi pierzându-se în canalele mai mici. Peisajul specific venețian era însuflețit de cântecele gondolierilor și de strigățul lor specific: ‘Riva!’ (Ferește-te!) atunci când treceau dintr-un canal în altul.

Cei doi îndrăgostiți trăiau, îmbătați de iubirea încântătoare, o secvență de viață păzită de ochii cunoscuților care poate i-ar fi judecat, dar neuitându-și țara. Savurarea cafelei turcești, după obiceiul moldovenesc, devenise un ceremonial aparte. „Sorbim, micile noastre felegeanuri (cești de cafea fără toartă) cu un fel de smerenie. Fiecare picătură trezește în noi un suvenir din patrie, așa că nu ne poate învinui nimeni că am uitat Moldova, dacă ne gândim la multele picături câte încap într-o ceașcă și la multele cești pe care le bem în fiecare zi. Asta e ceea ce numim noi «libațiile» noastre în cinstea țării.”

În Jurnal, Alecsandri amintește marea bucurie a acelor zile, scriind cu exaltare: „Fericii cei ce iubesc! Și mai fericiți cei ce se ascund de lume și pot să adauge, ca noi, la farmecul amorului lor pe acela al Veneției!”. Uitând, sau poate dorind să uite pentru prezentul fizic necazurile bolii Elenei, trăind clipa, cei doi se plimbau prin Piața San Marco, as-

cultând muzica militară. Seara, lămpile cu gaz luminau slab cafenelele. Treceau la braț prin Piazzetta, locul lor preferat, admirând Palazzo Ducale și mergând spre Ponte dei Sospiri. Întorcându-se pe Canale Grande, admirau de departe, Santa Maria della Salute cu statuile sale. Un gondolier, un băiat dezghețat (Antonio care le spunea legende venețiene), îl făcuse pe Alecsandri să remarce în glumă că „la Veneția, barcaii sunt mai cultivați decât savanții din Academia de la Iași”.

Cele două luni petrecute la Veneția au însemnat pentru ei cât o întreagă viață împlinită. Visau să aibă un copil căruia îi și plănuiau o carieră de marinar, numindu-l hazliu: Amiralul. Viața lor era necomplicată și romantică, cu atenții delicate pentru Ninita - numele de alint al Elenei Negri.

Se antrenau în conversații nebunești, în râsete neîntrerupte, în dulci reverii. Chiar dacă afară ploua sau bătea vântul sau era furtună, în locuința lor era mereu timp frumos. Când era senin ascultau muzică și colindau cartierele Veneției, pe jos sau în gondolă.

Dar soarta nu ținea cont de sentimente și dorințe. Starea de sănătate a Elenei Negri întunecă cerul fericirii lor. La 12 noiembrie hotărâsc să caute o zonă mai caldă a Italiei, părăsind acel frumos colțisor „unde am gustat ceasuri atâtea de plăcute, atâtea de lipsite de cele mai mici griji”.

Despărțirea de Veneția a fost începutul ultimei călătorii a Elenei. Pe drumul spre Sicilia, la Neapole, boala i s-a agravat. Alecsandri și Costache Negri au îmbarcat-o pe un vas, pentru a o duce acasă. Tragic, Elena s-a sfârșit pe vapor, la Istanbul, în brațele iubitului său.

În speranța regăsirii fericirii pierdute, Alecsandri a revenit acolo, dedicând amintirii clipelor fericite una dintre cele mai frumoase poezii: ‘Steluța’: „Tu, care ești pierdută în neagra vecinicie,/ Stea dulce și iubită a sufletului meu!/ Și care-odinioară luceai atât de vie/ Pe când eram în lume tu singură și eu...”

O altă doamnă la farmecele căreia Alecsandri n-a putut rămâne rece, era o artistă talentată, un model perfect de eleganță și de istețime pariziană, actrița Marie Angélique Chataignez. Pe bună dreptate, fiindcă era o ființă fermecătoare, exuberantă, admirată și aplaudată la scenă deschisă. Între Vasile Alecsandri și actrița numită Dridri s-a înfiripat și s-a consumat o frumoasă relație romantică, împărțită de amândoi, cunoscută și de Eminescu, poetul care-n „Epigonii” constata că veselul Alecsandri „Acum râde printre lacrimi, când o cântă pe Dridri”. După dispariția prematură a actriței, rănit sufletește și simțindu-se oropsit pe nedrept de soartă, Alecsandri i-a dedicat un roman cu tentă autobiografică, prin intermediul căruia își descarcă revolta cutremurului sufleteș produs

de pierderea iubitei Dridri. Despre dispariția actriței, într-o publicație franceză din 25 iunie 1851 a apărut un articol: „O tânără artistă, cea mai frumoasă din toate câte le-am zărit pe scenele teatrelor de pe bulevarde, a murit în floarea tinereții! Veselă și grațioasă, ea posedă calitățile inimii și ale spiritului. Toți acei care au cunoscut-o, regretă în persoana sa o artistă de talent și un model perfect de eleganță și de istețime pariziană. Ea purta, între amici, gentila denumire de Dridri, însă numele ei adevărat era: Marie-Angélique Chataignez!”.

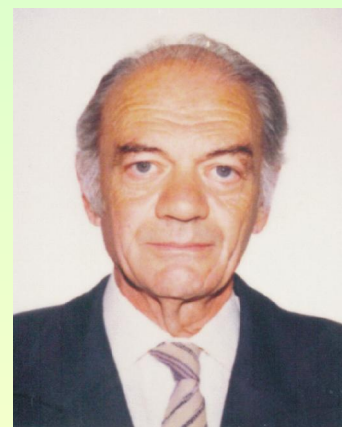
La începutul secolului XX, Garabet Ibrăileanu nota: „La orice răspântie a istoriei și a culturii românești din o bună parte a veacului trecut îl găsești pe Alecsandri. Din cei o sută de ani de cultură și literatură modernă, Alecsandri domină aproape 50, de la 1840, când apare pe scenă, până la 1890, când moare.”

BIBLIOGRAFIE:

- turism-iasi.ro, *Casa memorială Vasile Alecsandri de la Mircești*
- jurnalul.ro, 13.07.2009, *Alecsandri, îngropat la Mircești*, autori: Cristinel C. Popa, Eugenia Mihalcea, Florina Zăinescu
- national-magazin.ro, *Vasile Alecsandri și valoarea artistică a poeziei populare*
- Historia - *Casa în care s-a născut Vasile Alecsandri, osândită la prăbușire*. „S-ar mai putea salva ceva, dar nu există voință”, autor: Ciprian Plăiașu
- Ateneu, 2011/08, *Când e născut, de fapt, Vasile Alecsandri?*, autor: Adrian Jicu
- Wikipedia, enciclopedia liberă - *Mausoleul lui Vasile Alecsandri de la Mircești*
- Curierul de Iași, 19.11.2010, *Locuri pe care nu trebuie să le ratezi - Casele memoriale ale Iașului*
- Momentul, 03 oct. 2012, *Spătarul Vasile Alecsandri, tatăl poetului, într-o afacere la Vișoara*, autor: Victor Teișanu;
- Ziua de Cluj, 24 ian. 2010, *Ochelarii soției lui Alecsandri, piesă de colecție la târgul de antichități*
- Wikisource, *Suvenire din viața mea*, notă de Vasile Alecsandri, Mircești 1865;
- Wikisource, *Dridri*, de Vasile Alecsandri;
- Istorie și civilizație, *O moștenire cu bucluc (Testamentul lui Alecsandri)*
- Ziuaonline.ro, 2 dec. 2011, *Povestea Mariei Cantacuzino, aristocrata imortalizată în Panteonul francez și la Sorbona*
- wordpress.com, 2012/27/11, *Istории regăsite „Elena Negri - Vasile Alecsandri. Dragoste și moarte*
- jurnalul.ro, *Vasile Alecsandri, un călător cu vocație*, autor: Clara Margineanu
- România literară, nr. 4 din 2011, *Romane românești povestite: Dridri (Vasile Alecsandri, 1873)*, de Alex. Ștefănescu;
- jurnalul.ro, *Jurnalul unei iubiri venețiene. Vasile Alecsandri și Elena Negri*, autori: Simona Lazăr, Tudor Cireș;
- Ziarul de duminică, 24.02.2010, *Frumusețea ne scrie istoria*, autor: Patras Antonio.

Eugen DEUTSCH

Sonete

SONETUL... SONETULUI

(dedicat d-lui Radu Cârneli)

Sonetu-i o fantastă galaxie,
O nebuloasă-n care se încheagă
Neantul și vecia, lumea-ntreagă,
Eterna, efemera poezie,

Teluricele scânteieri ce leagă
Un univers de-un strop de nebunie,
Lumini și beznă, vechea simfonie
Stelară, fata ce ți-e dragă,

Olimpul și Tartarul, curcubeu,
Năluci înfiripându-se din noapte,
Ecouri, unduiri de Galatee,

Titani și elfi durând în nori fiorduri,
Umor și lacrimi, strigăte și șoapte,
Legende prinse-n vraja unor coduri.

SONET PENTRU MARELE SONETIST

Mireasma unui vers subtil ne-mbie,
Ispit-a unor vremuri de poveste,
Himeră ce se-nalță peste creste,
Având pe steag un strop de bucurie...

Iubiri uitate se-ntrevăd, celeste,
Lumini fugare,-un strop de nebunie,
Comori ce se doresc a fi solie,
Ofert-a unui vis ce nu mai este...

Distinsul bard și azi ne e aproape,
Reper al celor ce mai scriu sonete
Elaborând vestitele etape...

Astfel se prind poemele în salbe,
Născând speranțe, poate și regrete,
Umbrind elanul versurilor albe!

SĂ DĂM NOU LUCIU...

Să dăm nou luciu vechilor medalii
Pe care ieri le migălea Petrarca,
Deși azi nu mai afli nici un star ca
Acel ce-n orice vers prindea vitralii...

Și conducând cu fantezie arca
Să depășim abisuri vechi sau falii,
Să irigăm cu ape vii migdalii
Punându-ne pe-o picătură marca...

Înfiorați de curgerea luminii,
De apropierea noilor tenebre
Ori rozele ce mângâie cu spinii

Să refuzăm citatele celebre
Și să chemăm în scenă arlechinii
Spre-a ne masa neunsele vertebre!

ESEU... NETRANSFORMAT

(sonet cu rime cu ecouri)

Am încercat cândva să scriu **cuplete**
Cu pletele în vânt mă **repezeam**,
Prin ape **repezi** mă rostogoleam
Și cupe mari **goleam** cu gânduri **bete**.

Betege versuri născoceam, **încete**,
Prin **cete** de-umoriști mă **învârteam**,
Și-ntr-adevăr, **te am** azi cum **speram**,
Iubito, sus **pe ram** creșteau **sonete**.

Eram aprins, **o netedă splendoare**
Ce **doare** mă-ndemna doar spre **visare**;
Prinsesem păstrăvi, **sare**-aveam din... **rime**
(Chiar **prime** mi-au adus, dar **cumpătat**!).

Dar, **cum pătat** eram de-asemenea **crime**
La **rime** să renunț **am încercat**!

SONET PLIN DE ILUZII

Pe scena înțesată de dichisuri
Un scamator își flutură jobenul
În timp ce-o fostă Miss, pudrându-și tenul,
Dansează lent solicitând noi bisuri...

În pieptul lor pulsează doar antrenul,
Se înfiripă-n minți încinse visuri
Ce-n van promit alese paradisuri
Precum prescrie, cu emfază, genul...

Iar fantezistul nostru se amuză

Scofând din sac metafore trăsnite
Căci fosta Miss se transformase-n muză

Și-i inspira sonete ilicite
Pe care le orna cu perle-gaguri
Durând din versuri pure mici șiraguri.

SONET DANTESC

M-așteaptă uneori, cam dur, un critic,
Spre-a măsura cu rigla și compasul,
Câți metri antici sunt pân' la Parnasul
Având drept pisc sonetul megalitic.

Dar, chiar de țin cu versul clasic pasul,
Iar seva-mi trag din plaiul mioritic,
În timp ce mai visez Olimpul mitic
'Mi-mpodobesc și cu umor Pegasul...

Și-atunci, mușcând din rimele crocante,
Hrănindu-mi și cu artificii visul,
Aud sentința, demnă de un Dante:

„De-adaugi și umor în supla-ți ștanță
În van încerci să afli Paradisul,
Nu vei intra, să lași orice speranță!”

SONET... COSMIC

Sprințar, ivește jocuri de sonete,
Râvnind să-l întâlnească pe Petrarca,
Cel ce-și conduce plin de vervă barca
Spre zări, driblând luceferi și comete...

Deci înălțându-se brav, temerar ca
Un nou Icar, cu-aripile, vai!, bete,
Închipuind din sori și luni balet,
Pe cerul pur ar vrea să-și pună marca...

Și îmbătat de falnica lui cursă,
Ce printre constelații se răsfață,
Transmite un salut spre Marea Ursă...

Dar neputând a-și controla avântul
Se pierde și, căzând ca o paiată,
El va afla cât e de dur pământul!

Livia CIUPERCĂ

Martiriul românesc

Viețile noastre sunt marcate de memoria unei epoci sfâșiate, de o lume asasinată... (Sanda Stolojan)

Suferința este o bestie nu „n” tentacule care explorează generos cu mantia sa de Iov încarcerând anumite, doar anumite, creaturi din acest univers. Unii devin cunoscuți, ca martiri ai secolului lor, dar masa mare este cea a anonimilor îmbălsămați, de cele mai multe ori, în necunoaștere și, se-nțelege, în neuitare. Pe toată durata supliciului, firește, fiecăruia îi corespunde... ghici!... un șobolan. Cenușiu. O spune I. D. Sîrbu, în **Lupul și Catedrala**. De ce un șobolan și nu un alt patruped? Asta pare a fi bestia setoasă care, în rolul de cârțiță, mai mult ca sigur, poate deveni partener de suferință... și... confident. În acest sens, există multe mărturii care susțin ideea. Nu-i închipuire, ci sfânta realitate. În fond, o spune și Vaclav Havel, și-ar trebui să-l credem pe cuvânt: „*Fiecare are un timp. Timpul care ni s-a dat!*” Așadar, ne supunem, vrem sau nu. Tatăl decide. Fiecăruia îi este hărăzită o cruce. Dacă este cea a martirajului, te supui. N-ai încotro. Istoria lumilor este plină de exemple.

Printre martirii neamului străvechi, n-avem voie a-i uita pe înaintașii noștri, începând de la Decebal (cel al anului slăvit, 106, cu oștenii săi, adăugându-i și pe gladiatorii daci, știți dvs., cei de la Colosseum, și numai), și continuând cu: Ioan Vodă (1574), Mihai Viteazul (1601), Miron Barnovschi (1633), Miron Costin (1691), Constantin Brâncoveanu (1714) - cu fiii și ginerele său, Grigore Ghica III (1777), Horia, Cloșca și Crișan (1784), Avram Iancu (1872), părintele Arsenie Boca (1989), și lista - O, Doamne!... - pare nesfârșită... și este.

După cum prea bine se știe, **Academia Civică**, împreună cu **Fundația Civitas Dei**, organizează, anual, un Colocviu Internațional - „**Muzeul Viu**”, în inima Transilvaniei. Așadar, în cadrul Școlii de vară pentru adolescenți, de la **Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței de la Sighet** (fondatori: Ana Blandiana și Romulus Rusan), se organizează, anual, dezbateri despre comunism. Temele și intervențiile de la ediția 2011 au fost ordonate de către scriitorul Cristian Bădiliță, secondat de Emanuel Conțac, într-un masiv volum, astfel încât cititorul se poate informa, pe baza eseurilor și intervențiilor de la colocviu, despre „martiriul”

creștinismului, începând din Antichitatea creștină până în secolul al XX-lea, inclusiv. Spre exemplu, în **Și cerul s-a umplut de sfinți...**, avem șansa de a reflecta asupra **martiriului** creștin începând din Antichitatea creștină (30-800 d.Cr.; exercitat prin influența nefastă a unor împărați păgâni: Nero, Domițian, Traian, Marcus Aurelius, Septimius Sever, Maximilian Tracul, dar și Decius, Valerianus, Dioclețian, Galerius sau Maximianus Daia). Pentru aceasta avem a mulțumi autorilor acestor subtile investigații: Cristian Bădiliță, Cristian Langa, Attila Jakab, Lucian Dincă și Otniel Vereș.

Impresionante au fost mărturiile privind martirajul Bisericii Greco-Catolice, persecuțiile exercitate asupra Bisericii ortodoxe din Basarabia și din Rusia, asupra cultului luteran, penticostal sau baptist din România, dar și prelegerile despre anii de suferință ai monseniorului Vladimir Ghika.

Ruxandra Cesereanu a prezentat câteva studii de caz privind rezistența prin credință în închisorile și lagărele din România comunistă, prin evocarea unor figuri de marcă ale culturii românești, printre care: N. Steinhardt - pentru care suferința i s-a înfățișat prin două forme euharistice, iar „*patimile*” îndurate au constituit o adevărată „*școală a creștinismului*”.

Pentru Nicole Valéry-Grossu, suferința este conservată într-o mărturie zguduitoare, numită **Binecuvântată fii, închisoare**, iar detenția considerată ca o *învier*, o salvare a unui suflet răătăcit. Și-n acest context, merită a cunoaște într-o înfiorare, și paginile de memorialistică ale episcopului greco-catolic, Iuliu Hossu: **Credința noastră este viața noastră**, un adevărat testament și jurământ de credință. Pe aceeași treaptă a smereniei merită a așeza și mărturiile prelatului greco-catolic Ioan Ploscaru: **Lanțuri și teroare**, înțelegând că merită a șopti, într-o iertare, cuvintele: „**Pentru toate suferințele îndurate, să fie binecuvântat Dumnezeu în veci!**” Lacrimi însângerate conservă și mărturiile părintelui Tertulian Langa, în **Trecând pragul tăcerii**. Un traiect zguduitor conservă și existența pastorului luteran Richard Wurmbbrand, în volumul **Cu Dumnezeu în subterană**.

Lui Didier Rance îi datorăm un cuprin-

zător studiu privind „**Persecuțiile împotriva creștinilor în lumea de azi**”. Din nefericire și în acest mileniu se înregistrează, în lume, discriminări sociale, acte de violență, atente asupra bisericilor, asasinate asupra creștinilor din diferite colțuri ale lumii. Dureros de trist!

Important de reținut că la cea de a XIV-a ediție a Școlii de vară de la Sighet, la 18 ani de la crearea Memorialului de la Sighet, s-au comemorat: 60 de ani de la deportările în Banat, 70 de ani de la primele deportări ale fraților basabeni în Siberia, despre deportările germanilor din România în Donbas. Și toate acestea, prin implicarea, direct, a d-nei Ana Blandiana și a d-lui Romulus Rusan. N-avem voie a uita că, la Sighet, „*se construiește un spațiu al memoriei, un teritoriu al memoriei împărtășite*”, rostește, cu lacrimă-nfiorată, Smaranda Vultur.

Dacă vom avea posibilitatea să fim prezenți vreodată la astfel de colocvii, care nu se desfășoară doar la Sighet, vom învăța atât de multe despre istoria românilor, încât vom simți că renaștem. Și-avem a face și o completare că scrierile despre anii de suferință în lagăre sau închisori sunt atât de numeroase, încât putem vorbi de o adevărată literatură a martirajului românesc. Și ne putem convinge consultând catalogul tuturor bibliotecilor mari din țară.

Pentru toți martirii neamului nostru, o **Litanie**: Doamne Iisuse-al îndurărilor,/ De la răstignirea Ta, Bunule,/ omul a inventat supliciul:/ rugul, țeapa și tăierea capului,/ aruncarea în groapa cu lei,/ mutilarea trupului pe roată sau/ sfârtecarea lui înspre cele patru zări,/ prin biciuirea cămilelor./ Doamne, Sfinte Iertător,/ S-ar putea pune „*punct*”/ atâtor stări cumplite, precum:/ vânzarea de țară,/ lenea sau trădarea,/ tăierea și incendiarea pădurilor,/ uciderea animalelor,/ șantajul, minciuna,/ nemunca,/ toate,/ nedemne bunului creștin?!/ Părinte al iertărilor, îndură-Te,/ Revărsă asupra-ne mireasma/ și fagurii luminii!

Bibliografie: Cristian Bădiliță, Emanuel Conțac, *Și cerul s-a umplut de sfinți... Martiriul în antichitatea creștină și în secolul XX*, Ed. „Curtea veche”, Buc., 2012; Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului. *Școala memoriei 2011*. Fundația „Academia Civică”, 2012.

Gheorghe A. STROIA

Cântul destrămării și al reînvierii prin iubire

Motto:

Nici un om nu poate să intre în apa aceluiași râu de două ori, deoarece nici râul și nici omul nu mai sunt la fel. (Heraclit)

Poet prin vocație, **Victor Burde** reprezintă în lirica română contemporană o voce specială, de factură neo-romantică, reușind să îmbine în versuri pline de fantezie și romantism iubirea, sub multiplele sale forme: *balsam* după insipidă otravă, iubirea ca *dor* după îndelungi căutări ale perfecțiunii (dragostea pentru poezie, în speță), iubirea de Dumnezeu - prin transgresarea spațiilor sacral-mitice, iubirea de țară (promotor al tradițiilor populare, cărora le atribuie rosturile ființiale ale propriului său eu). Volumele sale de versuri - „Se roagă pădurea” (volum de debut, 2010), „Sub zodia peștilor” (2010), „Așternut pe frunza toamnei” (2010), „Legenda Panaghiei-Fata care s-a îndrăgostit de soare” (2011) și „Descântec de rouă” (2011) îl consacră pe Victor Burde în șirul poezilor ardeleni de profundă simțire și trăire românească și înzestrat cu o vitalitate demnă de admirație. Metamorfozele poeziei sale sunt evidente, prin apariția fiecărui nou volum, lirica lui Victor Burde suferă nu atât schimbări radicale, cât extinderea uni-

versului ideatic, valorizarea mijloacelor de expresie, rafinarea formelor, distilarea sensurilor, adăugarea la spectrul „cromatic” recognoscibil ale altor nuanțe de gând.

Două sunt temele predilecte ale lucrării: iubirea și toamna, ca anotimpuri ale trecerii către apus, spre căutarea așternuturilor calde ale zăpezii, însă cu speranța reînvierii într-o primăvară a sufletului, care va deveni eternă. Iubire sau toamnă, uneori „rece”, alteori cu „frunza veștedă, brumată” de amintire, sau chiar cu aspirații de ev târziu, aprinsă de cerurile înalte - zburătoare care în flăcări: „Legănată barca ce mi-a dus iubirea,/ Prinsă-n vântul serii lunecă aiurea/ Și pe vâsla veche ce găsea limanul/ Mai plutește numai sufletul sărmanul” (**Toamnă rece**).

În această iubire, uneori plină, împlinită, apar vagi umbre ce transformă această febrilă nevoie de regăsire într-o dorință sterilă, neîmplinită, ostentativă, chiar. Căutarea iubitei, de dincolo de viață sau de poveste, poate fi dureroasă, stârnind furtuni și generând melancolii, într-o frustrare aproape irațională: „Dorurile s-au prefăcut în ninsori,/ Cina de taină a sufletului - s-a terminat/ Și-adorm flămând de amintirea ta...” (**Neliniște**) sau „Iubito, amintește-ți/ Că rana deschisă de cel drag/ Poate frânge aripile sufletului,/ Ucigând zborul visurilor/ În cumpăna nopții,/ Pe o ultimă lacrimă,/ De bun rămas...” (**Să nu rănești**).

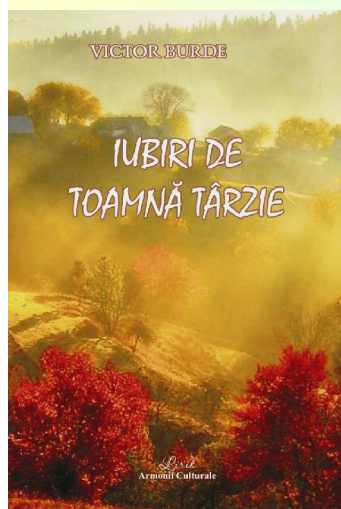
Poetul își asumă natura umană, cu limitele și slăbiciunile ei, dar încearcă perpetuu să regăsească în sine sclipirea divinului, mâna caldă a Creatorului care alină, mângâie și mai presus de toate înzestrează omul cu simțire, conștiință și har. Dilema este legată nu atât de o dorință de apartenență la cer (pe care într-o zi îl vom întâlni ca patrie veșnică), ci de apartenența telurică la firavul bob de humă din care a fost creat: „Cine sunt eu?/ Cum cresc și mor/ Fără de vină,/ Biet muritor, cu chip de zeu?” (**Cine sunt eu?**). Acestei dorințe de reîntâlnire cu sacrul i se subjugă o alta - nevoia de îndumnezeire a umanului, prin „aruncarea” în eter a gândurilor proprii, transformate în unde pulsatorii, ce pot transmite divinității cântecul său liric transformat în rugăciune. Această fuziune eterică se petrece în ubicua toamnă a poetului, conștient de frumusețea dar și de efemeritatea sa, ca anotimp al trecerii: „Doamne,/ Acoperă-mă cu toamna ta/ Și prinde-mi mâinile/ Ca pe două lumini/ Ce nu au ars niciodată!/ Cheamă apoi, te rog,/ Toamna ca mator/ Să facem logodna/ Odihnei frunzei ce cade -/ Cu pământul mire -/ În care va cuibări/ Până în primăvară...” (**Rugă**).

Aceeași toamnă, același sentiment de amurgire, de înserare a marginilor universului, cântând o iubire târzie, o târzie iubire de toamnă: „Întoarce-te iubite, căci grâu-i secerat,/ S-au strâns și strugurii, livezile-s pustii,/ Nu știu

nimic de tine, din ceasul ce-ai plecat/ Mă rog mereu, dar cred că... nu mai vii!” (**Scrisoare**). O uimitoare similitudine de idei cu poezia lui Umberto Saba (1883-1957): „Singurătății mele rândunelele/ Îi vor lipsi - și anilor târzii, iubirea”.

În acest spectru al iubirii, icoanele părinților, de dincolo de uitare, se coboară din veșnicie, spre întruparea viselor de aur ale copilăriei fericite și întru deplină bucurie. Aici, la poarta sufletului, chipul mamei se înfiripă ca o melodie de demult, dintr-o antică epopee, precum cea a preafrumoasei Damayanti de Vidharna și a viteazului Nala din Nishada. Rememorăm că numele sacru al mamei este rostit de prunc - în leagănul de mătase, de adult - în momentele cruciale ale existenței, de bătrân - refugiat în amintire sau ca ultimă strigare a ostașului căzut în tranșeele unei odioase deflagrații. Însă, această icoană din lemn de trandafir, ce generează o dulce aducere aminte, este umbră de asprul sentiment al dezrădăcinării, din nefericire atât de actual și de omniprezent în contemporaneitate: „Ieri am fost acasă mamă,/ Căutând lângă cărare/ Poarta ta, cândva deschisă,/ Ca să intre orișicare./ Nu mai este casa, șura/ Și nici gardul din nuiile,/ Numai zmeurul sălbatic/ Prinde seara-n ruguri stele./ Nu sunt case prin vecini/ Iar prin sat, lumini puține/ Doar bătrâni cu ochi străini/ Și-au mai amintit de tine...” (**În satul mamei**). Imaginea sugerată de poet ar dori să rememoreze, opozant parcă, figura maternă dintr-o poezie a lui Jorge Carrera Andrade (1903-1978): „Mama, cu haine de amurg

→ își păstra/ într-o chitară adâncă, tinerețea/ și fiilor le-o arăta doar câteodată seara/ Iluminată-n cântec și-n cuvinte”.

Ca extensii ale valențelor iubirii, așa cum îi stă bine unui părinte, cu glasul domol, dublat de versul calin, poetul se oprește din zborul său către înalt, să mângâie creștetele copiilor, să le fie sfatul și sprijinul pe lungă și anevoioasă cărare a vieții. Această dragoste paternă este dublată de dragostea resimțită pentru portul și tradițiile românești, pentru incredibila spiritualitate românească, din care au crescut viguroșii copaci și se vor mai naște, fără îndoială, mlădițe purtătoare de speranță. Spiritualitate îndelung cântată de marii poeți ai Ardealului: O. Goga, L. Blaga sau G. Coșbuc și frumos sugerată de Victor Burde: „Așa vei duce mai departe,/ Portul și graiul cel bătrân,/ Frumos, cum nu-i în altă parte;/ Căci azi, te-am botezat, român!” (*Nume*).

Deși, per ansamblu, registrul volumului este grav, precum un preludiv în fa minor, metafora creează tablouri virtuale atent creionate, împletind tristețea cu bucuria, zăpezile curate cu imaculatele flori de primăvară. Pas-

teluri de gând, în care râul de simțăminte se transformă în fluvii, pornind furtunos către țărurile învolburate ale Mării Iubirii. Pe acest țăr dintr-un tablou de Aivazovski, cu alba spumă din care s-a născut Afrodite, perechea de îndrăgostiți vibrează la unison, devenind un singur trup dar și o singură dorință de împlinire prin iubire: „Vibrând în dulce armonie,/ Minuni să ningă peste noi/ În tril suav de ciocârlie,/ Ce scaldă roua din zăvoi” (*Un singur trup*) sau „Dar nici balsam nu pare-a fi/ Căci ard de dorul buzei tale/ Și mor încet, cu orice zi/ Pierdută-n nopțile astrale.” (*Întrebări*).

În tot acest ansamblu arhitectural, ridicat de poetul albean, cu versuri pline de romantism, cu parfumuri de clasicism, printre ritmurile cu îndemănare țesute, se întrezărește povestea unei vieți, ce nu trebuie percepută ca pe o poveste tristă, ci ca pe o bucurie zidită întru cuvânt, spre zămisirea poeziei autentice. Și pentru ca urcușul poetului să fie ascendent, reiterăm concluzia lui Octavian Paler: *Uneori, omul e în situația lui Cortes, de a arde toate corăbiile care l-ar putea duce înapoi, ca să poată merge înainte.*

Ioan LILĂ
(Franța)

Plimbare pe aleile de stele

Și, brusc, poetul **Gheorghe A. STROIA** ne aruncă în acest univers al artei poetice, pe care o stăpânește cu adevărat, creând emoții autentice și nu doar versuri, care cel mai adesea nu schimbă cu nimic harta cerului! În „*Mă plimb pe aleile de stele*” înfloresc metafora diafană, pură, fără zorzoane inutile.

Am citit cu emoție acest volum, „*Parfum de tei*” (Gheorghe A. Stroia. - Adjud: Armonii culturale, 2013) și de aceea am și simțit nevoia să scriu despre el, pentru că eu nu scriu decât dacă îmi place, nu sunt critic ca să citesc tot ce îmi cade în mână, pentru a remodela astfel harta literaturii, eu mă mulțumesc să mă plimb, împreună cu poetul STROIA, pe aleile lui de stele!

Dar să nu construim efemeride, să trecem la realul ireal al poetului. „*Je suis dans la vague des airs/ Le char de la nuit qui s'avance.*” (*Le soir*, **Alphonse de LAMARTINE**). Nu vi se pare că există aici o profundă vibrație interioară, desăvârșit desenată de cei doi poeți? Chiar dacă implicarea în starea ideatică a poeziei nu este directă, emoția ne dezvăluie profunzimea creației: „*Peste alese umbre-n noapte / Nici îngerul nu mai clipește.*”

Și putem cita de oriunde, pentru că versurile par a se naște în timp ce le citim. „*Din înfloriți copacii verii/ ce au rămas străini și goi/ te prinde-n chingile visării/ lumina umbrelor din noi.// Se trec culori din roua florii/ ce cântu-și pierd în depărtare/ se pierd și razele fierbinți/ se-afundă-n marea de uitare.*”

Am citat fără să trunchiez, ca

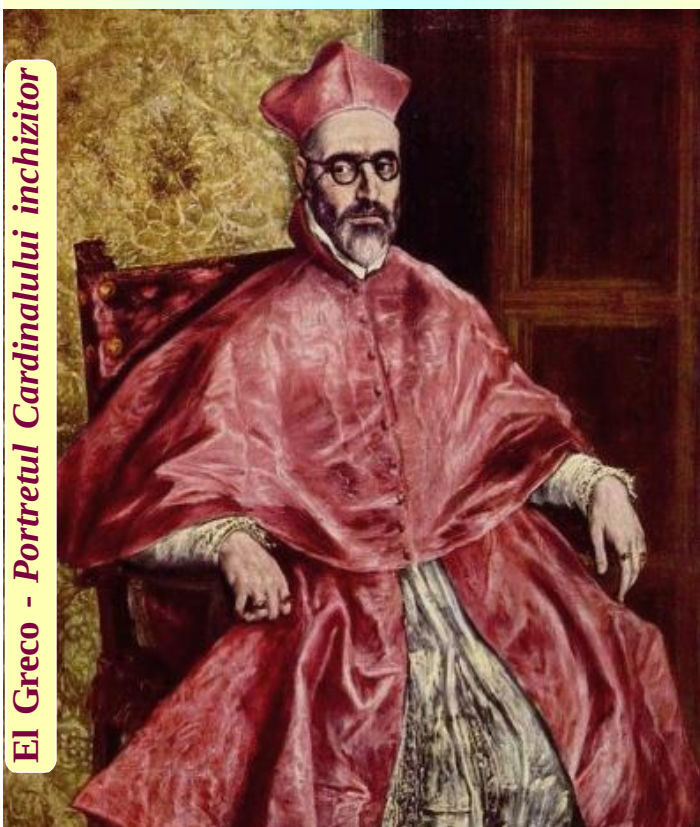
să se vadă că aici nu construim flori din hârtie și, credeți-mă, eu aș cita tot volumul, dar, apoi, aș fi obligat să-l semnez, ori, una ca asta nu se face!

Sper că nu l-am rănit (prea tare!) pe poetul Gheorghe A. Stroia! Citim în continuare cu o plăcere reală: „*Plouă mărunț ca-ntr-o iubire,/ ce-și cată rostul său fragil/ dar întâlnește remușcarea/ prin adieri de dor nubil.*”

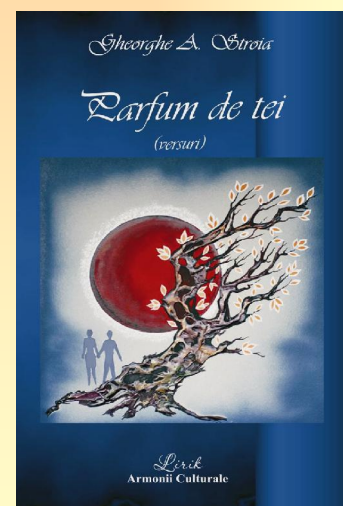
Apoi: „*S-au așternut peste cuvinte/ Mătăsurile albe, grele/ Cu frumusețea lor pribeagă/ La vis, la viață să ne cheme.*” Iată aici cuvintele care construiesc catedralele spiritului! Ce ar fi viața fără farmecul absolut al metaforei?

Și poetul Gheorghe A. Stroia ne dezvăluie legătura tainică și miraculoasă dintre vis și materie, care definește poezia: „*O lume tainică, nespusă,/ Ne-a mângâiat cu dorul ei,/ Ne-am preschimbat în albi nori/ Și-n flori... doar cu parfum de tei.*”

Poezia **În vara din tine...** este **Ars poetica** lui Gheorghe A. STROIA și vă rog să o învățați pe dinafară!

El Greco - Portretul Cardinalului inchișitor

Emil BUCUREȘTEANU

Poezie și dramă în Volbura apelor

Pentru autorul povestirilor **În Volbura apelor**, originar din județul Bacău, a răsărit prima dată soarele în anul 1936, la Solonț, așezare aflată undeva pe una din văile Tazlăului. Artizanii acestei opere de ființare, unică prin perfecțiunea ei, hărăzită de Dumnezeu sau Natură, după cum aveți credința, tuturor ființelor, au fost învățătorii Matilda și Constantin Cucu. Domnul să îi odihnească în pace!

Întâlnirea fizică, dar mai ales spirituală, dintre mine și domnul Cucu, a avut loc, hei, hei, de mult, în vara lui cincizeci și trei. Bucureștii și bucureșteni, ca și tot românul, trăiseră momentele mult lăudatului și, apoi, hulitului, Festival al Tineretului. În toamnă, el, Cucu Constantin, și eu, Bucureșteanu Ermil, am sosit în Capitala dâmbovițeană să ne luminăm mințile. Amândoi la Facultatea de Filozofie; el la ziaristică, eu la filozofie generală. Dormeam la Brutus, fost hotel fără nici o stea, cu camere mici și întunecate și mâncam la Operetă, o cantină studențească, cu acest nume dat de „beneficiari”. Ce mâncam? Dimineața: ceai făcut din zahăr ars,

care era de fapt apă colorată, o felie de pâine neagră, uneori cu marmeladă; la prânz, un borș cu fasole (felul întâi), linte fiartă (felul doi), aruncate cu polonicul din niște cazane uriașe în farfuriile de tablă cu smalțul sărit. Nu știți ce este linte? O legumă. Într-un dicționar se scrie spre exemplificare: *Vinerea mâncăm linte*. Noi mâncam toată săptămâna. Seara, din nou ceaiul amintit și un calup de crep (!?). La vremea respectivă, se purtau pantofi cu talpă de crep, un cauciuc natural, de culoare alb-gălbuie. Noi am botezat cubul de griș fiert cu apă și stropit cu sirop de zahăr crep, că-i era la chip aidoma.

De amintit și că deceniul în care am urmat noi cursurile universitare a intrat în istorie cu numele de „obsedantul deceniu”. A fost o perioadă a epurărilor politice, a condamnărilor, a revoltei din Ungaria; studențimea în acea perioadă, în special cea de la facultățile umaniste, a fost răvășită, nesiguranța se vedea pe chipurile multora.

După absolvire, eu am făcut vreo trei luni de șomaj, și de la învățământ unde fusesem repartizat, am ajuns în presă, am devenit ziarist. Nici drumul colegului Cucu n-a fost lipsit de sinuozități. Dat afară din presă de două ori din motive politice, odată pe vremea lui Dej și a doua oară în timpul lui Ceaușescu, a lucrat pe diferite șantieri ca zidar șamotor, iar mai târziu ca salariat la administrativ, într-o cooperativă meșteșugărească. Avea în primire măturile, detergenții și... femeile de serviciu.

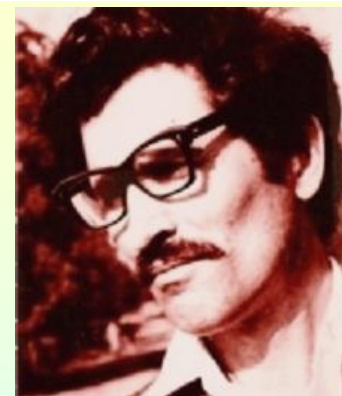
Am făcut acest preambul nu pentru a ne lăuda, ci pentru a sugera că volumul semnat de Cons-

tantin Cucu, apărut la sfârșitul lui 2012 la Editura Asachi din Piatra-Neamț, *În volbura apelor*, poate fi considerat o continuare a acelor timpuri învolburate, deși mediul social este altul, cel al satului. Doar cine le-a trăit le știe, iar redarea numai istorică, cu cifre, cu documente, oricât de completă ar fi, nu poate exprima toate dramele, uneori tragedii, ale acelor vremuri. E nevoie pentru aceasta și de condeiul scriitorului. Domnul Cucu îl mânuiește cu dibăcie și talent.

Volumul *În volbura apelor* are 150 de pagini, într-un format particularizat, 17/10 cm, dar cu corp 10, scris mărunt. L-am citit pe nerăsuflă în miezurile a două nopți, după puterea vârstei. Cartea cuprinde o duzină de povestiri, este o întoarcere transfigurată artistic, metaforică spre locurile natale; în carte cu un nume de basm, dar fictiv, Rădeana, aflată pe valea Tazlăului, pe cursul mijlociu al apei.

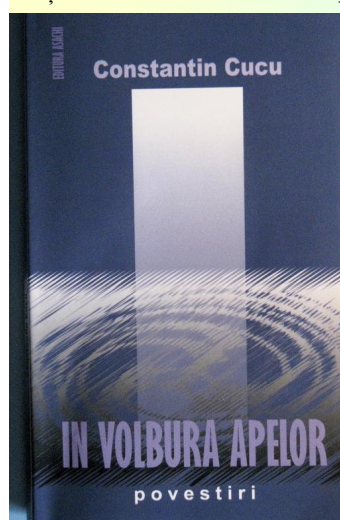
Din satul meu natal, situat pe cursul inferior al Cracăului, din Slobozia de lângă Roznov și până la locurile narate în *În Volbura apelor*, să fie vreo patruzeci de kilometri. Citind cartea, m-am întors în copilărie, în adolescența mea, în satul cu aceleași obiceiuri ancestrale, cu similare bucurii și necazuri, cu același suflet curat al consătenilor.

În prefața cărții, profesorul Mihai Mancaș, și el un bun cunosător al satului și sufletului moldovenilor (a copilărit la Dobreni, județul Neamț), găsește temeiul de sprijin al autorului volumului amintit în Neculce, Creangă, Sadoveanu. Desigur că este o onoare pentru domnul Cucu, profesorul Mihai Mancaș

fiind un bun cunosător al literaturii române și profesor de prestigiu în această specialitate. Eu nu-l încadrez pe domnul Cucu în vreun curent sau școală, pentru mine este un scriitor adevărat, un nume în literatura noastră și atât. *În volbura apelor* respiră un grai de o frumusețe „moldovenească” fără stridențe, fără exagerări, întâlnite doar la unii rapsozi populari. Dând culoare locală creațiilor sale, domnul Cucu se remarcă prin priceperea îmbinării cuvintelor, prin topica specifică vorbirii populare, prin oferirea cititorului de adevărate bijuterii de limbă română.

Regret însă că un asemenea povestitor, care stăpânește foarte bine arta și tehnica scrisului, s-a hotărât să iasă în lume la anii când alții își scriu memoriile. Să credem, însă, în destin, fiecare cu timpul său. Păstrând totuși proporțiile, istoria literaturii universale mai cunoaște asemenea realități. Oricum, *În volbura apelor*, o carte despre fapte și evenimente dintr-o etapă de istorie tulbură, transfigurate artistic cu deosebit talent va rămâne peste timp ca o oglindă a satului românesc, peste care civilizația prezentului, trece cu tăvălucul nepăsării. Dar de ce să nu recunoaștem că, și eu, și autorul cărții, am dat satul cu poezia lui pe lumea orașului, iar prefațatorul a plecat chiar pe drumuri străine de țară. Este cineva vinovat? Desigur, sensul implacabil al devenirii, însă cărți ca *În volbura apelor* ne vor aminti mereu izvorul de unde am plecat. Dar oare, de unde vom ajunge, vom mai reveni vreodată de unde am pornit? Spiritual, da. Veșnica întoarcere, cum ar spune filosoful.

Mihai BATOĞ-BUJENIȚĂ

Madeleine Davidshon, un magician al cuvântului

Priveam, demult, cu ochi de copil, cum un iluzionist rupea o banală hârtie, arunca bucățelele în pălăria fără de care nici nu se poate concepe un număr de iluzionism, apoi scotea de acolo un buchet de flori, odată cu suspinele de încântare din piepturile noastre. Nu era numai inocența de vină pentru frumoasa iluzie, ci și dorința, mereu prezentă în inimile tuturor, ca lucrurile să de sfârșească bine. Happy-end-ul este o trebuință intimă, o nevoie profundă de a crede că în viață totul se sfârșește cu bine chiar dacă, în realitate, de multe ori, nu este deloc așa.

Această banală întâmplare din viață mi-a venit în minte după ce am terminat de lecturat cartea cunoscută dar și fermecătoare a scriitoarei **Madeleine Davidshon: Învăță-mă să trăiesc**. Sigur, lucrurile nu sunt chiar atât de simple, precum în numărul de iluzionism despre care am vorbit, întrucât textura unui roman unde evoluează, în prim plan, numai trei personaje, dar pe fundal este desfășurată o epopee a acelor ani de la sfârșitul celui de al doilea

război mondial, poate fi o grea încercare pentru orice scriitor și un exercițiu de stil care necesită adevărate tururi de forță narativă.

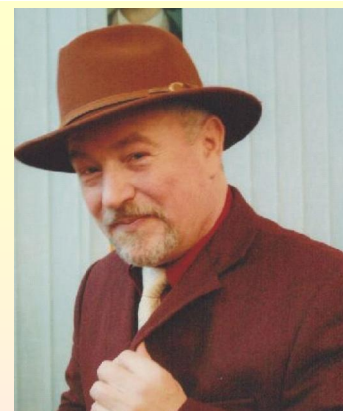
Debutul acțiunii se plasează într-o vreme în care furia ucigașă cuprinsese lumea, transformând societățile bazate pe reguli și conduse în adunături complet debusolate, continuu terorizate, unde valorile sociale și culturale par spulberate de o incredibilă și de neînțeles nebunie. Aceasta este lumea în care personajele cărții își trăiesc destinul deși mult mai bine ar putea fi numit calvar. Aici se impune totuși o discuție mai amplă.

Cum în ultimii ani am citit mult din operele scriitorilor evrei de limbă română, aflați în Israel sau în alte țări, am remarcat un interes deosebit al acestor creatori pentru două mari evenimente cu care ei, sau rudele lor, s-au confruntat. Primul este tragedia, greu de înțeles și acum, după mai bine de o jumătate de secol, prin care acest popor a fost obligat să treacă în acel nefericit deceniu al-V-lea al secolului trecut, iar al doilea este epopeea desprinderii de locurile natale și emigrarea în Israel, văzută în general ca un fapt bun, condiționat de o multitudine de factori externi și interni, dar implicând, așa cum ei chiar recunosc, o serioasă traumă emoțională. Acest fel de a căuta să transmiți adevărul istoric, de multe ori cumplit, sau măcar traumatizant, este o lecție de înțelepciune și responsabilitate față de generațiile care nu au cunoscut direct evenimentele. Dar și un absolut necesar avertisment că uitarea ne-ar face să repetăm greșelile. Și, din păcate, multe din evenimentele zilelor noastre,

probează faptul au foarte multă dreptate!

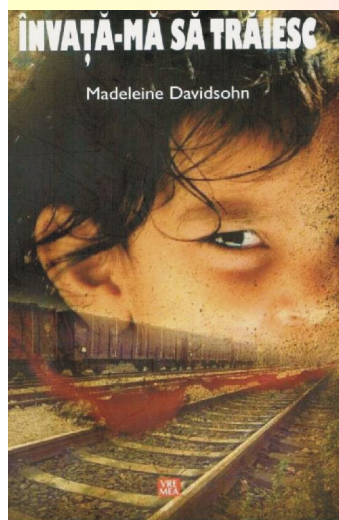
Prin urmare, romanul debutează cu fuga din lagăr a personajului Aron, după cumplita experiență ale pierderii copilului, mamei, dar și a soției, sosirea în orașul natal, ba chiar în casa pă-răsită forțat în urmă cu mai mulți ani și încercările de a se dumiri în ce lume a ajuns. Nimic nu mai seamănă cu ceea ce lăsa în urmă, totul era pericol și suspiciune, iar moartea pâdea, la fel ca și în lagăr, la orice colț, fiindcă războiul nu se terminase încă. Un timp devine prizonier în propria sa casă, sfâșiat de amintiri, dar și la cheremul unei ocupante abuzive a locuinței, o „țigancă” cam bizară și greu de descifrat, fiindcă emană un farmec misterios, balansând între bunăvoință, amenințare sau compasiune, dar și o posibilă trădare, totuși un personaj fascinant, complex și bine racordat realităților cotidiene ale vremii.

Consider că autoarea a scris aceste pagini, cam așa cum se scriu paginile de literatură adevărată, îmbinând armonios amintirile unor întâmplări petrecute demult cu acel atât de necesar element ficțional, ca potențator emoțional al acțiunii. Faptul că Madeleine Davidshon reușește să creeze acel fior al autenticului, să te transporte pe tine, cititorul, cel care acum stai comod în fotoliu, într-o lume a nesiguranței, a pericolului iminent, a foamei, a incertitudinii că vei mai apuca ziua de mâine și a disperării, ține și de talent, dar și de o admirabilă capacitate de a găsi exact cuvintele, uneori jargoane, cu care autoarea reușește să ne convingă de adevărul celor povestite. For-

ța narativă creează o stare de emoție literară suficient de puternică pentru a te simți exact în pielea personajului, te face să simți parcă mirosurile, senzațiile tactile și nu de puține ori, chiar spaimele lui. Nu mă miră această reușită fiindcă Madeleine Davidshon este o scriitoare cu multă experiență, dar și cu un fel special de a-și spune părerile, într-un fel autoritar prin fermitatea frazărilor, cu acea forță pe care ți-o dă conștiința faptului că scrisul tău trebuie neapărat să ajungă la inima cititorului. Pe scurt, este vorba, așa cum am mai spus-o, de talent!

Desigur, în nota binecunoscută a scrierilor Madeleinei Davidshon, prin toată narațiunea plutește un mister, un fel de incertitudine, de alunecări bine dirijate de autoare spre necunoscutele acestei lumi, necunoscute care scapă explicațiilor. Iar până la urmă se dovedește că un miracol este cel care schimbă fundamental viața personajelor principale. Să nu ne așteptăm însă la o intervenție divină de tipul celor pe care le vedem la emisiunile de divertisment ale televiziunilor, sau una de tip hollywoodian cu efecte sonore și jocuri de lumini. Nu, tot ca de obicei, autoarea, subtil și foarte discret, introduce în acțiune un mic obiect, un artefact, o mezuza, amuleta pe care evreii o pun deasupra intrării în casă cu rol protector. Fără îndoială, suntem tentați să gândim, o simplă superstiție, așa cum sunt multe altele! Asta dacă nu crezi că ea, amuleta, ar putea fi totuși funcțională. În roman, printre po-dobele pe care, conform tradițiilor etniei, „țigancă” le poartă la gât este și această mezuza, dar

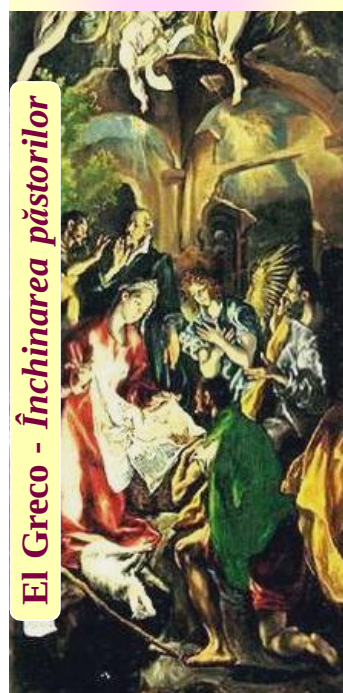

și o plăcuță cu un înscris misterios, nedeslușit niciodată de membrii șatrei din care face parte. Și, cu multă măiestrie, autoarea face ca la un moment dat în jurul acestor artefacte să pivoteze întreaga acțiune, iar ele să devină cheia de boltă a schimbărilor benefice care se vor produce în viața personajelor implicate direct sau mai puțin direct.

Personal mi s-a părut strălucită ideea, dar și maniera în care autoarea reușește să întoarcă o acțiune spre un final fericit, un final în care cei implicați își regăsesc (simți și că ei merită asta), nu numai roșul vieții ci și „casa”. Casa, într-un sens mai larg, adică acel spațiu de referință unde omul să se poată simți în siguranță, acolo unde reușește, în sfârșit, să scape de obsesia supraviețuirii în prezent și să gândească spre viitor.

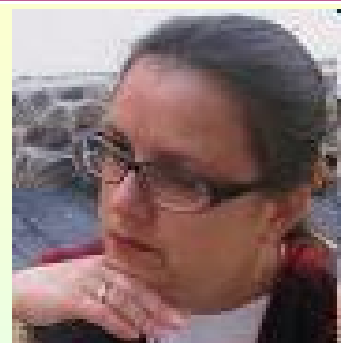
Într-un mod simplu, dar fermecător, Madeleine ne spune că atunci când nu ne pierdem speranța întreg universul conspiră pentru a ne împlini visurile. Prin urmare, am un singur îndemn către cititori: Nu ratați experiența unei lecturi care vă face să priviți cu încredere către ziua de mâine oricât de greu vă este astăzi. Madeleine, în mare ei generozitate, vă oferă minunate cuvinte de încurajare, excelent prinse în acest fascinant roman.

El Greco - Închinarea păstorilor

Julietta Carmen PENDEFUNDA

versuri

Parabole

Am părăsit necazurile
norilor de sub tălpile mele
o parabolă a spațiului plutitor
dintre noi, cei ce numărăm
timpul.

Timp suspendat între aripi
amară lacrimă a sufletului
țâșnind din bătaile inimii
vis întâmpnat când se-mpreună
aurul și-argintul.

E sigur clipa de-nceput
tărâmul cerului atât de-ndepărtat
dar nu uitat
prin care m-am născut
din soare.

Așa încât nici munți, nici ape
nu pot înlocui clopote-n apus
stâncile de gând
adevăr cântând și lacrimi
de izvoare.

De m-aș întoarce
vânt prin vânt
în noaptea care-acolo este zi
ți-aș mulțumi și ție,
Don Quijote

c-am învățat, o silitoare ucenică,
mulțimea oarbă
în roata cerului s-o plec
și clipe să aprind
în vagi retorte.

Vai, ambiție și delăsare
o pâine înghețată
de libertate și-adevăr ascuns
nu m-ar putea opri din zbor
pe vânt.

Genune. Lumina dimineții
transcede căldură pe aripi
și în piept, sub ochi
e clipa când pe munți și ape,
sub pământ

(știind că că nu m-ai părăsi)
privirea-mi scormonește
mintea-mi răscolește
sub mii de metri de ocean,
să te găsesc.

Am părăsit necazurile.
Încă le număr ca pe stele
și dau de sufletele fără nume
parabole ale spațiului
ce te doresc.

Nor adormit

plâng
pe fața mea de nor
suspine
prelungind aleanul
bârfe

Alese căi de alint

dincolo
de mireasma nopților
apar
zările parfumate
de Luceafăr

Zbor în controversă

rouă de lumină
teamă în zborul pădurii
eu
bucurie și întuneric
tu rouă

Corabie de foc

alerg
picioare desculțe
nisip rece
apă liniștită
alerg

Dansul poetelor

fulgere și rime
horă de cuvinte
poem născut din dans

la miezul nopții
vrajă

Itinerar

dimineată pustie
inimă (neagră)
frântă
zâmbet încovoiat
abis

Ard trandafirii

patima nopții
despică
firul gândului
aruncând rugile
pe altarul dragostei

Vănat în durere

Afară
durerea vieții
vânt, ploaie, nori,
valuri de gânduri
mă vânează.

Iarna

În profunzime inimi
- familia unei căprioare -
răscolesc
între zăpezile timpului
să strălucească Luna.

Trecere

Aproape jumătate de secol
focul s-a aprins
fără mine.
Acum e jar, pentru încă o lume
fără tine.

Închipuire

În valea tainei plouă.
Construiesc
suflete bizare în amulete
aduse-n legănări de aripi,
aripile păsărilor bete.

Lucian GRUIA

Sângele Dardaniei în templul libertății

Poetul **Ali M. Lajçi** s-a născut în 1952, în satul Nabărggian, județul Peia (Republica Kosova), a absolvit Facultatea Juridică la Universitatea din Kosova, în Prishtina. Este membru a Uniunii Scriitorilor din Kosova, fiind renumit și în domeniul artelor figurative, în realizarea copertelor de cărți etc. Ali M. Lajçi este avocat și trăiește la Peia. A publicat până în prezent următoarele volume: *Înșelările șevarului* (poeme, 1996); *Vulpea vorbește cu coada* (poeme pentru copii, 2005); *Primăvara mi-a dăruit o sprinceană* (poeme pentru copii, 2007); *Cămașa soarelui* (poeme, 2007) și *Iei un pic de sete* (versuri, Amanda Edit, București, 2013), pe care îl comentăm în continuare.

Volumul *Iei un pic de sete* apare în ediție bilingvă, traducerea din limba albaneză în limba română datorându-se harnicului poet Baki Ymeri, datorită căruia mulți poeți kosovari au devenit cunoscuți cititorilor noștri. Prefața volumului este realizată de

poeta Patricia Lidia. Volumul cuprinde capitolele: *Noapte kosovară*, *Să nu se împiedice primăvara* și *Ceața în orizont*. Ca la toți poeții kosovari, greu încercați în decursul războiului, patriotismul constituie una din temele lirice și la Ali M. Lajçi. Spre deosebire de alți lirici foarte înverșunați, revolta autorului nostru se consumă în surdină: „Doar muzele poetului/ Au putut să cuprindă vreodată/ Rădăcinile cântecului meu sunt adâncite/ Acolo unde frunza a luat aer în Kosova.// S-a schimbat orice lucru așa cum se schimbă anotimpul/ În afară de spiritul versului/ Sângele vostru este însuși libertatea!” (*Suflet al Kosovei*)

Sălbăticia războiului a instituit o vreme, în Kosova, un nou Ev Mediu, temă care se regăsește și în gândirea istoricului nostru Neagu Djuvara care consideră că Europa va fi cuprinsă de barbarism, stăpâni locali și populație sărăcită (sclavi): „Văd ceața la orizont/ Cineva aprinde focul/

Pentru a încălzi Evul Mediu întârziat.” (*Ceață la orizont*). Uneori poetul își strigă durerea tunător: „Pentru anotimpul uscat/ Când Pământul cerea sânge/ Se poate citi/ Biografia Patriei/ Scrisă în caligrafia/ Oaselor” (*Iei un pic de sete*).

Ali M. Lajçi este un poet sensibil la trecerea timpului și la schimbările survenite în natură. „Podul durerii a spart dinții timpului/ Paznicii diavolului/ Apasă singurătatea peste noi// (...) / Ca în toamnă expoziția/ Frunzelor în zorile uimirii/ După simfonia pășărilor.” (*Pod*). Poetul se dovedește un contemplativ nostalgic dar senin, în al doilea capitol al cărții, dedicat primăverii.

Uneori poeziile sale pot fi considerate pagini de jurnal în care meditează asupra vieții și morții. Alte poezii, de bună factură elegiacă și profund meditative sunt alegorii sapiențiale: „Câinii latră/ În fiare și oameni/ În sufletele lor/ Latră și în păsări/ Când oamenii latră/ Prima dată trebuie/ Să se învețe/ Să latre în ei

înșiși.// Apoi latră în alții/ În soiul lor/ Și în fiare.” (*Și în păsări*)

Poetul meditează asupra rolului poeziei care trebuie să fie pusă în slujba adevărului, binelui și frumosului. El regretă faptul că societatea de astăzi nu este propice liricii. Globalizarea, criza economică, invazia kitschului, a pornografiei și a liderilor mediocrii, instaurarea unei societăți de consum, marginalizează adevărații scriitori.

Alte poezii, sunt dedicate unor eroi și unor poeți kosovari. Poeziile de dragoste stau sub semnul nostalgiei neîmplinirii: „A venit timpul să vorbesc despre dragoste/ În forme și trăsături diferite// Acolo unde este ea/ Călătorește prin stațiuni/ De trenuri și autobuze/ Prin aeroporturi îndepărtate// O voi prinde poate în mod ciudat/ În tristețea numelui propriu.” (*Poete*).

Ali M. Lajçi îmi pare un nostalgic senin, mioritic, ceea ce adevărește că albanezii și românii sunt înrudiți ca neam.

Boris MARIAN

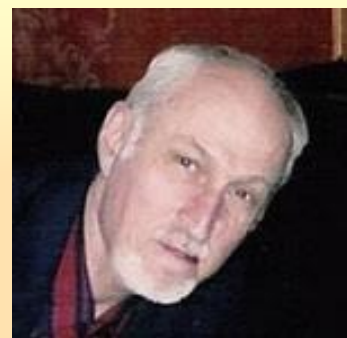
Portrete

Gardianca

O vedeam în poze. O dată purta un vâl albastru, semăna cu o odaliscă, altă dată era în haină militară, avea o privire turbure, nu știu dacă nu avea și darul beției. Copia din clasici și se prezenta ca autoare, în închisoarea pe care o conducea se purta ca un Dumnezeu. Făcea și desfăcea orice. Unii o adulau, alții o părăseau scârbiți. Se putea ieși din acea închisoare, dar nu puteai să revii și nu merita. Știa tot ce se petrece, de parcă avea aparatură de ascultare. Poate că și avea, ca și turnători. Îți arăta la început un fals respect, se prezenta drept un nimeni, era chiar un nimeni cu multă putere de seducție. Aplica amenzi, pedepse fără o remușcare. Organiza interogatorii, ședințe de spălat creierii. Limbajul ei era argotic, cel mai des folosea expresia „dă-i în ciorba cu fasole arsă”, care aparent nu spune nimic, dar sună urât. Avea înclinații artistice modeste. Știa să și scuiepe în urma celor care o părăseau. O văd cum strivește un chiștoc, ca pe un gândac de bucătărie, probabil se gândea la oameni. Și totuși era și ea un biet om, demn de compasiune.

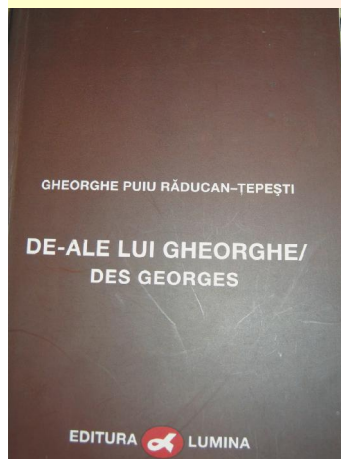
Baroneasa

De fapt se trăgea din ducii de Flandra, așa credea. I-am spus că este o regină și s-a supărat. Era atentă la orice cuvânt, spre deosebire de mine care trec cu ușurință peste ceea ce spun, nu pun mare preț pe cuvinte, decât în poezie. Am discutat o dată, a fost plăcut, părea o călugăriță, prin puritatea și naivitatea ei, aparente. De fapt era foarte mândră, poate că avea și de ce, era inteligentă, oarecum frumoasă, exasperant de echilibrată, misterioasă. Deși eu mi-am deschis sufletul, ea a rămas ca un seif. La un moment dat a devenit ironică, mai mult răutăcioasă, mai mult sarcastică. Trebuia să trec în apărare. Când și-a dat seama că încep să o cunosc oarecum, a bătut în retragere, a început să dea citate din Lao Tze, din alți învățați, citate frumoase și cu sens generalizator, adică inaplicabile, despre adevăr, dreptate, cinste, respect, exact ce nu-mi place - etica este pentru îngeri sau pentru viața de apoi. Noi suntem niște păcătoși, nici răi, nici buni. Și totuși avea noblețe, nu spun gratuit - baroneasa.

Elena TRIFAN

De-ale lui Gheorghe

De-ale lui Gheorghe, volumul de poezii al lui **Gheorghe Puiu Răducan**, apărut la Editura Lumina, în 2010, prefătat de academicianul Mihai Cimpoi și tradus în limba franceză, este o amplă definiție lirică a personalității poetului în raport cu timpul, cu locurile natale, cu Universul, cu iubirea, cu semenii, cu viața și cu moartea.

Titlul volumului ne trimite la un filon țărănesc, modest, dar și ironico-sentențios.

Autorul recurge la un truc literar, plasează titlul poeziei la sfârșit pentru a menține treze atenția și curiozitatea cititorului.

Poezia își trage seva din peisajul Olteniei natale, în care se mai păstrează încă vestigiile romanității: piciorul podului de la Drobeta, apa râului Olănești șoptește despre soldații romani care își adăpau caii din ea, un peisaj în care frumusețea și parfumul florilor de salcâm, crini și anemone se transformă în cuvinte.

Poetul se autodefineste ca fiind alcătuit din contraste: „Îs Gheorghe./ cel care intrigă prin încăpățănare./ calmează prin concesi./ renunță când învinge./ și suspină când râde.” (Îs

Gheorghe)

Marea lui dorință este de a se convinge de credibilitatea lumii, pe cale sinestezică, apărând mai degrabă în ipostaza unui Toma Necredinciosul decât a Sfântului Gheorghe în lupta cu balaurul: „Să creadă ce aude./ Să audă ce vede/ Și să vadă ce crede.” (Îs Gheorghe)

Deși e plecat din lumea satului în care s-a născut, poetul nu apare în ipostaza unui dezrădăcinat, ci dimpotrivă este în căutarea propriilor rădăcini și a restabilirii legăturii cu strămoșii, rememorează imagini ale copilăriei, precum casa părintească, un spațiu securizant care îl proteja de întunericul nopții, carele care treceau „fie la moară/ fie la bălci”, reînvie jocurile copilăriei, uneori de un realism dur.

Sufletul lui oscilează de la candoarea față de un peisaj pur,

binecuvântat de Maica Domnului la suferința provocată de o lume bântuită de întuneric, „mătrăgună./ venin/ și ocară”. Speranțele poetului sunt distruse la pătrunderea în Noul Mileniu în care în loc de iz de liliac alb, lămâiță ori mărgăritar a găsit doar nedreptate, sacrificii, durere, „nori de furtună”, „miere otrăvită”, incertitudini, tendință spre bestializare, valori răsturnate, hoție, „îmbuibăți feroce”, „furnici otrăvitoare” ce se hrănesc cu hrana rece a oropsiților și stresul zilnic din cauza căruia îi „furnică arterele cerebrale” și „scoarța cerebrală se-ntinde spre casant.”

Un personaj al acestui tablou social, realist și dezumanizant este cerșetorul de la poarta bisericii căruia Gheorghe Puiu Răducan îi dedică unul din puținele portrete din literatura română. Agresat de „apropiații prieteni”

poetul ar vrea să devină o figură geometrică pe care, probabil, le va fi mai greu să o distrugă într-o luptă de „Care pe care!”.

În poezia „Triști” se imaginează în ipostaza unui călător care bate la porțile orașului ce nu i se deschid, ceea ce îi umple sufletul de durere revărsată în boabele de rouă ale ochilor triști.

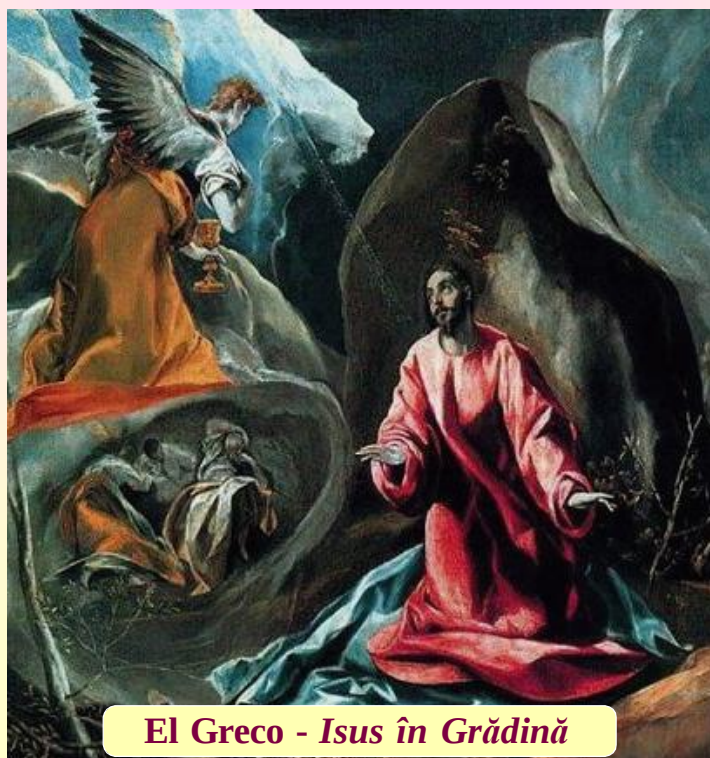
Poetul trăiește neputința de a se adapta „otrăvitorilor timpuri... moderne” și rămâne închistat în propriul conservatorism, static și anchilozant.

Unul din motivele centrale ale volumului este trecerea timpului care aduce cu el îmbătrânire și moarte în plan universal și uman.

Întregul Univers poartă însemnele suferinței și ale morții: soarele plânge în asfințit, luna are lacrimi fierbinți, Terra este „înnegrită la suflet”, negura nopții este de smoală, soldații și licuricii iau forme de cruci, troițe și biserici se îndreaptă către cimitirul bisericii, ale cărui cruci sunt „obosite./ moarte./ dar și proaspete.”

Sufletul poetului se sincronizează cu acela al Universului: în asfințitul care plânge este cuprins de frică, tristețe și deznădejde, trăiește „drama cosmică/ a furtunii negre”, „cu melancolie” ascultă „mocăneasca ploaie”, gândurile îi încărunțesc, este apăsător de răceala timpurilor, asemenea lui Arghezi are impresia că moartea îi bântuie prin ogradă și prin odaie, amenințându-i ființa „cu satărul din ambele mâini.”

Singurele forme de salvare pot fi iubirea, ruga către Dumnezeu sau creația al cărei judecător va rămâne tot El, neîndurătorul Timp, poetul însuși punându-și întrebări asupra consacrării sau nonconsacrării sale literare.

El Greco - Isus în Grădină

Octavian LUPU

Nu doresc să trec indiferent pe cărarea vieții

Nu doresc să trec indiferent pe cărarea vieții și nici nu vreau să duc cu mine povara amintirilor neplăcute, ce m-au lovit cu putere până la limita rezistenței de-a lungul timpului. Sunt nenumărate impresiile pozitive și luminoase pe care le întâlnesc și, de aceea, am convingerea că derularea experiențelor prin care trecem poate avea un caracter ascendent, așa cum plantele se înalță vertical în dorința de a se apropia tot mai mult de cer. Și privind întinsul câmpiilor ce înverzesc în prag de primăvară, nu pot decât să împărtășesc această bucurie a renașterii ce se revarsă peste chipul naturii în fiecare an.

Primăvara reprezintă, prin excelență, un anotimp al învierii trăirilor ascunse în perioada aprigă a iernii, o refacere unită cu rememorarea etapelor prin care am trecut de-a lungul scurtei noastre existențe terestre. Depotrivă, în aceste trei luni de înnobilare a naturii cu noi forme de viață, latura estetică își pune accentul cu prisosință înainte de venirea căldurii toropitoare a verii. Și nu întâmplător idealurile renașterii și frumuseții se unesc în conturarea laturii sensibile a noțiunii de om, ce se exprimă prin ceea ce este adevărata feminitate.

Trăind într-un mediu dur și lipsit de compasiune în prima parte a vieții, elev fiind în felurite instituții militare de învățământ, mi-a fost dificil să pot înțelege ulterior cât de mare este nevoia manifestării componentei afectiv-emoționale pentru experimentarea bucuriei lăuntrice și transformării într-o ființă umană autentică. Ulterior, am fost profund afectat de tot ce am trăit în perioada dramatică de bulversare a societății românești de după revoluție, în care principiile lipsite de suflet ale capitalismului au desăvârșit brutalitatea deceniilor comuniste. Astfel, am fost martor la reușita inoculării acestei periculoase dorințe de câștig, orice lucru devenind o marfă ce se poate vinde sau cumpăra în funcție de cerere și ofertă.

Am remarcat cum sub impactul consumismului promovat la loc de frunte de către inițiatorii noii ordini, societatea s-a contorsionat dramatic, banul luând primul loc, iar sentimentele devenind un balast ce te dezavantajează pe piața muncii sau în relațiile apropiate cu semenii. Nu este de mirare că noțiunea de frumos și-a schimbat înțelesul devenind sinonimă cu cea de monden. Iubirea a devenit o marfă de schimb, având o durată finită, cel mai adesea fiind confundată cu ma-

nifestarea sexualității sub formele cele mai primitive cu putință.

Însă într-o lume în care femeile au devenit obiecte de consum într-o industrie a prostituției și sexului, când hărțuirea sexului opus devine un sport favorit între cei care se cred bărbați, adevărata feminitate continuă să strălucească prin idealul purității imaculate și al renașterii interioare. Trecând dincolo de păgânismul formelor de exprimare al multor religii prezente sau apuse, de reprimarea brutală a femininului prin restricții absurde și abuzive, dublate de exploatarea fără milă a multor ființe lipsite de apărare, nutresc totuși convingerea că forța sensibilității și exprimarea sentimentelor pozitive nu au cum să apună vreodată.

Deși prin natura lor sunt efemere, totuși trăirile luminoase conferă viziune și sens drumului pe care îl avem de parcurs pe căile întortocheate ale lumii. Chiar și rațiunea, oricât de mult s-ar mândri cu rezultatele ei grandioase, se pleacă în cele din urmă neputincioasă în fața celor mai simple emoții interioare. De aceea, cultivarea sensibilității autentice ne va conduce către idealul purității și renașterii interioare, care ulterior își va revărsa exprimarea prin gânduri frumoase, cuvinte alese și acțiuni ce vor aduce înnobilarea umanității. Așa au fost modelați adevărații sfinți, artiști și înțelepți din toate veacurile, indiferent de coordonatele geografice.

Însă noi umblăm grăbiți pe coridoarele lumii și ne izbim neglijent unii de alți, de multe ori călcându-ne în picioare la modul propriu. Nu avem timp să ne uităm pe unde mergem, ci doar gonim năvalnic spre ținte ce se dovedesc iluzii de îndată ce le atingem. Alteori, ne retragem pe fotolii cu telecomanda în mână urmărind programe lipsite de sens până dincolo de miezul nopții în încercarea de a fugi

de o realitate ce nu ne convine, care ne apasă, ne agită și ne distruge în cele din urmă. Sub teroarea temerii că viața este prea scurtă, iar timpul trece prea repede, avem senzația că evadând în spațiul virtual al calculatorului vom putea cumva să oprim clipele efemerei noastre existențe, dar cel mai adesea devenim tot mai însingurați până când la final cercul se închide dureros și întrerupe brutal șirul nenumăratelor gânduri ce nu își mai găsesc liniștea.

Avem impresia că am devenit stăpâni peste spațiu și timp, dar realitatea ne contrazice la fiecare pas. Ne credem atotputernici, dar de fapt suntem mult mai vulnerabili decât generațiile ce au trecut înaintea noastră. Înselăciunea virtualului se adaugă nenumăratelor surrogate oferite de către societatea de consum, în care cel care cumpără devine stăpânit de lucrul achiziționat, iar obsesia posesiei distorsionează țesătura fină a umanului, care se află la nivel potențial în fiecare dintre noi. Și astfel, viața își pierde treptat substanța, omul devenind o ființă egoistă, nefericită și supusă disperării, fapt ce dezintegrează progresiv sufletul, trupul dând o mărturie exterioară prin ridurile ce se adaugă pe fețe crispate și contorsionate de viciul posesiei excesive.

Dar primăvara are forța de a regenera ființa lăuntrică, de a înlătura prin căldura renașterii interioare sloiurile de gheață ale iernii, iar astfel să îmblânzească emoțiile și să înalțe gândurile. Anotimpul pe care îl traversăm ne oferă o pildă explicită asupra posibilităților nesfârșite de revenire pe drumul devenii către noțiunea de om, către aceea ființă superioară, care știe să trăiască și să moară cu noblete, care prețuiește comunitatea și semenii, care nu se dă înapoi în fața

sacrificiului necesar, dar respinge cu toată forța mediocritatea, obtuzitatea, brutalitatea și nepăsarea. Indolența lipsită de sensibilitate a generației prezente va costa mult devenirea societății în care trăim pentru o lungă perioadă de acum înainte. Refuzul avansării pe scara progresului interior va aduce cu sine o lungă notă de plată cu valori astronomice puse în dreptul trășăturilor negative, care riscă să compromită dezvoltarea pe mai departe a ființei umane.

Nu doresc Apocalipsa și nu doresc să fiu asemenea Cassandrei, care neputincioasă încerca să dea pe față viclenia lui Ulysses în fața apărătorilor Troiei, aceștia fiind însă prea încrezători în propria lor înțelepciune pentru a mai asculta de sfaturile unei femei fricoase și lipsite de pricepere în arta războiului. În cele din urmă, ceea ce părea a fi un dar al zeilor s-a dovedit a fi un subterfugiu al adversarului pentru cucerirea și ulterioara distrugere a cetății. Dar istoria riscă să se repete, iar avertismentele celor care își dau seama de înșelăciunea clipei prezente nu sunt luate în considerare de meșterii ocupați până la refuz cu ridicarea unui nou Turn Babel. Natura lui poate fi oarecum diferită. Există turnuri Babel realizate din materiale de construcție, ce își dovedesc fragilitatea în fața intemperiilor naturii. Există turnuri Babel financiare, în care specula și cămătăria generează iluzii periculoase distrugătoare pentru națiuni. Există turnuri Babel ale înarmării cu mijloace inutile de sofisticate și periculos de distructive. Iar lista poate continua la nesfârșit, însă la urma urmei, poate ar fi util să dai răspuns la o singură întrebare și anume: Care este Turnul Babel din viața ta?

El Greco - Maria Magdalena

Mihai TUDOR

Trecutul din noi

Deși totdeauna greu de înfruntat și acceptat, poate fi depășit doar conștientizându-l cu adevărat și cunoscându-i în profunzime tainele și secretele. Numai așa putem fi siguri că-l vom alunga pentru totdeauna și ne vom elibera de el. Și totuși, cine va putea vreodată să îndrăznească să-l trezească și să-l tulbure?

Va continua să ne urmărească ca o stafie rebelă, și, sub o formă sau alta, ne va dicta sau influența deciziile și acțiunile. Dacă n-ați ghicit deja, este vorba de Măria Sa TRECUTUL.

Fie că ne place sau nu să recunoaștem, ruperea de trecut e foarte grea, uneori imposibilă, deoarece legăturile cu viața nu pot fi înlocuite decât cu o nouă viață. Așteptând ca timpul, cel mai bun tămăduitor și leac, să curețe rănila și să ostiască durerile, nu ne rămâne decât să ne dedicăm și să ne devotăm unui scop în sine, în speranța că vom putea da un nou sens vieții.

Când ne referim la viitorul unei societăți, al unei întregi națiuni, în speță România, gândul zboară imediat tot la trecut. Un trecut în care sistemul a promovat ca politică de stat minciuna, incompetența, ipocrizia și teroarea, și care a creat și perfecționat (mai ales în ultimii 25 de ani), cel mai odios aparat represiv din Europa de Est. Foametea, depersonalizarea prin munci inumane (vezi construirea canalului Dunăre-Marea Neagră), au alcătuit dimensiunile celui mai terifiant coșmar al contemporaneității noastre.

Oamenii au trebuit însă să supraviețuiască și s-au adaptat acestor condiții inumane, însușindu-și un mod de viață care se rezuma la locuință, serviciu, autoturism sau concediile în țară, la mare și la munte.

Frigul din casă, răcoala viscerală zilnică, economia grotesc industrializată de către minți bolnave, neperformantă și mare consumatoare, sistemul de învățământ, doctrinar, greoi, confuz, bazat pe stimularea memoriei și nu a inteligenței creatoare, serviciile publice, dezorganizate și corupte, cu funcționari tot atât de eficienți ca șoarecii într-un hambar, urbanizarea cu demolări și destine spulberate, naționalizarea, cu anularea segmentului privat, fundamentul dezvoltării și echilibrului economic în orice stat evoluat, cultura la comandă, fără posibilități de schimburi și activități spirituale, decât în limitele cenzurii, tăvălugul colectivizării, culminând cu dezechilibre socio-economice resimțite

încă și astăzi, au determinat îngrădirea și alienarea ființei umane, transformând-o aproape într-un animal captiv.

Acum, la atâția ani de la așa-zisa revoluție, toate aceste lucruri nu numai că le-am moștenit, dar ne și influențează, după cum spuneam anterior, evoluția. Nu putem să construim un nou sistem, capitalist, bazat pe o nouă economie, de piață, dacă nu încercăm să scăpăm de mormanul de fiare vechi al economiei existente, adică de trecut.

Cum să ai o economie sănătoasă când cererea e mai mare decât oferta, iar sistemul financiar este în curs de stabilizare, ajungând într-un final să se redreseze, după ce a suferit în anii premergători mutații majore. Dacă ne uităm în jurul nostru, e ca și cum ne-am privi într-o oglindă indisciplinată: vrem să fim altfel decât suntem, însă oglinda se încăpățânează să ne dezvăluie adevărata identitate.

Blocurile uniforme, sinistre și deprimate, mentalitatea în mare parte neschimbată a oamenilor, modul de organizare și (ne)funcționare a societății, sub toate aspectele ei, problemele legate de restituirea proprietăților, de accesul la dosarele Securității, de însănătoșire și redresare a economiei, bazată și structurată pe aceleași veșnice principii rurale și patriarhale, sunt reminiscențe de netăgăduit ale trecutului.

Trecutul este, deocamdată, mai puternic decât rațiunea și înțelegerea oamenilor, iar interminabila perioadă a tranziției, îi bulversează și îngrijorează.

Haosul și degradingolada continuă a unui sistem fără cadrul politic și legislativ adecvat prezentului și lumii moderne și civilizate, la care, cel puțin declarativ, năzuim, instituții responsabile și dinamice, și, mai ales, un mediu propice dezvoltării relațiilor economice, sunt mărturii ale consecințelor celor 50 de ani de stalinism și comunism „autohton”.

Avem aceeași oameni, în pofida schimbărilor care ne copleșesc și ne derutează.

Tinerii, trăind în acest mediu putred și instabil, resping datorită necunoașterii și educației precare, valorile și modelele autentice. Sunt, din această cauză, dezorientați și nesiguri, încercând să-și câștige existența ușor și rapid sau emigrând.

Va trebui să mai așteptăm preț de câteva generații pentru a putea încerca să ne desprindem definitiv de trecut. Până atunci trebuie construit viitorul.

Mariana ZAUATI GARDNER (Anglia)

Obiecte

Da, am să pun cerceii Hylas&Nymphs. Fără doar și poate... Peridot montat în argint. Ultima modă. O combinație perfectă cu ochii mei azurii. Îmi pare bine că am insistat. De la Tiffany sau de loc. Fără doar și poate.

Se privește admirativ în oglinda făcută de Jacques-Emile Ruhlmann din lemn de amboyna și fildeş pe care se află împrăștiate bijuterii. Oglinda a fost dar de nuntă de la socrii. *Cumplit de urâtă! Fără doar și poate!* Exclamă cu voce tare. *Sper ca Bunny să nu întârzie. Cât sunt de persecutați bancherii în ziua de azi!*

Își tipărește suav rochia Yves St. Laurent de culoare albastru deschis pe care Bunny i-a cumpărat-o din Avenue Foch săptămâna trecută. Ce bine s-au distrat. Mângâie firul aproape invizibil al Ipod-ului pe care-l introduce clinic în urechea stângă.

De abia aștept...

Tresare când aude acut soneria la ușa de la intrare. Coboară de la etaj în viteză pe treptele scării din sticlă.

- *Da! Ce doriți?* Privește surprinsă pe tânărul înalt îmbrăcat în cămașă beige și pantaloni Armani, ochelari de soare Dior și Converse. *Arată bine individul. Fără doar și poate! Dacă se gândește la Bunny!...*

- *Cu ce vă pot ajuta?* Îl întreabă cu vocea ca mierea.

În tăcere, acesta îi întinde o hârtie cu ențete.

- *Nu cumpăr nimic de la ușă! E gata să-î închidă ușa în nas. Nu poate însă să o facă pentru că tânărul are piciorul bine plasat între ușă și canat.*

- *Ia piciorul din ușă... Avem camere de luat vederi...*

- *Doamnă sunt aici pentru a reintra în posesia mobilei, precum vedeți din document. Accentul lui îi taie pe nervi.*

- *Nu înțeleg ce vrei să spui? Trebuie să fie o greșală. Fără doar și poate!*

- *Nu-i nicio greșală, doamnă. Sunt împuternicit prin lege să reintru în posesia mobilei de pe lista din document.*

Fără să ezite, o dă delicat la o parte, pășește în atrium-ul vilei, călcând stângaci peste degetul ei mare de la piciorul drept dat cu oă vineție și expus într-o pereche de pantofi Louboutin.

- *Bunny, Bunny! Unde ești când am nevoie de tine?* Strigă într-o BlackBerry.

Epuizată, își lăasă trupul mulat în rochia azurie pe un scaun Sheraton cu spătar cu semn heraldic. Cu degetele bate frenetic un text: *Criză, sună-mă imediat! Bunny, Bunny, unde ești când am nevoie de tine?*

Unghiile ei rose bonbon se pornesc pe un joc de-a deschide și închide pudriera Estée Lauder. Privirea-i sare de la tavanul pictat al atrium-ului la documentul din mână.

Nu înțeleg!...

Vede cum tânărul scoate din vilă masa George III, în posesia familiei lui Bunny de patru generații.

O, nu! Nu și mobila de salon Art Deco cu tapițerie Beauvais și lemn aurit. Otează-n durere. Un dar de la Bunny când a primit bonusul anual. Și oglinda! Care i-a reflectat gândurile cele mai intime de cinci ani încoace!... Pendula de perete îi acompaniază suferința din carapacea ei din lemn de nuc meșterită în 1730.

- *Ce faci acolo?* Sare de pe scaun ... cu o mișcare de auto-apărare... învățată la școala elvețiană de domnișoare... tânărul este pe spate... *Asta-l va opri să-mi ia pendula. Fără doar și poate!*

- *Chem poliția! Ce v-a apucat, doamnă? Să mă atacați! Mă împiedicați să-mi fac datoria! Vă voi raporta justiției! Naiba să-î ia pe bancheri!*

- *Cum îndrăznești! Știi cine suntem?*

În timp ce tânărul își controlează trupul brutalizat, doamna aleargă spre un dulap decolorat din vremea Regelui James. Extrage din punguța de piele - în care-și poartă cheile esențiale - o Yale, cu care descuie singura ușă. Smulge una din puștile Beretta de vânatoare. O capodoperă inginerească.

- *Ieși afară din casa mea! Imediat! Pro-nunță cu cel mai perfect accent educat.*

Liviu Florian JIANU

Fluture albastru

Cerul e un fluture albastru.
Stelele, pe-o aripă, sunt flori.
Să căutăm, iubita mea, un astru
Unde fluturii rămân nemuritori.

Eu să fiu un fluture în tine,
Tu, mireasă-n ruga de ninsori,
Să ne fie zborul de albine
Simfonie de colindători.

Unde ești, să te închid la vene,
Cu sărutul florilor de tei,
Să ne-mbete florile-n poeme,
Să ne pască turmele de miei?

Ține universul meu din palmă,
Dă-mi parfumul tău, să îl sărut -
Neștiută pasărea mea calmă,
Întâmplată-n gândul neștiut -

Cerul e un fluture albastru.
Stelele, pe-o aripă, sunt flori.
Să căutăm, iubita mea, un astru,
Unde fluturii rămân nemuritori...

Primăvara

În zori, lumina dă în floare,
Irumpe soarele din muguri,
Cresc din cristalul meu de sare
a primăverii, mări și burguri -

Îmi sar din piept, din partea stângă
În pomi, stropi albi de sânge-n floare,
Doar doar lumina să mi-o frângă
În ochii tăi, a închinare -

Un fir de iarbă-n colțul gurii
Îți sunt, liturghier păgân,
Sau numai urma picăturii
De miere, laptelui din sân -

Și ai plecat cu lumea toată
Pe tocure, și-a rămas în verde
Doar primăvara, ca o fată,
S-o fac a mea, spre a o pierde...

Florentin SMARANDACHE
(SUA)

Jurnal de călătorie

Lacul Navajo și Orașul Argintului

15.10.2010

Împreună cu Lilia, soția mea, am plecat cu automobilul, marca *Buick*, spre *Lacul Navajo*, la est de *Farmington*, în vestul statului federal New Mexico

Ruine ale civilizației amerindiene

Oprim la *Ruinele Salmon*. *Tribul Chaco* în anii 1150 a abandonat această așezare, care va fi ocupată de *Tribul Mesa Verde* (Platoul Verde, în spaniolă).

3 \$ intrarea la muzeu. *Tribul Chaco* locuise aici de la începutul sec. 11, pe valea râului *San Juan* (Sfântul Ioan, în spaniolă)... După anul 1300, triburile *Anasazi* au emigrat pe valea Râului Mare [*Rio Grande*].

Indienii construiau din piatră și lut.

Ei cultivau porumb, fasole și dovlecei, culegeau și plante sau fructe sălbatice.

Unelte din os și din piatră.

Ceramică în stilurile *Chaco*, *Red Mesa*, *Dogoszhi*, *Sosi*, *McElmo*, *Chuska*, *Mancos*. Împletituri din *yucca* (plantă tipic americană, cu peste 40 de specii, idolatrizată de indienii americani ca „arbore al vieții”, datorită efectelor sale terapeutice miraculoase. Medicina alternativă contemporană o recomandă ca un leac pentru curățirea toxinelor din corpul uman).

Blănuri de iepuri.

Artă pe piatră. Ornamente. Păsări: curcani și papagali *Macaw*.

Peter Milton Salmon și fiul său *George* între 1876-1893 protejează ruinele și cumpără terenuri aici.

Biblioteca Muzeului conține aproape 5.000 de volume specializate în arheologia și istoria sud-vestului american (multe cărți rare).

Reproduceri: *hogane* (locuințe tipice ale indienilor *nava-jo*, de formă rotundă sau pătrată), corturi de indieni, căruțe, case în

pământ (bordeie), colibe.

Dar și ruine (ziduri de construcții).

Marina lacustră

Continuăm prin *Bloomfield* și *Blanco* până la *Barajul Navajo*, construit în 1962 pe râul *San Juan*. Există și o mică hidrocentrală. Barajul nu este din beton, ci din *anrocamente* (pământ, umplut cu un miez din piatră), are 120 m înălțime (393,70 de „picioare”, în unități americane de lungime) și 1.200 m lungime (3.937 de „picioare”).

180 mile (aproape 290 km) față de orașul nostru de reședință, *Gallup*.

E vremea somonului și mulți turiști pescuiesc, plătind 17 \$ permisul de pescuit, pe zi.

Lacul Navajo are suprafață de 15.600 de acri (cam 63,13 km² sau 6.313 ha), o lungime de 25 de mile (circa 40,23 km) și este situat la altitudinea de 6.085 de „picioare” (cam 1.855 m).

Suntem în *Statul New Mexico*, dar peste lac este *Statul Colorado*.

Jos, la apă, pescarii - înșiruți unul lângă altul.

Platforma, cimentată, înaintea lacului are 20 de metri, ca să se poată mai ușor coborî la apă sau trage la uscat bărcile.

Scriitorii leneși îi acuză pe scriitorii harnici de... grafomanie.

*

Pești negri în apă, se văd la suprafață.

Doi pescari și-au încurcat undițele! Altul a prins... o cutie de coca-cola!... râd colegii săi din jur.

*

La *Navajo Lake Marina*, un complex comercial și de agrement pe lac, este un magazin de alimente. Cu 25 de cenți, cumpărăm mâncare pentru pești. Și-au format reflexe... să-i vezi cum scot gurile rotunde, mari la suprafața apei, așteptând... ca pruncii flămânzi.

Închirierea unei bărci, pe o zi, costă între 200-325 \$.

În statul... colorat

Pe autostrada I 511 spre localitatea *Ignacio*. Intrăm în *Colorado*, statul „plin de culori” (conform adjectivului spaniol *colorado*/*colorada* = colorat/colorată).

Galben de toamnă, grena, verde șters - pomii.

Pompe automate de extras țigetei.

În *Ignacio*, vizităm galeria de artă „*Dancing Spirit*”.

*

Drumul de la *Durango* la *Silverton* urcă în creierul munților.

Vârfuri roșii de piatră. Niște stânci au marginile drepte, de zici că-s tăiate cu cuțitul. Sculpturi naturale.

Curcubeie de culori sunt frunzele... parcă un pictor dumnezeiesc a aruncat acuarele.

*

Facem popasuri dese (pentru poze). Sau încetinesc mașina și fotografiem prin parbriz.

*

Îmi fumează frânele vehiculului la curbe...

Silverton – oraș minier mort

Silverton (Orașul argintului; numele său este o deformare a cuvântului *Silvertown*, din engleza literară), din statul federal *Colorado*, este așezat pe o vale, între munți. O stradă principală (*Greene Street*) străbate orașul de la un capăt la altul.

Vara, trăiesc aici 1.200 de persoane, dar iarna, locuiesc numai 350. Minele s-au închis în anii 1990... Nu mai se găsește de lucru (decât la restaurante, la hoteluri, la mici buticuri).

*

În albia râului *San Miguel* (Sfântul Mihail, în spaniolă), oamenii caută aur: sapă gropi în care pun vase, iar mai târziu, vin și le

golească - scurgându-se din munți, apa cu aluviuni conține și grăunțe de aur.

*

La *Hotel Triangle*, 62,50 \$ camera.

În *Silverton*. Oraș mort. Biznisuri închise. Criza simțită. Patru străzi paralele și trei biserici.

Zăcămintele de aur și argint fuseseră descoperite în 1860, de către *Charles Baker*, în *Munții San Juan*. Căutătorii de aur au invadat regiunea, deși tribul de indieni *Ute* s-a opus.

*

Orașul *Silverton* este înființat în anul 1874, iar în 1883 număra 2.000 de locuitori.

Căutătorii de aur își aduc și familiile.

Se practica însă și: prostituția, jocurile de noroc, baluri-le la început.

16.10.2010

Arhivele din *Silverton* poartă numele istoricului *Allen Nossaman* (1939-2006), care a lucrat aici peste 40 de ani.

Toponime paradoxale

Cum în SUA se întâmplă adesea ca să existe mai multe localități cu același nume (motiv pentru care americanii adaugă imediat după localitate și statul federal în care se află aceasta), nici *Orașul argintului* nu face excepție (mai ales că zăcămintele argentifere sunt larg răspândite în SUA), existând șapte localități cu numele *Silverton*, în statele federale: Colorado, New Jersey, Oregon, Ohio, Texas, Washington, Wyoming! În plus, în statul federal Minnesota, colac peste pupăză, există localitatea *Silverton Township* - în SUA, noțiunea de *township*, pe care am putea-o traduce prin expresia „aproape oraș” sau „cvasioraș”, desemnează o localitate prea mică pentru a fi considerată totuși oraș!

Minerul de argint fiind căutat în Marea Britanie și în coloniile engleze, în afara celor șapte din SUA, există în Lume alte cinci orașe *Silverton*, în: Anglia, Australia, Africa de Sud, Canada, Scoția (ar fi fost un paradox ca proverbial de zgârciții scoțieni să nu aibă și ei *Orașul argintului*!). Alt colac peste pupăză: un district industrial din Londra se numește *Silvertown*, dar numele acestei suburbii londoneze vine de la numele industriașului Samuel Winkworth Silver, care a deschis aici, în anul 1852, o fabrică de... cauciuc (ce i-a adus mulți... arginți!).

*

Am făcut plinul la mașină - ne așteaptă un drum lung înapoi (vreo 280 de mile, adică circa 450 de kilometri). 31,60 \$ am dat pe benzină.

*

În *Parcul Memorial*, lângă un râșor (*Cement Creek*, în traducere: *Pârâul Cimentului*), cu mesteceni albi și conifere verzi, arbuști negri, iarbă, mușchi și licheni pe roci, plus zgomotul apei de munte peste mărul gâlbui (provenit de la oxidul de fier).

*

În fața *Muzeului din Silverton* sunt expuse vagonete întrebuințate în minele din *Comitatul San Juan*, din statul federal *Colorado*, care extrăgeau aur, argint, plumb și zinc, până în 1990 - când extracția minieră s-a închis, deoarece prețul acestor metale sau al minereurilor lor devenise mai mic decât costul scoaterii lor.

Menționez că în SUA există patru comitate (*County*) cu numele de *San Juan* (Sfântul Ioan), în patru state federale: New Mexico, Utah (comitatele din aceste state sunt adiacente graniței interstatale), *Colorado* și *Washington*.

O mare parte din populație și-a pierdut serviciile, părăsind din acest motiv localitatea.

*

Prețul aurului a crescut în 13 ani de la 280 \$ pe o uncie (1 uncie = 28,35 grame), la 1450 \$ pe uncie. Iar cel al argintului, de la 4-5 \$ pe uncie, la 28 \$. Datorită crizei. Aurul este metal de schimb. Îl topești și faci ce vrei din el.

Diamantul crește mai greu în preț. Este considerat piatră de lux.

Mai bine investești în aur, decât în diamant.

În argint, ai multă greutate de luat (dacă te cari cu el).

*

Opresc *Buick*-ul meu la *Pinkerton Hot Springs*: un izvor cu apă minerală caldă, curativ. *James Harvey Pinkerton* și soția lui *Ann Eliza* s-au stabilit aici în 1875. Au construit un bazin termal în 1878, iar din 1892 apa a fost vândută îmbuteliată pentru tratament.

[Aproape de orașul *Durango*.]

*

Am ratat în *Silverton* intrarea la *Mina de Aur*, fiindcă sezonul (15 mai - 5 octombrie) se-ncheiase.

Vânzătorii în acest orașel cu străzi neasfaltate (excepție făcând doar cea principală), așteaptă zilnic trenul cu turiști, din *Durango*, care sosește la ora 11:45 - pentru divertisment și clientelă.

Apropo de *Durango*: numele acestui orașel din statul federal *Colorado* (există un *Durango* și în statul federal *Iowa*) provine de la numele orașului *Durango* din Mexic, al cărui nume, la rândul său, provine de la cel al orașului spaniol *Durango*, din Țara Bascilor! Păi, dacă în Lume există 12 orașe *Silverton*, de ce n-ar exista și 4 orașe *Durango*?!...

...Monotonă viață... Mai rău ca-n *Gallup*!

Ion Iancu UALE

V
e
r
s
u
r
i

Oprirea din zbor

astă noapte m-am regăsit
cu iubita mea
și în întunericul stivuit impecabil
a explodat deodată o lumină cosmică
a trebuit să deschidem ușile și ferestrele
lumina aceea fluidă a năvălit în stradă
și a inundat-o n-am rezistat miracolului
și am ieșit și noi să dănuim printre fluturi
și libelule de hiacint
buni, ignoranți și vulnerabili
ca abia ieșiți din ou la un moment dat
am vrut să zburăm mai sus, mai sus decât
fluturii și decât libelulele de hiacint
dar ne-a oprit cocoșul-giruetă
de pe acoperiș, zicându-ne: întoarceți-vă
întoarceți-vă și intrați în casă
căci se vor supăra oamenii,
se vor supăra oamenii aceia
cu nasturi noi, la vestoane...

Execuția

înarmat cu una din cele mai moderne arme
s-a hotărât odată să comită o execuție în masă
se aflau în fața zidului câte o părticică
din părinții lui din nevasta lui, din frații lui
și toți copiii lui înfrunțiți câte o părticică
din prietenii lui și toți dușmanii întregi
își reglă arma pe foc automat
și începu să secere
deodată îl fulgeră un gând „dacă în fața
ucigătorului tir s-o fi găsină și vreo
părticică din mine?” aruncă arma și întrebă
țipat „e cineva rănit acolo?”

Captivul

e umbletul zvâcnet și camera cub
de gheață fără ferestre doar o ușă grea,
zăvorâtă, se vede pe care scrie ca o arsură
„ieșirea imposibilă” iedera lungă a
mucegaiului linge pereții înalți și umezi
pe alocuri pânza fină a păianjenilor
se agață precum teama de gând
pe tencuiala instabilă în mijloc, un tron
împărătesc aurit, așteaptă cu coroana și
sceptrul așezate pe o pernă de atlas verde
dar el nu le dă nici o atenție
se întreabă unde este răsăritul și de ce
nu-l vizitează nimeni și tot așteaptă,
așteaptă fără să știe că pe cealaltă parte
a ușii stă scris „intrarea interzisă”

Eugen DEUTSCH

Janet NICĂ

SONET DIAMANTIN

Zburam alene printre constelații
La braț c-o muză ronțăind praline,
Banane verzi și câteva smochine,
Aduse - fără vamă! - prin relații.

Eu îi șopteam mici complimente fine
Pe teme ce comportă variații,
Dorind să o invit la noi tratații
Cu vinuri ce sclipesc, diamantine.

Dar ea râvnea doar **plaja netezită**,
Ce **nicăieri** n-o afli jos pe Terra,
Deci se lansă către Olimp, grăbită,

Și mi-a lăsat mici amintiri picante,
Ce ar putea chiar să marcheze „sfera”
De-aș ști cum să le vând drept diamante!

SONET CU NIMFE

Sonetul meu diamantin
ce va apare poate-n carte -
dar vremea asta e departe! -
m-așteaptă tandru să revin

din lumea ta, nițel aparte,
în care putini mici de vin
te fac să-ncerci, cu mare chin
s-aduni în vers imagini sparte

și-apoi să pleci direct spre-o plajă
pustie-n care nimfe-doici
dresează algele prin vrajă

sorbind nectarul ce-l degajă
un zeu spre fantezistul Deutsch
drapându-și muzele cu scoici!

SONET CU DIAMANTE

Sonetul tău diamantin,
pictat cu glume ca la carte,
m-a dus cu gândul prea departe
și nici acuma nu-mi revin.

Din lumea ta, cu totu-aparte,
de-aș bea o puțină de vin,
abia atunci, cu mare chin,
aș reuni imagini sparte:

praline... vamă... muză... plajă...
banane verzi... smochine... doici.
E unic genu-acest de vrajă

ce-n cerul gurii zei degajă,
și unde - mare mahăr! - **Deutsch**,
desculț, cu muza calcă-n scoici!

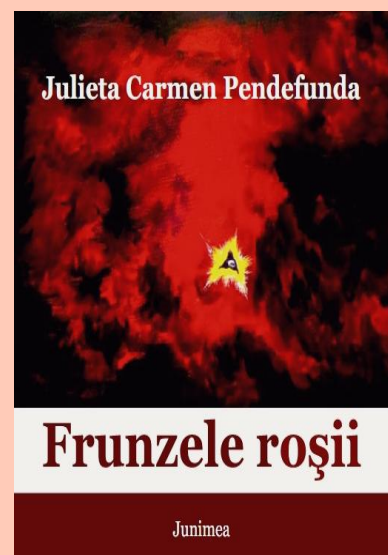
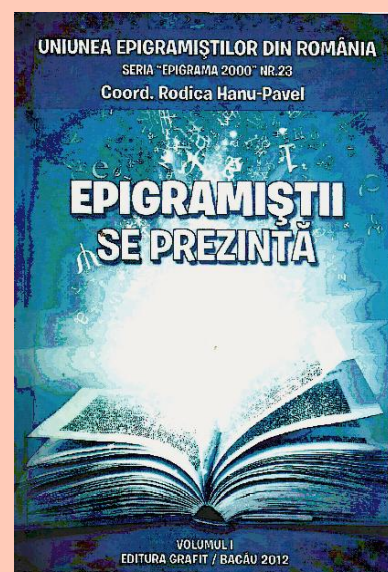
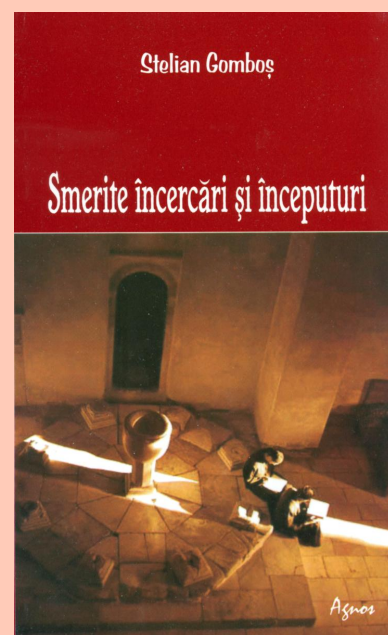
SONETUL MARELUI AMIC

Sonetul tău diamantin
e curcubeu pictat pe carte,
aproapele-mi cel de departe
la care pururea revin.

E un miracol viu, aparte,
și nu m-ajută niciun vin
să-l uit și, sigur, e un chin
s-adun mister în oale sparte.

De-aceea, trec niznai pe plajă,
analfabet crescut de doici,
jupoi sonetul tău de vrajă

și miezul lui de foc degajă
un mare-amic, pe nume Deutsch...
O glumă bună printre scoici.

Cărți primite
la redacție

Nicolae BĂLAȘA

Despre sărăcie și prostie ca formă manifestă

Deși nu am dovezi, reiau o expresie ce a fost atribuită lui Brâncuși: „Când am plecat, v-am lăsat proști și săraci, vă găsesc și mai săraci și mai proști”. Chiar dacă nu-i aparține, oricum faptul că această expresie circulează, ține de geniul poporului român, sau chiar al umanității, în general. În consecință, contextual, în urmă cu 13 ani, la prima ediție a „Zilelor Marin Sorescu”, academicianul Eugen Simion, revenit aici, în Craiova, ar fi putut spune asemenea: „v-am lăsat proști și săraci, astăzi, acum, vă găsesc și mai săraci și mai proști”. Nu a făcut-o! Cuvintele sunt grele! Pe unii, incapabili de a vedea dincolo de vârful pantofului, îi offensează. Nicio problemă! Putem folosi sinonime, echivalențe. Limba română permite, însă farmecul limbajului se diminuează. Pe deasupra, ne-am îngreuna chiar și pe noi, vorbitorii limbii române, la interpretare, dar pe cei care nu o știu?! Înlocuirea cuvintelor într-un discurs ține mai mult de diplomație. Eu am învățat, însă, de la ai mei din neam că, atunci când vrei să dai cu barda, te duci și iei de la locul ei barda.

Revin la prima ediție a „Zilelor Marin Sorescu” și amintesc faptul că ele au fost organizate tot în vremuri de sărăcie. Se ține asta, adică sărăcia, de noi mai ceva decât râia de pielea broaștei, în condițiile în care avem în Apuseni tot atâta aur încât țărani români și-ar putea potcovi până și caii cu potcoave din prețiosul metal. E, în condițiile acelea, nu tocmai prielnic, la prima ediție, au venit, la Craiova, Eugen Simion, Grigore Vieru, Maya Simionescu, D.R. Popescu, Cătălin Țârlea, Ioana Drăgan, o trupă de actori, de la Teatrul Nottara, din București. În prezența doamnei Virginia Sorescu, în sala Teatrului Național Marin Sorescu, s-a decernat și premiul cu același titlu, un tablou, pictat chiar de autorul lui „Iona”. După un spectacol de poezie susținut de actorii bucureșteni, domnul Emil Boroghini, director, atunci, al Naționalului craiovean, a pus pe masa amenajată în Biblioteca instituției, câteva fursecuri, niște fasole bătută, suc, niște apa... Cam ce a putut strânge în astfel de împrejurări în

care, repet, sărăcia îi stătea, aproape, oricui, în prag, gata, de intrat în casă. Evident că unii nici măcar nu au apucat să guste din puținele bucate, iar de ajuns, nici pomeneală! Într-o asemenea împrejurare, profesorul George Sorescu mi-a propus să primesc pe câțiva dintre oaspeții Craiovei, la masă, la mine acasă. Mi s-a rupt sufletul că, din lipsă de spațiu, (locuiam, și atunci și acum, într-un apartament cu două camere, într-un bloc, la etajul patru), nu mi-au trecut pragul și actorii din capitală, însă m-au onorat stând în jurul mesei (una improvizată dintr-o ușă scoasă din balamale și așezată pe masa ce o țineam în bucătărie. Nimeni nu s-a prins!), cei enumerați mai sus (Eugen Simion, Grigore Vieru, Maya Simionescu D.R. Popescu, Cătălin Țârlea, Ioana Drăgan), la care adaug pe Tudor Nedelcea, George Sorescu, pe subsemnatul, autorul acestor rânduri, împreună cu soția. Am schimbat vorbe, gânduri, amabilități, fără a face negustorie cu ele. Într-un cuvânt, ne-am simțit bine.

În ziua următoare, am fost invitați, la prânz, de Î.P.S. Nestor Vornicescu, la Mitropolie. Masa, din salonul de oaspeți, orientată pe direcția nord-sud, ne-a primit, pe noi, invitații (Eugen Simion, Grigore Vieru, Tudor Nedelcea și eu), în partea dinspre răsărit, iar în partea dinspre vest, pe Î.P.S. Eram, ca și creștini, în Postul Paștelui! Așa că ni s-au servit la prânz multe, chiar prea multe feluri de urzici și alte feluri de sfeclă fiartă. Totuși, toate bune și chiar potrivite pentru că au diluat un păhăruț de țuică, servit între ele. Dacă și acum, în 2013, noul Mitropolit ne-ar invita la o masă, pun pariu că nu am mai putea înghiți mai nimic. Nu de alta, dar între timp, chiar și urzicile s-au modificat sau s-au adaptat țepii la noile cerințe ale mondializării. În consecință, mai mănâncă urzici, dacă mai ai de unde!

După 13 ani, din cei cinci care am stat, atunci, în acel salon, alături, mai suntem, în viață, trei. Procentual 40%! Dacă mă exclud, având în vedere că nu reprezint cine știe ce, 50%. Prin extrapolare, la prima vedere, cam așa ar arăta și pierderile la nivel social. Pier-

derile, în plan moral, dar mai ales în structura spirituală a poporului, sunt mult mai mari, dacă avem în vedere faptul că mulți printre noi suntem un fel de morți vii, ce umblă ca momăile, cu capul între umeri, prin lume. Nu-i mai punem la socoteală și pe cei rău intenționați, că ne apucă pandaliile! Praful se alege, dacă nu cumva s-o fi ales! Procentul celor greu de înlocuit tinde spre 100%.

E, abia acum drama, chiar tragicul care începe dintr-un „când”. Când nu mai ai ce pune în locul celor dispăruți, când un popor nu poate pune la loc alții, asemenea lor, adică alții asemenea spiritelor ce împing un popor spre a fi viu, un alt tip sărăcie! Sărăcia cu nuanță existențială! Iar din existențialism, limitele. Probabil, chiar limitele disperării! În asemenea condiții, un Dumnezeu deja în lume, prezent în Vechiul Testament, un Dumnezeu panteist, s-a întrupat OM și ne-a reamintit, în urmă cu aproape 2000 de ani, că trebuie să fim oameni. Se pare că iar am uitat!

Când sărăcia, ca nuanță manifestă, bântuie popoare (exemplu: corupția are și talie și structură mondială, moralitatea e decădentă aproape oriunde pe fața pământului, chiar și la Vatican etc.), spiritele universale se răsucesc și în cer și în pământ. Se răsucesc, cutreieră lumea și încearcă reconstituirea.

Probabil într-o astfel de împrejurare, nelișițiile lui Dante, mi-au pus în mână condeiul și am rescris pentru români, Infernul.

Finalul primei cărți l-am semnat, totuși, cu acest Eu-Tu, convins fiind de existența unei alterități, convins fiind de faptul că Eu sunt un Tu multiplicat, până la universalizare. Diferența dintre noi stă în specificitate. La nivelul specificității, și sărăcia, ca formă a curenților! Un ansamblu a tot, înțelegerea! Înțelegerea, la nivelul comunicării umane, ca oameni. ...Însă cel mai greu e să fii Om! Iar până a putea fi, expresia „când am plecat, v-am lăsat proști și săraci, vă găsesc și mai săraci și mai proști” are consistență. Exprimă adevăr! Îndreptarea? Stă în a fi Om! Când omul va fi iar Om, sărăcia cu siguranță moare! Dar moare?

Patricia LIDIA

Versuri

Lună de miere târzie

Iubite, taci!
Luna noastră
stă prinsă între stânci
și cete de îngeri
câte 40 de pahare
de sânge închină
și o îneacă
în amarul lor,
iar noi
ne adunăm săruturile
din adâncurile lui Poseidon
și asta este
luna noastră de miere
târzie.

Supernovă

stelele pe cer astă
seară mor – prea
crunt ne trece
timpul...

Lipsuri...

nu sunt nici apă, nici
aer, nici pământ –

în lipsa ta,
lipsesc și florile,
și visele,
și sorii
din sufletul meu –

în lipsa ta îmi
lipsesc amintirile...

Ore bune

sunt deja ore bune
de când zburăm
pe deasupra oceanului...

sunt ore bune de când
ne lingem resemnați
aripile...

încep să cred
că nu vom ajunge niciodată
să prindem
vaporul de noapte...

sunt ore bune
de când ne autocompătimim
că aripile ne sângerează
pe la fiecare
întretăiere de nori
și parcă deja ducem mai bine
iluzia zilei de mâine...

Albert Camus

Îți amintești
când eram tineri
și ne dezbrăcam din priviri,
și îmi spuneai că ai un nou prieten,
Camus sau așa ceva,
care te-a învățat să te bucuri de viață,
că toamna este a doua primăvară,
când fiecare frunză este o floare.
Și îți spuneam că e deștept,
trebuia să fie și foarte chipeș,
dacă avea atâta frumusețe în suflet,
și mi-ai arătat pe cer
cum cad stelele
și nu știam dacă plânge Dumnezeu
sau doar plouă...
Și tot el te-a convins că
trebuie să iubim
ceea ce nu putem să înțelegem,
căci crede și nu cerceta
e desolit
și plictisitor
și...
și nu mai contează,
continuările nu sunt
niciodată
ca originalul...
Da, prietenul ăsta deștept al tău,
Albert sau Camus sau cum i-ai zis,
avea mare dreptate,
ceea ce contează
nu este ceea ce se spune,
ci ceea ce nu trebuie spus...

Bătrânețe

timpul
și-a spus cuvântul –
între sufletele noastre
tânăr
a rămas
doar
vântul...

Gheorghe Puiu RĂDUCAN

Versuri

Unde!?

Unde e dorul ce am mai presus!?
Unde e stropul? ce-mi încură gândirea!?
Unde e!? Nu-l știu! Se zbenguie-n vis!
Unde e!? -'n trestii!? Și-mi râde pieirea!?

Poate că doresc prea mult să fie cu mine.
Să fie aproape ..., foarte aproape
Și cu pașii fierbinți pe nisipuri de rime,
Îl caut, și-ntreb: Unde ești, frate?

Ești în locul, în harul ce vine de sus!?
Ești în stropul? de rouă ce-mbată privirea!?
Ești în pustii când noaptea s-a dus !?
Ești în suflet și-mi chinui iubirea...!?

Când privesc depărtarea din zori spre apus,
Iar Marea mă vrăjește cu dulcea-i plutire,
Adun și răsfir stelele-albastre de sus,
Le răstorn apoi blând peste o ...retrăire.

Statuia de fum

Cu barda vremurilor știrbe
Cioplesc mereu la statuia de fum.
Aud niște zgomote-n cimitire
Cum că ... vor să fugă pe drum.

Împins de neliniști spre nemărginit,
Unde m-așteaptă necunoscutul,
Am tot înlocuit bucurii cu dureri, și
Orice-am face, tot ne mănâncă pământul.

O nouă dimineață blândă albește cerul.
Iar luna se tatuează pe pielea-i de vânt,
Nu vreau cuvintele să moară de foame,
Ci să ia de la ceruri dulce veșmânt.

Ne-am întâlnit pe-o petală de gând,
Când roua dimineții săruta floarea,
Umblam cu soarele de mână și-n gând,
Și-n Crucea Popii cânta cicoarea.

Timpul mă tot cheamă înăuntru, la el,
Așa este el ... bătrân ..., chelios ...,
În azilul cuvintelor aș vrea să rămân,
Mai lasă-mă, Doamne, te rog frumos!

Aștept.

Aștept
să-ți dăruiesc
toate
anotimpurile
în care
vom fi,
peste care
vom valsa
cu pași
fierbinți
peste nisipul
obraznic
al valurilor
de timp.

Când
vom privi
depărtarea
din noi
spre apus,
și-n spre noi,
în îmbrățișarea
luminii cerești,
lacrimile
sângerii
strânse
în bucuria
regăsirii
vor arde-n
focul
iubirii
peste
cortina
curcubeului
luminilor
triste.

Isabela UASILIU-SCRABA

Despre învățăturile Părintelui Arsenie Boca

După mărturiile d-lui Dan Lucinescu (autorul cărții *Părintele Arsenie Boca - un sfânt al zilelor noastre*, București, 2009) în vara anilor 1946 și 1947 în jurul starețului de la M-reă Sâmbăta de Sus se strânseseră sute de studenți și studențe veniți din toate centrele universitare să-l asculte vorbind despre trăirea învățăturii creștin-ortodoxe. Spusele sale de atunci aveau să formeze volumul *Cărarea împărăției*, terminat în 1949. Referitor la perioada acelor cursuri de spiritualitate creștină din anii 1946-1948 Mitropolitul Antonie Plămădeală spunea că toți care au participat la ele „știu că Părintele Arsenie Boca n-a îndemnat la rezistență armată”.

Primele patru capitole (*Fericirea de a cunoaște calea*, Ed. Credința strămoșască, 2010) se configuraseră înainte de 13 iunie 1946, dată la care Părintele Arsenie Boca le oferea în manuscris preotului Nistor din Brașov, spre a le salva de confiscare, prevăzând arestările sale de către mercenarii ocupantului Țării. În 1946 fusese pentru a doua oară arestat, ca să explice mai pe îndelete organelor de ordine sovietică ce-a vrut să spună la predica în care a afirmat că „lupii vor fi sfâșiati

de către oile atacate”. Se pare că explicația conform căreia credincioșii puțini la număr vor fi mai tari decât mulțimea celor lepădați de credință nu i-a mulțumit.

În perfectă concordanță cu gândul socratic după care relele vin din neștiință, Părintele Arsenie Boca avea să scrie în prefața *Cărării* (pe care părintele Serafim Popescu a copiat-o cu adâncă venerație, manuscritele rămase după moartea sa fiind date Părintelui Justin Pârvu) că „din noaptea neștiinței și a lipsei de sfat vin toate relele care chinuiesc pe oameni, întunecă vremile și cruntă pământul”. Ideea aceasta trimite către cea dintâi dintre legile veacului care se regăsește prin urmările sale și în veacul viitor. Legea e înscrisă în forma primului titlu din *Cărarea împărăției*: „de cârma minții atârână să rotunjim Calea”. De unde am plecat, acolo să ne străduim a ne întoarce, căci, după duh, omul este făptură cerească. El poate primi darul dumnezeiesc al mântuirii care însă trebuie să fie și „roada cunoștinței, voinței, osteneții și dragostei sale” (Părintele Arsenie Boca).

Despre a doua lege a veacului viitor am putea spune că este apriori, în accepțiunea

sugerată de Im. Kant. Ea ar fi condiția de posibilitate a primei legi, întrucât nimeni nu poate urma singur *Cărarea împărăției*. Pe calea rotunjită prin care ne întoarcem Acasă nu este posibil a se ajunge fără Călăuză, fără „mâna nevăzută a Mântuitorului” care ne îndrumă prin preoți, „ucenicii săi văzuți, trimiși de el în fiecare rând de oameni”.

Iată cât de sintetic exprimă Părintele Arsenie Boca această lege: „Fiul (a doua față a lui Dumnezeu) s-a făcut om desăvârșit - afară de păcat - și ne-a arătat cărarea. Calea mântuirii e chiar cărarea pe care a mers Dumnezeu însuși ca om adevărat, făcându-ni-Se pildă întru toate ...mergând cu noi, cu fiecare dintre noi, în toate zilele noastre. Căci Dumnezeu însuși și cu sfinții săi îi întovărășește nevăzut pe oameni” (*Cărarea împărăției*).

După cea de-a treia lege, porțile Bisericii lui Hristos rămân mereu deschise și primitoare pentru cei care se întorc din „povârnierea pierzării într-o cale nouă, calea mântuirii”. Aici faimosul predicator (ascultat de zeci de mii de ardeleni la Sâmbăta de Sus și apoi la Prislop) face o paralelă între corabia Bisericii plutind peste apele pierzării și arca lui Noe închisă pe dinafară de Dumnezeu. Apoi, pornind de la premiza că Mântuitorul nostru a întemeiat și are numai o Biserică Sobornicească și Apostolicească pe care o conduce nevăzut El însuși, „nu vreun înlocuitor al său”, Părintele Arsenie Boca distinge corabia salvării celei adevărate de sutele de ambarcațiuni plutitoare pe care le constituie felurile secte „nesigure în adevăr, dar sigure în înșelăciune”.

Dincolo de imaginea celor care încearcă să se agațe de indiferent ce ambarcațiune pentru a nu fi duși la voia întâmplării de valuri, ar fi puhoaiile de oameni care nu încearcă să se salveze. Ei alcătuiesc „turma oamenilor necredincioși, gura satului” sau, cum preciza cel supranumit Sfântul Ardealului „gura vecinilor care orice ticăloșie îți iartă, dar nu te iartă nicidecum dacă le-o iei un pas înainte și te faci mai bun. Oamenii aceștia ai lumii au

Părintele Arsenie Boca la Mănăstirea Sâmbăta de Sus

o ciudată rușine de a fi buni. Bunătatea ta îi arde și se trudește să te scoată de vină cu tot felul de ponoase, ba că te mândrești, ba și alte ponoase îți mai aduc” (Părintele Arsenie Boca, *Lupta mântuirii*, în vol. *Fericirea de a cunoaște calea*, 2010).

Scos în mod abuziv din preoție în primăvara anului 1959 (de cei care l-au tot închis în iulie 1945, în 1946, vreo două luni în vara anului 1947, cam trei luni din perioada Sfințelor Paști 1948 până în august 1948, paisprezece luni în diferite închisori și la Canalul Dunarea - Marea Neagră (supranumit „Canalul morții”) între ianuarie 1951 și martie 1952, de Rusalii 1953, șase luni între 20 sept. 1955 și aprilie 1956, în mai 1959 (când căzuse de pe o scară și avea două coaste rupte), în octombrie 1963 când trebuia să fie sfințită Biserica de la Bogata Olteană, și de câte ori au vrut fără să dea seamă la nimeni și fără verdictul niciunui proces, fiindcă vinovaților inventate le lipsea temeiul), părintele Arsenie Boca a prevăzut prigoana și martirajul* pe care avea să le îndure din partea mercenarilor ocupantului sovietic. Încă de când inițiasse renașterea duhovnicească de la Sâmbăta, el spusese într-una din predicile sale că în toate vremurile, mereu au fost împrejurări în care „a spune adevărul și a propovădui îndreptarea îți pot pune viața în primejdie de moarte”. Drept exemplu i-au venit atunci în minte zilele Sfântului Ioan Botezătorul și ale lui Irod. Si chiar acest sfânt este cel care începe cu povestea vieții sale „predicile vii” (apud. Nichifor Crainic) pictate de „călugărul iconar” pe pereții Bisericii de la Drăgănescu după ce îi fusese cu desăvârșire interzis să vorbească oamenilor dormici să rotunjească drumul vieții.

În cele ce urmează redăm fragmentul în care Părintele Pantelimon de la M-rea Ghighiu de lângă Ploiești a vorbit în 2007 despre moartea martirică a Părintelui Arsenie Boca: „În 1989 părintele Arsenie spunea celor apropiați: *nu mă mai vedeți în curând că aștia mă termină.* (...) Ultimele momente și le-a petrecut la Sinaia. Trebuie neapărat să scrieți asta. Am fost la el împreună cu părintele Dometie care a fost ținut acolo cam o săptămână și nu i-au dat voie să vorbească cu el. Maica de acolo ne spunea că e la Drăgănescu. Părintele Arsenie avea însă un cățel mic, flocos, negru. Unde era părintele, acolo era și cățelul. Când am văzut cățelul, mi-am dat seama că este acolo. În cele din urmă ni s-a spus că este bolnav și că nu poate vedea pe nimeni. I se poate trimite doar un pomelnic sau o scrisoare... După trei zile ni s-a spus că a murit părintele. L-au adus și era așa cum era: TORTURAT și CHINUIT. .../ Nu mi-e frică să spun adevărul, chiar dacă unii mai vor să

ascundă acest lucru. Puteți fi și un om trimis de cei care l-au torturat și acum vor cu orice preț să ascundă adevărul. Eu spun adevărul pe față, pentru că mulți îl știu, dar nu îl spun” (Părintele Pantelimon de la M-rea Ghighiu, înregistrare din toamna anului 2007). După difuzarea pe internet a acestui pasaj, bătrânul părinte Pantelimon a fost mutat de la M-rea Ghighiu, iar internetul a fost „curățat” de respectivul pasaj (există în zilele noastre o meserie bine plătită pentru „aranjarea”, după comanda plătitorilor, a unor informații care circulă pe internetul de limbă românească), pe care, dintr-un bun obicei, l-am transcris într-un caiet și l-am citat într-un articol publicat de rev. „Argeș” în oct. 2010 (v. Isabela Vasiliu-Scraba, *Moartea martirică a Părintelui Arsenie Boca, un adevăr ascuns la Centenarul sărbătorit la Mănăstirea Brâncoveanu*; http://www.centrul-cultural-pitesti.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=3274:polemice&catid=311:revista-arges-octombrie-2010&Itemid=112).

Pe pr. Simion Todoran căruia i s-a anunțat telefonic moartea Părintelui pe 28 noiembrie, marele duhovnic îl văzuse pe 27 oct. 1989 când i-a și spus că este „ultima dată când ne vedem” (S. Todoran în vol. *Mărturie din Țara Făgărașului despre părintele Arsenie Boca*, Ed. Agaton, 2004, p.113). Locuind la Sinaia, Părintele Arsenie Boca (pensionat pe 1 iunie 1967) se duse probabil marți 21 nov. 1989 la București să-și ridice pensia. Într-o notă pentru Securitate este consemnată intenția sa de a-și muta pensia la Sinaia. După relatarea preotului N. Boboia din Porumbacu de Sus, Părintele Arsenie Boca s-a întors cu o mașină care a fost somată de doi securiști să oprească. Șoferul n-a vrut, dar Părintele Arsenie Boca i-a zis că-i rămân cei doi copii pe drumuri fiindcă securiștii îl vor împușca dacă nu oprește. Din mașina oprită Părintele Arsenie Boca a fost scos cu brutalitate și apoi bătut cu sălbăticie. E foarte probabil că șoferul l-a transportat apoi la Sinaia lăsându-l în grija maicilor de acolo, înspăimântate de Securitate să nu sufle nici o vorbă de cele întâmplate. Probabil că părintele Pantelimon împreună cu părintele Dometie au presimțit ceva fiindcă aveau mare evlavie la Părintele Arsenie. De aceea s-au dus la Sinaia unde au rămas cam o săptămână, cât a durat agonia și maicile înspăimântate nu i-au lăsat să-l vadă pe cel torturat.

Despre Părintele Arsenie Boca, preotul din Porumbacu de Sus mai spunea că „ar trebui să fie folosit la facultățile de teologie, la seminarii, la mănăstiri, în toată țara. Nu să fie ținut ascuns” (Pr. Nicolae Boboia, în vol. *Mărturie din Țara Făgărașului despre Părintele Arsenie Boca*, Făgăraș, Ed. Agaton, 2004, p.26).

Rashit GASHI (Albania)

Locul meu de naștere

În munți, văi și dealuri,
Bucolice și jucăușe
Ape de cristal ca argintul viu
Pârâul rece și Pârâul Sfânt,
Pârâul Mic și Pârâul Mare,
Vadul Uscat și Vadul Mare
Și în două părți după dorință,
Pârâul lui Staka și Pârâul Bun,
Între ele Pârâul Osului,
Piatra Sfântă și Piatra de Câmpie,
Inima munte și ochiul pinului,
Contemplant cu plăcere și cu admirație
Câmpia Kosovei și Dukagjinul.
În Lugul plopilor și în Rallecina,
Nu se mai văd stejarii durerii
Dealul Lith și Sighavina,
Din Hunaia și Piatra Mică,
Nu se mai vede Dealul Mărului.
De aceea pe tine jur Drenița,
Cu să mă trezesc, să cresc,
Cu tine să mă bucur,
Cu tine să mă mândresc, pentru tine mor.
De aceea astăzi vin și spun:
Îți doresc toate cele bune,
Cât eu voi fi și voi trăi,
Niciodată nu te voi uita!

Piatra străpunsă este martoră

În mijlocul cartierului este un drum,
În apropiere se vede un zid,
Construit în trecut,
Numai cu noroi și numai cu pietre.
În mijlocul zidului este o piatră,
Mai deosebită, se deosebește în strălucire.
Puțin mai albă și puțin mai străpunsă.
Era timp de război și pericol,
Mergeam la curs de alfabetizare,
Pentru a învăța scrisul și cititul,
Mergeam noaptea cu grabă,
Prin zăpadă și prin ploaie,
Pentru a învăța literele și numerele,
Toți împreună bătrâni și tineri,
Învătam în cameră acolo înghesușiți.
Dincolo de perete la vecini,
Toți mergeam să povestim,
Că dacă nu știi scrisul-cititul,
Nu ai valoare nici viitor.
Fusesse timp de război și pericol,
Martoră a rămas acea piatră, printre altele
În acel zid, se distinge ușor la privit,
Puțin mai albă, puțin mai străpunsă.

Adrian BOTEZ

Maestrul pelasgolog și Cometa Transsubstanțierii

...Avem, pe masa de lucru, un dar cât o viață de om, închinată Duhului: volumul de versuri, din Colecția **COSMOGRAFII**, al lui **Ion Pachia-Tatomirescu** (critic literar, editor, eseist, etnolog, filolog, folclorist, istoric (literar, ori al Pelasgo-Daciei, al limbii pelasge > valahe, al civilizațiilor, al religiilor), lingvist, poet, profesor, prozator, publicist, teoretician literar, traducător, cum corect și exhaustiv îl definește dna conf. univ. **Ana Mugurin**, în discursul de prezentare *De la cele bibliografice, la repere din bolta oranj-istoriei literare*, un cu totul erudit text, impresionant, prin știința

asupra operei *pachia-tatomirești* - text plasat spre finalul maiestuosului volum): **COMETE-N CEA DE-A 65-A VALE (ORANJ-POEMELE TOAMNEI)**, apărut în 2012, la Editura Waldpress, din Timișoara.

...Vârsta umană este socotită, însă, în registrul/ritualul cosmico-sacral (infinat superior, prin exactitate și prin statornicia ritmicității - celui uman...!), al **ROȚII-ROTIRII ETERNE - anotimpurile: în cele 260 de anotimpuri ale mele** (cf. **Puternic-luminoși butuci de vie...**, p. 152).

Tălmăcind titlul: **Poezia este Ardere Autosacrificială și Zbor Cosmic** (fie și de scurtă durată, precum cel al unei *comete/om* - dar *împins*/avântat energetic, până la *zenitul exasperării existențiale* de... *cometă/ZEU!*), deci este **Cunoaștere Sacră**, adusă nouă-sub-lunarilor, prin traiectoria *cometei*, ca-ntr-o Moarte spre Înviere (într-un **Nadir Mistic!**), dinspre oculta zonă zeiască (dinspre **cosmosul-Mamă** - cf. **Preponderent dativ de stil, frunzelor mele de-april'** ..., p. 9 - **viziune panteist-mioritică**, asupra Ființei Cosmico-Umane - dar și viziune atotintegrativă întru sacralitatea **Limbii Ante-Babel** și marcată de **semantica ioanică**, a Dumnezeului-Cuvânt și Frază Dinamică: **Sufletu-mi - diseminat în cireșii-nfloriți [...] într-un luminos-preponderent dativ de stil, frunzelor mele de-april'...**!), de „foarte sus,/din polul plus” - al **Crucii Celeste!** Chiar și de cobori, în **valahe** *oranj a toamnei* (**oranjul** lui **Ion Pachia-Tatomirescu** neavând conotații politice: este **Culoarea Focului Învierii!**), rămâi marcat, pentru totdeauna, de **Drumul dinspre polul plus**, întru **Sacră Misiune a Verbului Divin**, până la cei asupra cărora ai Misiune să-i trezești, întru **Revelație și Călăuzire**.

Dar și (vom demonstra!): **COMETA** este **REVELAȚIA TRANS-SUBSTANȚIERII, A RE-CONVERTIRII UNEI PSEUDO-REALITĂȚI - ÎNTRU DACIA MISTICĂ!**

Volumul este împărțit astfel:

I - primele șase secțiuni sunt ticsite de poeme (care, toate, stau sub semnul cosmicului dinamic-ardent, de la *cometă* la *stea* și...

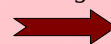
retur!): 1 - *Dansul cometei cu sepie*; 2 - *Cometa-n lira de-aer-duh*; 3 - *Cometa-n apa viorea*; 4 - *Cometa oaselor de foc*; 5 - *Steă pentru lemn*; 6 - *Privighetori-comete de lut*;

II - Exhaustiva și acribioasă prezentare monografică (dar cât de apăsător, autoritar, insistent, sufocant-monografică, *pe căprării* atitudinal-profesionale și *pe alizee și pe uragane* descriptiv-demiurgice!), a dnei conf. univ. **Ana Mugurin** (de la pagina 254 la pagina 342, evoluează, parcă într-o operă cvasi-autonomizată, în **fereastră**, **PERSONAJUL Ion Pachia-Tatomirescu**):

- *De la cele biobibliografice la repere din bolta oranj-istoriei literare: Ion Pachia-Tatomirescu - critic literar, editor, eseist, etnolog, filolog, folclorist, istoric (literar, al Pelasgo-Daciei, al limbii pelasge > valahe, al civilizațiilor, al religiilor), lingvist, poet, profesor, prozator, publicist, teoretician literar, traducător, de conf. univ. dr. Ana Mugurin / 255; Pseudonime / 255; Studii preuniversitare, universitare și postuniversitare / 256; Activitate / funcții: profesor, redactor-șef, director / 257; Apartenență la organizații profesionale, societăți de profil/ 258; Debutul în jurnalistică / publicistică / 258; Publicații la care IPT a colaborat, ori colaborează / 259; Debutul editorial / 261; IPT - poetul / 262; IPT - epigramist și parodist / 266; IPT și poezia pentru copii / 270; IPT - aforismele și lirososul / 270; IPT - prozator pentru copii / 272; IPT - proză-document: *Revoluția din 1989* / 274; IPT - folclorist, etnolog, cercetător al mitosofiei pelasge > valahe / 274; IPT - critic literar / 277; IPT - istoric literar / 279; IPT - teoretician literar / 290; IPT - pelasgolog (thraco-dacolog) / valaholog și niponolog / 295; IPT - lingvist (etnolingvist, dialectolog, etimologist, lexicolog, stilistician, toponimist) / 297; IPT - istoric al religiilor / 313; IPT - istoric al Valahimii / 319; IPT - scrieri didactice / 325; IPT - traducător / 329; IPT - „editor național” / 333; IPT - premii / distincții, medalii de bronz / aur, diplome de excelență etc. / 335; Referințe despre IPT în volume și în periodice (1966-2012) / 337.*

Dacă n-ar fi fost vorba despre personalitatea culturală, autentic-poliedrică, **Ion Pachia-Tatomirescu**, ne-am fi apucat de un pamflet (cu privire la... **faraonism și piramide-n timpul vieții...**), înainte de a ne apuca de recenzarea volumului de poezii. Dar (după trecerea la Arhangheli, a lui **Artur Silvestri!**), noi **NU** cunoaștem, cel puțin la ora actuală, vreun om de cultură român (din România!) mai harnic/fertil-dinamic, mai tenace, mai serios-grav, mai monumental-demiurg și mai aprig/obnubilat combativ, pentru **crezuri sfinte** (despre identitatea Neamului Valah-Românesc, despre estetica sacră-mitologică, despre istoria identitară valahă, despre necesitatea trezirii etnic-revelatorii a valahilor etc.) - decât pe **Ion Pachia-Tatomirescu**.

Și-n lumea de azi, dacă singur nu-ți pui în evidență valoarea și aptitudinile spirituale (cu totul invizibile, pentru vulgularul grosier și teribil de frivol ori **pizmătareș**), exprimate printr-o creație monumentală, de-o viață, lungă și largă, de om harnic, onest, dedicat muncilor titanice și mereu rebele, ale Duhului prometeic (*e-un singur*

axis mundi prin care Prometeu/ coboară în toți soare din ochi de Dumnezeu/ și-aprinde aurul-n întregul aer... - cf. **Și-aprinde aurul-n întregul aer...**, p. 69) - cu un spirit de intuiție mult peste medie... cine și câți se obosesc să-ți **privească**, măcar (fie și sasisit!), **meritele muncii însângerate** (nu avem pretenția și de analiză/hermeneutică, ori de vreo apreciere cald și sincer entuziasată etc.!) - ...vorba (plină de adevăr amar!) a Aminului nostru: *Și când propria ta viață singur n-o știi pe de rost,/ O să-ți bată alții capul s-o pătrună cum a fost?... Nicidecum și nimeni! Așa că, smerite mulțumiri adresăm, și pe această cale, dnei conf. univ. **Ana Mugurin**, care, prin munca sa (foarte apropiată de **tonul, avântul, ritmul și curajul** celei **pachiatomirești**!), a revelat (pe drept și întru îndreptare de Duh), cu atâta metodă, cu atât de înalt profesionalism și cu insistență autoritar-imperială, românilor (pe trei sferturi indolenți/ **zăcași**, și pe jumătate... invidioși pe... **caprele**-turmă respectabilă, ale vecinului!) - **UN DUH ENCICLOPEDIC**. Iar românii n-au prea avut parte, în toată istoria lor, de excesiv de multe spirite renescentist-enciclopedice, de prea mulți... **Giovanni Pico della Mirandola**...!!!*

III - Prezentarea recapitulativă a operei poetice, sintagmatic și cu, fascinantă, evoluția **copertată**, a acestei retrovizuini (cvasi-nostalgice, cvasi-eroice!) asupra propriei demiurgii: **ION PACHIA-TATOMIRESCU: 105 volume (35 personale, 70 colective). Pe segmentul temporal 1971-2012.**

...După care, în fine, vine **obștescul** sfârșit, care **nu încununează**, ci doar **marchează**, la modul statistic: **CUPRINSUL**.

...Acum, să ne ocupăm de **trebile** noastre **din degrabă**, de viziunea poetică **pachia-tatomirescă**, la a **65-a rotație a cometei** - **viață întomnată** și... **văleană/vălenară**. O vale care păstrează valențele... piscului, prin viziunea de perspectivă, asupra tuturor existențelor/ vădirilor cosmice - în formă și duh evolutiv.

Firește că un „**pelasgolog**” (scriem cu ghilimele, pentru că onor. Academia Română n-a **brevetat**, nici până azi, această branșă etno-hermeneutică... ba până și denominativul **thracolog/thracologie** - hmmm... **beneficiază** numai de rânjete, chipurile, ironice...!) - chiar și în Poezia sa, rămâne... „**pelasgolog**”, ca mărturie și crez ardent, vulcanic-expresiv: **arborii cu-adânci rădăcini-brațe, strângand/ paralelipede de granit - de mulți ani-tone -/ ale templelor mele de pe subcarpatice dealuri,/ DE PE ÎNGEREȘTI CULMI DE COGAION** (cf. **Cu diamantul penitei-cometă...**, p. 7)¹. Suit în al nouălea cer, identificat cu **săga/piatră originară, Piatra de Boltă** și... **Piatra Filosofală** (în registru funcțional-divin), care numai ea poate da mărturie despre identitatea umană (**valahă**, în particular, și **umană**, în general!) ² **despre nunțile** făptuirilor noastre, întru sacralitatea mioritică: **Pietrele dacilor mei vorbiră celor nouă ceruri,/ despre cosmica-mi nuntă...** (cf. **Învelurată-n ultima zi de ciresar...**, p. 35).

El, „**pelasgologul**” - Maestru, este născut în **IESLEA SACRĂ A**

El Greco - Laocoon

DACIEI/ ARHETIPUL DACIEI MIORITICE-ÎNVIETOARE (precum și-n „**CAZUL EMINESCU**”...!) - și ne dă mărturie despre **Eterna Copilărie a Omului Paradisiac** - care a visat/poetizat lumea, printre picioarele de plai ale Daciei noastre/ cu lăptos-nemuritoare vaci de rasă, cu nemaipomeniți/ tauri și zimbri - cărora le crește doar aurul de-Arutela,/ cel de douăzeci și patru de carate, în coarnele lor/ visătoare, solicitate intens, irepresibil, de poetica/ impresiionantului nostru spațiu forfecat permanent,/ de două milenii și mai bire,/ de la regele Burebista citire..., amin...! (cf. **De la regele Burebista citire...**, p. 41) - și îi adresează saluturi extatice, și azi, într-o stare de beatitudine zeiască, acestui topos sacru al **Cuvântului-Dumnezeu**: *La mulți ani, zalmoxină din Cuvânt lumină,/ la mulți ani fotonime de Logos...*! (cf. **La mulți ani, fotonime de Logos...**, p. 45). Adevăratul **PELASG** nu abdică de la **NIMIC** din crezurile sale, asumându-și toate insultele jalnic-ignoranților, dintre care cea mai naiv-comică este aceea de... „**barbar ignorant**”: *Eu, dacul, n-am crezut vreodată și nu cred/ că-n cele zece-mbrădate ceruri,/ există găuri-stele, și nici că stelele-s fixe,/ răstignite pe crucea-Yin, de-ars lut, ca vânăta coaptă,/ ori pe Yang-crucea de platină,/ nici că greierii stelelor cântă din aripi/cu zimții de raze-ai spartelor orizonturi,/ nici că soarele are patru albi cai/și cvadrigă-n flăcări de luptă,/ nici că luna se scaldă-n marea de lapte-a planetei/ și-apoi, cu spuma laptelui nostru, își dă pe față,/ spre-a fi neasemuit de frumoasă,/ după cum, profund emoționate, mărturisesc/aproape toate sufletele ce ne sar printre dinți,/ din gură de rai, dincolo, în invizibila-i arie,/ în zona-i ascunsă, traversată cu greu,/ printre ochii agresiv-radioactivi/ ai extratereștrilor de serviciu.../ Mie nici nu-mi vine să cred că-ncep un ocolish nou/ al Soarelui, o rotire solemnă, dialogând astfel/despre cosmos cu înfoiata-mi varză celebră,/ ce-are-o infinitate de câmpuri electromagnetice -/ câte unul pe fiecare frunză...* (cf. **Câte unul pe fiecare frunză...**, p. 65).

...Și, firește, un „**pelasgolog**” și **valahist** român (...nici să schimbe numele neadecvat al patriei noastre, din **denominativul injust-sclavizant, România, preparat**, după ultimele rețete diplomatice **EUROPOIDE**... pentru **rromi**, în **SFÂNTA VALAHIE**, nu știm să se fi zbatut, dincotrova-încotrova, onor. Academia Română!) are de dezlegat și păzit, ca **oștean de lumină, de gardă la Rai**, înarmat cu Armele Parnasului (Astăzi, poezia mea valahă este de gardă/ în **Insula Șerpilor**) misterele zalmoxiene, nu doar pe cele ale **Cogaionului**, dar și pe cele ale **Insulei Șerpilor** (Sfântă Insulă, cu Templu al lui **Zalmoxis-Soarele-Apollon**... cât și topos mitic pentru **eroul solar Ahile**, îngropat întru Înviere!... Insula Șerpilor, a cărei sacrală cauză a fost atât de suspect de prost pledată, de către **eminentul diplomat român, marele profesionist** în... ignoranță jalnică, dl Bogdan Aureescu!), pentru că ambele zone de sacralitate stau sub semnul **Lupului Fenrir/ ZECE/ Demiurgie prezentă în Opera de Creație: ASTĂZI, POEZIA MEA VALAHĂ ESTE DE GARDĂ/ÎN INSULA ȘERPILOR**, în vreme ce Ahile își strânge/ ghintuitu-i chimir lat, peste buric, prinde toartele/ imensului cazan de cupru - plin cu miere de rășină -/ și toarnă chilimbarul fluid în marele-i sarcofag/ din vârful modestei, dar **SÂGOASEI LUI PIRAMIDE**,/ apoi strigă de-mi reverberează tot cerul de malachit:/ „- Să mă ningi cu poeme-fulgi, neîncetat, până-auzi/ cum foșnește nemurirea, în creștetul Cogaionului/ părintesc, apoi să-mi lansezi norul de ciocârlii/ pentru-al nouălea cer, ca dintr-al zecelea, și Dumnezeu să-nceapă a mă ninge cu egretele-îngeri - un desant/ fără frontiere - peste toate tancurile cu țevi-tulnice,/ aliniate, în plaiurile de-aur-glas-papir ale Daciei noastre,/ peste care flutură-nalt, **STEAGURI TRI-COLORE CU CAP DE LUP**...”! (cf. **Sapte izometalice**, nr. 1, p. 10).

Deocamdată, Ahile devine doar **potențial anchetator autoritar și teribil de competent** (asupra planetei/umanității planetei conduse/ administrate de către **impostorii sublunari/subcerești - umanitate**

și administrație planetară/subcerească trecute, versatil și catastrofal, de la uitarea tendențioasă, la starea de demență violentă, creatoare de viduri semantic-athanatice, în lumea obiectelor/ființelor terestre), nu și executor al ignoranței întru cele sacrale, a urmașilor valahi (și, de ce nu, și a genericilor administratori planetari-impostori!): - *Cât creier conține o baligă, domnule administrator/ al subcerescului, câți neuroni are un ghiocel, o tornadă/ (fie ea și de tuș), un bombardier, o vioară, o fregată, o focă, o lubeniță, o le-bădă, un autotransportor-blindat, un robot, un Turn Eiffel, un ocean, un batiscaf, o rachetă/cu medie rază de acțiune, o electrică locomotivă-diesel, să faci bine a-mi spune, prompt, domnule administrator al subcerescului...?!? /Din păcate, constat/că răspunsu-i încă și astăzi fără ecou... (cf. Șapte izometalice, 2, pp. 10-11).*

Terapia și Taumaturgii Valahilor ar fi I- Logos-ul Sacru VOCALICO-LUMINIC/Re-amintirea Originii Sacre și II- Capul de Lup:

A - (...) vine alfabetul pelasgo-dac, adică valah, psalmodiindu-mi/ cele șapte multimilenar-eroice, de cogaionic jurământ: „A - Ă - Â (Î) - E - I - O - U...! (cf. idem, p. 11).

B - CAPUL-DE-LUP - suprem simbol zalmoxian, exorcizator, eroic-soteriologic, al pelasgo-thracilor. SĂGOASA piramidă a lui Ahile trimite, energic, la studiul monumental, al lui Ion Pachia-Tatomirescu: LA ÎNCEPUT FOST-AU SĂGA, SÎGETUL, SIGINII, APOI SARMISEGETUSA... (monografia unui cuvânt pelasg > valah), Editura Waldpress, Timișoara, 2012 - săgă însemnând, la strămoșii noștri pelasgi (dar cuvântul este păstrat, în valaho-românească, până la începutul veacului XX - de către Alexandru Vlahuță, spre pildă, în a lui România pitorească!): gresie, lespede / stâncă - de la SĂGĂ trăgându-se și numele SarmiSEGETuzei, dar chiar și al ...pelaSGilor!

El, Maestrul, știe că, după fiecare restaurare a Paradisului - Devastarea Paradisului a venit/vine, mereu, ciclic! - mai curând dinspre noi înșine, dinspre slăbirea credinței, veghii, solidarității de Duh - și înțărirea celui mai greșos demon, cel al Trădării (Toți imbecilii-mpărați ce-i urmară, INCLUSIV VESTIȚII/ RĂZBOINICI ÎMPĂRAȚI RIDICAȚI DINTRE DACI, AU ÎMBUCĂȚĂȚIT/ MAI ÎNTĂI DACIA SUD-DUNĂREANĂ...), decât dinspre americani îndobitocite și... înrechinato-scrofizate (de varii droguri, catastrofe mondial-financiare/ crize, banditism terestru etc. - dar și de cel mai strașnic drog-al-drogurilor: mass media minciunii propagandistice!): Toți imbecilii-mpărați ce-i urmară, INCLUSIV VESTIȚII/ RĂZBOINICI ÎMPĂRAȚI RIDICAȚI DINTRE DACI, AU ÎMBUCĂȚĂȚIT/ MAI ÎNTĂI DACIA SUD-DUNĂREANĂ, redenumind-o-n alt chip/ Capadochia, nu Cap-la Dacia, Bitinia/ Frigia, răsbotezându-le apoi/ ca-n astă zi de cireșar, pe cele dintre Dunăre și până dincolo de Martea Thracică: Turcia, Grecia, Albania, Macedonia, Bulgaria, Serbia, Muntenegru, Bosnia-Herțegovina, Croația, Slovenia, ori pe cele de la nordul sacrului fluviu al valahilor mei:/ Austria, Cehia, Slovenia, Ungaria, România, Moldova, Ucraina, parte mare și din Masașgeția noastră/ strămoșească, dar mai multă-n Rusia:/ Hei, tu, eterică Muză, mai pune-o fierbinte ventuză, iar tu, Americă, nu-mi mai droga tinerii cu-atâta estetică isterică...! (cf. Mai pune-o fierbinte ventuză..., p. 38) - sau: nu mai ai nici porc de Ardeal, de tăiat/ la solstițiul de nea - ai numai rechin de Pacific, ai numai scroafă din rasa marelui alb, ori negru, de New York...! (cf. De New York..., p. 192). Ion Pachia-Tatomirescu aduce un aspru, liric și teribil de îndreptățit rechizitoriu SUA, precum Henry de Montherlant (1886-1975): O singură națiune a reușit să micșoreze inteligența, moralitatea și calitatea omului de pe aproape întreaga suprafață a pământului - și aceasta nu s-a mai văzut de la Facerea Lumii: ACUZ SUA DE COMITERE DE CRIME CONTRA UMANITĂȚII!!! - cf. eseul Haosul și Moartea.

Vina noastră de slăbiciune și cedare se cațără până și peste...

SATANICA PIRAMIDĂ MASONICĂ: toate-s piramidele Daciei mele, FĂRĂ OCHI ÎN VÂRF... (cf. Însingurata mea piramidă extraplată..., p. 187).

Maestrul întru PELASGISM/PELASGOLOGIE, Ion Pachia-Tatomirescu, invocă toate zările celeste, ORDONĂ tuturor hulpa-velor imperii terestre - să elibereze DACIA MISTICĂ (la al cărei edenic aer s-a copt întreaga omenire a Terrei!), pentru că, astfel, își eliberează, toți și toate din cosmos, Ființa/Ființarea Cea Autentică: transpirația devine insuportabilă, și respirația istoriei în prezent se-arată ca inacceptabilă, și Dacia blândului meu popor pelasg, adică valah, rămâne tăiată - însă nu rasă de pe fața pământului, cum dictat-a beivul împărat Traian.../ Deși e târziu, e-al doisprezecelea ceas, vă ordon: „- IMPERII DIN ACEST CAP AL CELUI DE-AL TREILEA MILENIU, REDAȚI, ELIBERAȚI AERUL NEPOLUAT, CURAT, AL DACIEI MELE, EDENICUL AER, DIN PRIMUL EI MILENIU DE ZALMOXIANISM...!” (cf. Redați, eliberați aerul edenic al Daciei mele..., p. 76).

...Ca și în Memento mori, celebrul poem eminescian, și la Ion Pachia-Tatomirescu, DACIA este UNICUL TOPOS SACRU TERESTRU (la care, Totul Cosmic revine, ciclic!) - pe care îl identifică și de care beneficiază spiritual doar cei inițiați (adică, așa cum afirma și Vasile Lovinescu, cei care intră, demni și cu bună-credință și aplicație, trecând peste orice forme aparente, de așa-zisă modernitate - în COLLEGIA FABRORUM, pentru a construi punți semantice cosmice, DECI LOGICE ȘI NOMOTICE, între zalmoxianism și creștinism): Spuma laptelui urcă-n ochiul de-azur al munților Daciei/ mele de aur, firește, pe-o bancă proaspătă, de brad, a telefericului, coborând în amurg, ori pe lună plină, de pe creasta înzăpezit-artificială, cu telecabina tricoloră, în fața căreia își înclină capetele toți dăcinii/ din Gura de Rai și sufletele-fluturi ale mieilor mei/ argintoși, mancați - mai ales la Paști - de lupoaicele/ sure-ale Romei, fără vreo milă vaticană... (cf. idem, pp. 11-12) - sau, la fel de frumos-expresiv, inițiatul pelasgo-dac, în... cuiburi de galaxii și lansări de meteori: să mă viscolești o oră-două, cu fulgi-ouă de pitulice, cu fulgi-stele, cu tot aurul Daciei mele, cu toți strămoșii/mei nemuritori, prin constelații călători - din seară/ până-n zori -, cuibăriți în galaxii, lansând meteori...?! (cf. Cuibăriți în galaxii, lansând meteori..., p. 190).

Firește, fierea lui Ion Pachia-Tatomirescu transformă poemele în poeseuri pamfletare, îndreptate, cu deplină dreptate/îndreptățire, spre contemporanii noștri blestemați, vulpile roșii, identificabile și în persoana vulpilor postrevoluționar-decembriste (administratori impostori, de țări, neamuri și planetă/ Umbilic Cosmic!), care, prin vulpile tehnice, prin mass media de propagandă, adică prin Logos Desacralizat și INVERSAT FUNCȚIONAL, deturneză lumea și, în speță, VALAHIA, de la destinul ei, prescris de CERUL PELASGO-VALAH: Vulpile roșii ale dictaturii roșii/ se iepuresc maroniu, ori alb, în urmă/ cu mai bine de-o jumătate de secol, fără a li se incendia/ viezuinile confiscate de la viezurii alb-negurii.../ Vulpile postrevoluționar-decembriste ale României/ mănâncă de două decenii, și iepurii de toate soiurile, și viezurii alb-negurii, fără frică de sărutul dintre ochi, dat prin surprindere, de justițiere lebede-mitraliere, fără a se teme de fumigene de război, ori de vreun teren/minat, de pe la ciberneticele lor intrări / ieșiri/ din vizuinele, din galeriile de aur, însușite fraudulos, în baza unor înalte programe de haotizare, în temeiul/unor ultramoderne strategii distrugătoare de sisteme, de la o viezurime însonnorată și profund mancurtizată.../ Totuși, chiar și-n aceste zile ale campaniilor de-alegeri/ democratic-parlamentare, vulpimea postdecebristă/ nu pregetă să arunce în mulțimile viezurești, spoliata, cu clasice bombe confecționate barbar-junglier, din argila plămădită-n urina roșcatelor... Mesmerizat, electoratul viezurin-creștin

protestează calm și civilizat,/ caligrafiindu-și, cu degetul (arătător), lozincile,/ pe-aburit-imense ecrane de televizoare plasmate (cf. idem, p. 12).

Sau, violent-impresional, de **rit** arghezian - identificând/acuzând o stare de anomie cosmică, de gregaritate alienantă și de entropizare spirituală umană, **DE LIMITĂ**, în zona valahă: *Părășiți imediat lumile mele de-nalt-iubitoare ordine,/ de cosmică ordine, că de nu, fără milă, chem unchiul trax,/ din evul antiotoman, să vă tragă-n uriașa pădure de țepi,/ ori chiar eu, cu dreapta-mi mână, vă sting în ochi buturile/luate din ler-de-Crăciun, pe sfert jăruite, în flăcări de prau/ cu-nfricoșător trosnet, vă bat cu joarda de-alun, vă-nfund/ nările cu fum de tămâie, de steble-busuiroace, vid vă fac/ în bășici, în burdihane, în toate firidele sistemelor voastre/ și-n toate spațiile interstițiale, pun șenilele de la tancuri/ pe vertebrele voastre, sau cu toate tunurile trag în voi,/ cu toate armele-laser v-atac, v-asediez cu bombardiere/cerul gurii voastre fără fund, v-arunc/ neutronicele bombe/ în cariatele măsele, vă dinamitez caninii, pun popi să taie limbile voastre păroase și-apoi vă minez sublinguala arie,/ pe voi experimentez toate armele seismice, vulcanice,/ meteorologice, vă trimit sateliți-spioni, rachete de rază/ lungă și medie, în cavitatea voastră vast-bucală, de-ntrece/ galaxia, pe loc vă sufoc, vă bag radioactivii nori în trahei,/ vă-nfund esofagele cu turbă mognit-arzândă și cu sulf,/ așadar, cărăbăniți-vă definitiv de pe-aici,/ cu toate cancerile voastre - active, ori în rezervă/ haotizatoare: din trupul de om, din trupul social,/ din toate sistemele-i distruse de voi și corupte,/ din sănătatea bolnavă, din învățământul drogat, virusat,/ din armata debusolată, din betejit-văduvita agricultură/ și din rețelele-i de irigații, din ogoarele-i pârjolite,/ secătuite, din pădurile-mi seculare tăiate și exportate,/ din hidrocentrale prăduite, din mafiotizatele fabrici,/ din uriașe combinate chimice, metalurgice, pomănuite/ străinătății, din strălucitoarele sonde-ale vechii steme,/ din rafinării de petrol, de neuroni, din minele de cărbuni, de-aramă, de-argint, de aur, de fier, de uraniu și de alte/ nemaipomenite bogății ale subpământului dac - sarea,/ țiteiul, gazul metan -, intrate pe mâini de hahalere,/ de neofanariți, de*

El Greco - Adormirea Maicii Domnului

neostalinisti, de mancurți, dispăreți/ urgent din toate domeniile mele telurice-celeste, din rai,/ din infern, din limb, din materie și din antimaterie,/ din cosmicele găuri negre, din informaterie, din lumatie...!// Cară-te-ndărăt, Haosec, retrage-ți tentaculele,/ că de te mai prind pe-aici, în benzină te-nec, ori te pun/în apa moartă de crapă sâga și cărămida arsă, roș-vinețiu/ de tare, sau îți trimit fulgere de moarte, despletite/ din vatră, până te scot și din fluier, din huda lui thracă -/ lumii întregi de haosită să-i treacă...! Fugi și tu, de pe-aici, Haosachie calțoasă și seacă, nu face/ să-mi scot sabia-fulger din teacă, neantizându-te, și etern,/ și oleacă, dincolo de marginea galacticului drum, la riftul de foc, în haos-valea cu kilometri cubi de scrum... ! etc. etc. (cf. **Descântecul zalmoxian al unchiului Aethicus Donares de-alungat Haosachele și Haosachia...**, p. 250). **HAOSEC - Haos+Sec/STERP/Infertil Cosmico-Semantic. Penia** hinduistă, deci și zalmoxiană.

Unele poeme ating forma și densitatea ideatică a ceea ce Poetul hunedorean, **Eugen Evu**, numește **poeseuri**. Din păcate (sau ...**din fericire**?), **POETUL Ion Pachia-Tatomirescu** (cel care a introdus, în circulație mondială, conceptual estetic de **HOLOPOEM**!) este, totdeauna, din punct de vedere calitativ, superior **pamfletarului Ion Pachia-Tatomirescu** (prea exasperato-implicat, prea liric - ...de la **LIRA LUI ORFEU**, firește!... - în esență, prea stăpânit de patima tragică!): în aceste **poeseuri**, tensiunea Logos-ului Sacru scade simțitor, ducând textul spre zone minore, penibil-banale, coborându-l spre un obiectual steril semantic (autorul textelor volumului fiind **total incompatibil**, în **ESENȚA SAMAGMATICĂ - Poemul meu lucrează la douăzeci și două de mii de volți**- cf. **Câte-o pereche de petale pe zâmbet, pe buze...**, p. 73 -, și cu **optzecismul**, și cu **post-modernismul**, și cu **fracturiștii**, **textualiștii** și **intertextualiștii** ...și cu atâtea alți **-iști** ...ne-iscăți și **anti-demiurgi blasfemiatori**!) - zone obscure, neconvingătoare, din punct de vedere estetic...

Iată cât de mult se diluează sacralul (intrând într-un labirint sinucigaș al vorbelor!), când este amestecat cu **realitatea** minoră: *Dacă vrei, și tu poți să vezi sacralul întreg cosmic/ întruchipat - prin puterea logosabilă dintâi - în mână, nechezând foarte-nalt, pe bulevardul sâmbetei la vale/ traversat de-o droaie de-albastre lupoaice cu pui, ce vor/ neapărat să se-nfrupte din laptele de Pasăre-Phoenix/ chiar într-a lor des-muritoare Romă, tăiată-n fâșii/ de roțile autoturismelor, de ție se umflă nările și plămânii/ de poluarea, de miasmele omului-motor, ale omului-roată/ de cauciuc, ale omului-beton, ale omului-cârțiță,/ ale omului-bufniță, ori pupăză, ale băligosului elefant/ păstorit-călătorit din India...* (cf. **Poemul de sâmbătă-seara, pe bulevard, la vale...**, p. 21).

Noi știm că **Ion Pachia-Tatomirescu TOCMAI ASTA** vrea să demonstreze, tocmai despre înjosirea sacralului, în lumea „modernă”, vrea să ne povestească - dar **SACERDOTULUI** i se impun, în liturgia sa, niște norme, niște interdicții de autoiluzionare burlescă/funambulescă. Un Preot nu se va apuca să înjure, în Centrul Sacru/Revelator și Transsubstanțiator, al Templului, pentru a demonstra cât de derbedei au devenit... **tinerii din ziua de azi!**

Ion Pachia-Tatomirescu este și trebuie să rămână un sacerdot al **CENTRULUI**, al **TEMPLULUI VALAH** - și să nu se amestece cu mirosurile din forum, ci să se suie pe **Acropolis**³ sau pe **Areopag**⁴ (ca și cum ar fi **Cogaionul**!), pentru a-și adresa, către (multiplii) vi-novați, catilinarele, imprecațiile profetice și sentințele sale. Să **plutească**, chiar, în teribil de frumoasa acuzare, pseudoblasfemiatoare, de fapt, autentic demiurgic-prometeică (se cere a rămâne **în plata Domnului**, adică... neplătit decât cu păstrarea **Ouroboros-ului/Cerc Sacral-Demiurgic**, cu **Eternitatea Duhului Creației întru Lumină, Starea Androginică**!), a lui Adam: *De ce, Atoatecreatorule, mi-ai luat coasta în somn/ și mi-ai făcut-o femeie...? Nu puteai să mă lași întreg/ și antic Androgin, în plata Domnului...?* (cf. **Despre muza adormită, din coastă...**, p. 26).

Și, totuși, nu-l putem nicicum ignora pe **Poetul Cosmico-Taumaturgic** (autentic!), care se strecoară printre pasajele propriului text (uneori excesiv de rugos!), printre înjosirile, la care-l silește însuși subiectul minor, degenerat, al stihului său, forjat pentru a fi constant avântat: **REALITATEA ISTORICĂ!** - ... așa cum e, spre exemplu, în viziunea/**apocalipsis**, de mai jos: *În acest sens giratoriu, pot fi de folos chiar serii de timbre/ poștale cu chipurile mele olimpiene (de pe Internet)/ evident, dacă, prin absurd, mai rămân pe undeva/ de personalizat, vreun Soare, vreo Lună, vreo Constelație/ Lyră, ori vreo altă invizibilă parte a valahului meu neam/ prin zmeurișul stelar-ereditar... (cf. „Cartea de Identitate” și zmeurișul stelar-ereditar..., p. 15).*

Când scapă din autoimpusul coșmar al realității decăzute, prin istorizare - **Ion Pachia-Tatomirescu** (care-și clamează, cu mândrie, apartenența la **Transsubstanțierea Câmpiei Joase/Înjosite** - adică, la **PIRAMIDĂ: peste orașul meu de câmpie ca o piramidă extraplată...** - cf. **Ca o piramidă extraplată...**, p. 29 - **PIRAMIDĂ** care numai neinițiatilor li se pare **extraplată, plătudinea** ei aparentă/**din Prakrti** fiind răscumpărată de **Piscul Duhului Umano-Divin, Atitudinalo-Divin!**) redevine fantast călăreț al stelelor și Pegas-ului, jucând fulgii Logos-ului Sacru, între **desfrâul/ Frineea Luminii și constelații**, între **mândruță/mendruță** - și **știmele-Cosânzene, Afrodita-Farineea** - suite până în al nouălea cer, la **Spiritele Fiilor și Fiicelor Amurgului, Fiii și Fiicele Penumbrei/ANGELOI-ÎNGERI**, păzitori și călăuzitori spre **SCULPTURA ETERNĂ DACIEI**: *În ultimă instanță, Mandruța, Farinee-Afrodită/ Veneră-Frinee, Cosânzeană, Farinee-Spuma-Laptelui/ sau cum îi-o mai spune lumea prin diferite unghere, /îngăduie-mi să te fac, mai întâi, din aurie argilă fierbinte/ să-ți pun ochii focoși, din humă azură, sub gene prelungi/ șatirate, să-ți scliviesc solzoasele coapse, genunchii/ până dau de lumina dintâi, a genezei, firește, puțin/mai la vale - unde-i umbră-parfum și măru-i în pârgă - / și-apoi să-ți prind aburariul de-ale soarelui raze/ razele-acelea ce te-nalță, negreșit, într-al nouălea cer/ ca - eliberându-te din model - să-ncep și-a te sculpta/în marmura Daciei mele cu lumini arzătoare, cum numai/ sub pielea transparentă a cireșelor coapte, de iunie, afli... (cf. **Ce dacă mi-s, iubită Farineea, dragă Frineea...**, p. 17).*

Ochii focoși, huma azură - dar și **solzoasele coapse** (ce frumos, lenes precum o zare de mare Egee..., sună verbul **a sclivisi**, întru părere de **ferchezuală** îndelungat-inutilă: *să-ți SCLIVISESC solzoasele coapse, genunchii/ până dau de lumina dintâi* - este, aparent, o operațiune pentru plăcere, veșnic și voluptuos, până la desfrâu, amânată - în realitate, este demiurgie, ajungere la Rădăcina Constelativă a Cosmosului!) - sunt semnele **divinului-FEMEIE**, etern feminină, întru fertilitate cosmic-demiurgică.

Nostalgia **penitentă** a lui **Ion Pachia-Tatomirescu**, după **paradisul** sacral, originar (aura noastră de demult, aidoma celei de sfinți/pictați prin bazilici, aură vizibilă, perfectă, nezimțată), este de-a dreptul romantică, în lepădarea ei de tot arsenalul otrăvit al artificialului și artificiosului, **anti-naturalului/anti-cosmicului** (nu ale electricelor becuri,/nici ale tuburilor de neon): Nu pot să-ți spun mai multe despre nimbul/ despre aura noastră de demult, aidoma celei de sfinți/pictați prin bazilici, aură vizibilă, perfectă, nezimțată/ de pe-acel segment temporal-paleolitic/ dintre orizonturile anilor 30000 și 9000/ înainte de Hristos: da, pe-atunci, la lumina propriului tău/ cap-soare, la înziorarea din grânele razelor tale/ nu ale feștilor, nu ale felinarelor spânzurate de stâlpi/ de coloane, de sfincii bucegi/ la fulgerasele/ blânde/ mângâioase-ale pletelor tale, nu ale electricelor becuri,/nici ale tuburilor de neon, îți puteai/ zugrăvi/ sanctuarul/ din încăperea de neatin, de neîntinat, într-un martie/ numai al peșterii tale, îți puteai împodobi panoul central/ de credințe, cu bizonii-atleți, cu

cerbii în dans/ cu caligrafia găilor din zenit, da, îți puteai permite/ să incizezi în tavanu-ți de gresie doar la/ lumina ta,/ nu a altora - întreaga priveliște a ființei/ teluric-celest elansate, da, în peștera-ți de domiciliu/ între săgile-nvelite cu alb-maroniile blănuri de urși,/ în siguranța marsupului de mumă-pământ, foarte-nalt/și-n lung-lat constelat...! (cf. **Foarte-nalt și-n lung-lat constelat...**, p. 32).

Prin supunerea la **Sfântul Canon al Iubirii - Moartea și Viața** devin/ se prind într-o **HORĂ SACRĂ/SOLARĂ** - dincolo de **oasele vocalelor și ale consoanelor**, dincolo de fascinația luciferică a **solului de sticlă fertilă al Internet-Cerului**, dincolo chiar de **cimitirul urban**, unde nu se mai dă ora exact-lirică,/pentru că-n cimitirul agrest nu se mai radiotransmite/ sacrul buletin meteorologic - se află **EI, Înzeiții Poeți-Demiurgi**, ipostaze ale lui **Orfeu** (- **Drumu-i cu sens unic, Dalb-de-Pribeag**:*să nu cumva să te-ntorci - c-o pățești ca Orfeu...* - cf. **Că-i cale de-a ajunge în Marele Foc...**, p. 136), și ale **Cuplului întru UNU-Zalmoxis - Apollon și Artemis/Gemenii Pribegi: DĂLBUTII-PRIBEGI-POEȚI**, care re-convertesc, spre Sacră Lumină, obscurizatele spre borboros, vorbe **socio-moderne**, adevărate tumori, înjositoare și rușinos-gregare, ale Logos-ului Cosmic: **sindicate, grevă de avertisment, ori generală** etc. (cf. **Poemul iese din sarcofag și umblă otova prin otavă...**, p. 19).

Da, prin **EI/DĂLBUTII-PRIBEGI-POEȚI** (**Dalb-de-Pribeag, urcând Muntele-Diamant, MUNTE ÎN CARE STELELE-S CA ICRELE/LUI DUMNEZEU** - cf. **Bine marcat de geometria fulgerelor de-azi-noapte...**, p. 51) se produce operația alchimică a **Învierii/Re-Spiritualizării Lumii/Cosmosului** (cu Omul într-însul, învingător prin recunoașterea înfrângerii... **modern-progresiste și democratice**, într-o Împărăție **Divină ETERNĂ**, unde domină, de la **Originile-Izvoare** și până în **Piscul Cogaionului**, singura Realitate - cea **SACRĂ: Zamolxocrația/Hristocrația**): **IEȘIREA DIN SARCOFAG!**

Și intrarea în **hora hierogamică** a nuntii/nuntirii Soarelui cu Luna: **Oricum, nuntirea noastră cosmică se datorează/binomului format doar de Soare și Lună/ căci Muma-Pământ - ce ne ține-n peștera-i ca etern/pântec de-aramă - nu ne mai poate vedea-n chip luminos/ acoperit de late frunze viguroase de brusturi...** (cf. **Cardinale de la fântâna proaspăt-forată-n amiază**, 2, p. 24).

Oricum, **DACIA** rămâne/ va rămâne, neabătut (deși nevăzut, adică trăind/ respirând în **Planul Existențial Mistico-Metafizic**, o vreme, cât ține vântul nebuniei terestre - adică, situarea sub semnul, înjositor și pangăritor, pentru Ființa/Ființarea Umană - al **Apei UITĂRII/ LETHIE!**), sub semnul Învierii din propria-i cenușă a uitării (zănă-tice...!), sub semnul **MĂIASTREI**, al **PĂSĂRII PHOENIX**: **Dacia - prima sacră-mpărăție din lume - / scăldată-n eroicul sânge pelasgodac, sfârțecată/ încenușată până-n temelii de-o droaie de barbare imperii/ sortită-i focului fix două milenii, cu numărare/ chiar din marmura asta: c-atunci e sorocul, c-abia atunci/ Dumnezeu revine-n Gura de Rai, respiră iar în albul/ Cogaion și REÎNVIE DACIA MAI ZDRAVĂNĂ, MAI DREAPTĂ/ MAI PURĂ, CA PE-O VERITABILĂ MĂIASTRĂ-DACIE-PHOENIX...!** (cf. **Ca pe-o veritabilă Măiastră-Dacie-Phoenix...**, p. 144). **Dacia Învierii și Nemuririi, Dacia ETERNEI CREAȚII-CA-DEMIURGIE-DIONYSIACĂ**, sub **Semnul lui ȘASE+UNU... - DACIE a TINEREȚII-FĂRĂ-BĂTRÂNEȚE-ȘI-VIEȚII-FĂRĂ-MOARTE**: *Îmi lipesc pâlnia urechii de-otava din plai, clar să aud/chemarea Daciei-Mumă: „Din cogaionicii munți, reveniți/ neasemuții mei războinici-valahi, tot în grupe de șase plus Unu, în Dava Muntelui Mare, să-mi jurați răzbunare/ și plaiuri curate - că de-i plai sănătos, ca parte a țării/ și-ntregului îi merge bine, c-al vostru-i întregu-mpărăției/ TINEREȚII-FĂRĂ-BĂTRÂNEȚE-ȘI-VIEȚII-FĂRĂ-MOARTE, amin...!”* (cf. **Despre grupa de șapte - contrafort valahului neam...**, 226).

...Cum și **MĂIASTRA** brâncușiană trebuie înțeleasă, restaurată în semnificația ei originară, autosacrificial-hristică, prin Neamul

Valahilor! - precum se zice și se înțelege, despre **Pasărea PHOENIX** (îngenunchind în fața sfințeniei umano-divine - *Sfinții/ mi-ard părinții...* - și ostracizând, cu supremă hotărâre, zicerea bestială/ inumană/antisacrală *Dinții/ rod/părinții...* - se simte de departe, în această sintagmă respingătoare, putoarea **Fiarei din Om, a Bestiei Apocaliptice**: - *Dar Coloana lui Brâncuși este, bunicule Aethicus/ din trunchiuri de piramidă, turnate-n bronz, fontă și-oțel/ sudate în perechi, bază mare pe bază mare și bază mică/ pe bază mică, tot așa, ca, pe trunchiul din vârf, să așeze/ Pasărea Măiastră, psihopompa eroilor valahi din primul/război mondial... Tu de ce sculptezi în lemn de brad/ fiecare din cele zece pajuri ce-au în gușă câte o pereche/de capete, de bărbat și de femeie, și de ce pirogravezi/în baza totemului salmul Sfinții/ mi-ard părinții.../ nu pe cel știut de mine și de toată lumea: Dinții/ rod/părinții... ?!?* (cf. **Salmul pirogravat în lemnul acestui totem...**, p. 160).

În fiecare clipă de Ființare, trebuie să păzim și ascultăm cum cade nu ...banul în/ din buzunar, ci... **capul-oul brâncușian**, ca semn al **CREAȚIEI/RE-CREAȚIEI ETERNE**: *Pălăria ta din puf de lebădă/ aduce mai degrabă a cuiar întors, de struț, din care tocmai îți cade ou-capul/ brâncușian...!* (cf. **Brâncușian...**, p. 189).

...Din păcate, **DACIA SACRĂ** (și etern-cosmogonică!) mai există, azi, doar sub somnul nostru **vinovat-dezonorant-degenerant**, născător de monștri, asomator de Responsabilitate a Ființei/Ființării noastre, față de cosmogonia sacralului din **PATRIE** (și **vidând de semantică** sacrală tocmai... **paradisul** nostru **în destrămarea** necredinței, **paradis ostenit-blazat-înnocturnat!** - conform superb-thanației metafore blagiene!): *Doamne, și, la urma-urmei, îmi spun/ răspicat că degeaba m-am născut în ziua de 24 Ianuarie/ DACĂ, PÂNĂ ASTĂZI, N-AM ÎNVINS NOAPTEA, dacă până-n clipa de față n-am realizat nici măcar blânda re-Unire a Daciei/ strămoșului meu Burebista, dintre roșile dințate/ale istoriilor, dintre imperii-cenuși, dacă până-n clipa/ de față n-am făcut nici roș-galben-albastru re-Unire/ a Daciei strămoșului meu Răgălian, înrădăcinat/ într-a lui Decebal nemurire, DACĂ PÂNĂ-N CLIPA DE FAȚĂ/ N-AM DESĂVÂRȘIT NICI REVOLUȚIA SUBCEREȘTII JUMĂTĂȚI DE OU DE STRUȚ, OU FRICOS, DIN CARE-A ZBURAT GĂLBENUȘUL ÎN SOARE,/ ORI ÎN LUNĂ, ÎNCÂT NU SE MAI VEDE -/ ȘI NU PENTRU CĂ M-AM NĂSCUT IMEDIAT DUPĂ MIEZUL NOPTII:/ „NANI-NANI, DACIE VIDATĂ...!* (cf. **Nani-nani, vidule, nani-nani, Dacie vidată...!**, p. 212).

Poezia-Cuvânt Taumaturgic, Poemul care vindecă de **emisferă** - este încercată/tentată, luciferic, din timp în vreme, de dorul **tăierii ombilicului** Unității Sacre, pentru a face câte o **cură de vulgaritate**, vorba lui **Băieșu** (poate necesară, pentru a privi și prețui, corect, apoi, cu ochi vinovați și spălați de iluzie, **MAGNIFICIENȚA SACRALĂ**): *De-un sfert de oră te-așteaptă/ nou-născutul meu poem:/ să-i tai ombilicul paradoxist,/ ce-i leagă nordul și sudul,/ estul și vestul,/ zenitul și nadirul,/ da, nou-născutul meu poem/ cu paradoxist ombilic,/ reunind perechile toate/ din sacrul întreg cosmic - de-i Dumnezeu,/ din sacrul întreg cosmic - unde pure părți/ și noi mai suntem -, da, să-i tai cordonul ombilical/ așa cum făcut-a marea și antica zeitățe/cu iubirea inefabilă și indivizibilă/ dintre emisferale Androginului,/ în acel de neuitat prag de primăvară... (cf. **Despre ombilicul de la emisferarea Androginului...**, p. 27).*

...Între Liturghie și Vituperație, între invocația Logos-ului și pauzele extatice ale Tăcerii Expresive, între cedarea la ispitire și eroismul amintirii restaurator-demiurgice, prometeice - între Imprecație și Binecuvântare! - Maestrul **PELASGO-VALAHISMULUI**, **Ion Pachia-Tatomirescu**, trecând, precum un Crist, cu picioarele printre cioburi și ciolane de **vocale și consoane** - se învață și ne învață cum să exorcizăm pseudo-realitatea, pentru a ne reclădi Ființa/Ființarea, întru Originaritate, întru Singura Identitate - **CEA SACRALĂ!**

...**Cometa** poetică, a Transsubstanțierii prin Logos Recuperat, se rostogolește, ca avertisment, dar și la modul punitiv-soteriologic, peste lumea noastră dementă (nu doar cea valahă, ci chiar și cea europeană și...terestră, ținând cont de perfid/insidios-perpetuatele colonii ale hulpavelor imperii [**vest-/est apusean/amurgit-răsăritean-europene!**]): „*Vreau o sabie-brad, un brad-scut cosmic/ pentru întreaga Europelasgie/ pentru Europa Întreagă...!* - cf. **Sabia-brad, racheta-brad...**, p.157), năucită de paraziții luciferici, ai trufiei/aroganței imperiale, primitive, din **BORBOROS-UL PUTERII GLODULUI**... Și, prin rostogolirea necurmată a **Cometei**, se va revela (fie și unor veacuri viitoare!), **SINGURAREALITATE**, acum mistică, atunci vădită extatic: **DACIA ÎNVIERII DUHULUI UMAN!**

...**ACUM VEDEM CA PRIN OGLINDĂ, ÎN GHICITURĂ, ATUNCI, ÎNSĂ, FAȚĂ CĂTRE FAȚĂ; ACUM CUNOSC ÎN PARTE, DAR ATUNCI VOI CUNOAȘTE DEPLIN** - spune Sfântul Apostol Pavel, în **Epistola I către Corinteni** - și reia, profetic, Mircea Eliade, prin motto-ul, din fruntea romanului său despre Mistica Iubirii - **Nuntă în cer**.

E valabilă această sentință apostolică și pentru vizionarismul **pachia-tatomiresc**, din volumul de față. Și **toamna** va da-n Primăvară Eternă, sub Lumina „**oranj**” a percepției restabilite/restimate, a Eternității/Sacralității redescoperite.

¹ - Sublinierile din textele citate ne aparțin.

² - De luat în considerare și **SALMUL/SALMI** - cea mai scurtă formă fixă de poezie, din lirica universală (specie literară inventată tot de **Ion Pachia-Tatomirescu!**), de la paginile 6, 48, 50, 86, 88, 114, 116, 148, 150, 176, 180, 252, din opera de față (**deschidere/închidere** pentru ciclurile celor **CINCI** elemente - **APĂ, AER, FOC, LEMN, PĂMÂNT** - ...care le continuă pe cele inaugurate de autor, în **Elegii din Era Arheopterix**, Editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011).

³ - În Atena, pe Acropolis, există cel mai vechi templu ionic, dedicat templul Atenei Nike. Edificiul se afla în partea dreapta a intrării sacre în Acropolis-depropylaea. Acest edificiu religios mai purta numele de „Templul victoriei neînăripate”. Construcția acestuia a fost finalizată în 410 î.Hr. și avea ca scop comemorarea victoriei grecilor asupra persilor. Templul era decorat cu ilustrații ce reprezentau scene de luptă, de la războaiele medice. În vremurile de demult, atenienii aduceau omagii „fără aripi” zeiței **ATENA NIKE**, astfel încât zeita să nu poată zbura dintre ei.

⁴ - De numele lui Ares era legat și numele **Areopagului**, colina unde, la Athenae, se judecau crimele de natură religioasă.

El Greco - Însmormântarea contelui Orgaz

Anton TOBIN

DEBUT

Abnegație

Am cântat Für Elise.

- Este bine, foarte bine!, a spus tata, ștergându-și fruntea căci cât mă ascultase stătuse încordat. Acum tu, Sebi!

Acesta s-a așezat pe scaun, și-a îndreptat spatele și și-a dat într-o parte o şuviță de păr ce îi căzuse pe frunte. A început să cânte Fantasia lui Mozart. Degetele sale alergau pe clape. Sunetele umpleau aerul de un sentiment plăcut. Într-o zi i-am spus tatălui meu că m-am hotărât să mă fac doctor. Își dă ochelarii jos, își șterge fruntea și mă privește ca și cum ar fi în pragul unei decizii foarte importante, de viață și de moarte. De altfel, așa mă privește și când îl întreb dacă pot să mă duc în excursie.

- Doctor...? întreabă el și caută în minte cine din familia noastră a mai fost doctor. Nu găsește nimic, mă mai privește o dată să vadă dacă nu cumva glumesc, vede că sunt serioasă și continuă: Nu știu ce să zic.

De altfel așa face mereu, dar până să plec din cameră găsește o mulțime de cuvinte. În cele din urmă își dă seama că trebuie să fie nervos.

- Dar n-ai pic de sensibilitate în tine, păi cum să tai oameni? Asta numai bunicul tău ți-a băgat-o în cap. În loc să alegi meseria de artist... voi alegeți meserii din astea lumești... Peste câteva clipe:

- Dar, până la urmă, cum vrei tu. E alegerea ta. Eu cu alegerea ta nu mă pun, să nu crezi că aș putea eu vreodată să îți spun ce să faci. Și până să ajung la ușă:

- Mult succes îți urez, ai făcut alegerea cea mai bună.

Am mers singură pe câmp și am găsit o mânășă a bunicului, pe care o uitase acolo pe când încă trăia. M-am așezat pe spate și priveam crengile copacilor. Și îmi părea că mâinile mele cresc tot mai mari și eu cresc și umplu tot văzduhul. Apoi am revenit la normal, dar iată că acum copacii își întindeau crengile până la cer. Ciudată senzație. Atunci mama a venit la mine, mă strigă, și mi-a spus că mă caută de două ore. I-am povestit că eu stăteam acolo de cinci minute și ea m-a mângâiat pe păr.

Era o seară ciudată, am început să cânt la pian Moonlight sonata. Vântul bătea și deschidea geamul. L-am închis și am mers în cameră, aveam frisoane. Mă întrebam ce se întâmplă cu mine, de ce nu pot să iau o decizie. Apoi mi-am amintit de datoria mea, de tot ce se întâmplase și am știut ce trebuie să fac. Am alergat spre casa lui Andrei. Afară începuse să plouă și părul mi se lipise de frunte, dar nu îmi păsa. Am ajuns în sfârșit la el și iată că acesta stătea chiar în foisor și când m-a văzut mi-a ieșit în întâmpinare.

- Ce-i cu tine aici pe ploaia asta?

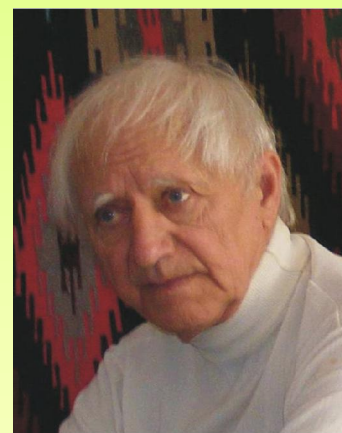
- Am venit să îți spun că trebuie să plec. Te rog să mă ierți.

...

Aflând de moartea sa, am citit ultima lui scrisoare: „Pentru ce aș putea să te iert pe tine, tu nu ai putea nicicând să greșești. Afecțiunea mea te va însoți mereu, oriunde m-aș afla. Îți sărut cu drag mânuța ta. Al tău plecat și fidel pentru totdeauna, Andrei”

Uasile POPOVICI

Versuri

Bulgăre de poezie

Aruncă-mi draga mea,
aruncă-mi pe sicriu
un bulgăre de poezie!

În loc de lutul greu
și lipicios ca un limax,
ca o năpârcă,
aruncă-mi tropi
și rime, și măsurii,
și ritmuri.

Aruncă-mi, draga mea,
un bulgăre de poezie
să se sfârșim-n tropi,
dar mai ales
într-o metaforă
obscură -
moartea mea!

Să crească mușuroiul dolofan;
mormântul - el -
mormântul meu;

din rădăcini de stâneni
ce-și trag prin capilare tropi și
rime, și măsurii, și ritmuri
de prin poemele din preajmă,
acoperite cu bulgări de uitare.

Iar dacă timpul, spațiul
se vor curba într-o
einsteiniană logică,
(poate illogică),
voi reveni din humă,
din propria-mi cenușă
să-ți număr
silabele din versul
(dacă-ți este versul)
endecasilabic ori alexandrin.

Și-apoi, din versul alb,
să-ți număr silabele
(accentuate și neaccentuate)
fără rimă.

Doar ritmul,
ritmul nesincopat
va bate-n altă clipă.

Într-o buclă temporală

Eu te știam de la-nceputul lumii.

Când ne vom întâlni vreodată

- dac-o fi să fie -

vom sta tăcuți, fără cuvânt,
vorbindu-ne prin gânduri,
subliminal,
privindu-ne-ndelung, de parc'-am fi
niște-arătări

din universuri paralele
ori perpendiculare

ce dintr-un accident în superspațiu
ne-am întâlnit

- ca o sfidare-a unor legi
pe care nu le stăpânim,
pe care nu le știm
și nici nu le vom ști în viața asta -
tu, coborând pe căi luminice,
ne-am întâlnit ca o bizare
într-o buclă temporală.

Vom râde, ori vom plânge?

îți voi simți atingerea,
ori ca în visul meu din somnul greu
și-adânc cât hăul
vei fi mereu, mereu...
abstractă, virtuală și morgană?

Ori mă voi resemna
că nu mi-ai fost în datum
dată...

și că-ntâlnirea-a fost o farsă
într-o buclă temporală
în care nu se pot modifica
destine?

Pânza Penelopei

Și te-am cules din Eve și din visuri
prin veac secund să-ți recompun întregul,
iar după, m-am izbit de aisbergul
ce m-a lăsat la fund printre abisuri.

Și-acum, de-acolo caut timp pierdut;
purtai azur și ochii Caliopei
și-ntregul tâlc al pânzei Penelopei
de-abia-n târziul meu l-am priceput.

Cella NEGOIESCU

Arc de curcubeu

„Pasăre măiastră a vârstei juvenile” - ar fi metafora ce-ar putea defini în *initio* noul volum al lui **Vasile Popovici**, intitulat *Arc de curcubeu*, al VII-lea volum din ciclul „Poezii pierdute, poezii regăsite, poezii realcătuite”, deoarece el cuprinde versuri scrise între 1953 și 1973, stihuri ce urmăresc traiectoria unui copil, ajuns la adolescență și la început de maturitate. Sentimentele și trăirile se derulează evolutiv, surprinzând viața de elev, boboc în prima clasă de liceu, un pui de țaran desprins încă de placenta maternă, suspinând adesea, măcinat de dorul celor rămași acasă, conștient însă că trebuie să rabde pentru a-și croi alt drum în viață. Ecouri coșbuciene, alteori pillatiene, caracterizează această perioadă, tânărul licean evocând microuniversul copilăriei. Mama și tata, bunicul și bunica sunt doar câteva figuri care populează visul copilului ce tânjește după locurile dragi, părăsite pentru a-și continua școala: „Eu am de învățat, nu pot/ Să trag o fugă până' acasă./ Aș vrea să fug de-aici, să fug de tot/ Dar e ceva ce nu mă lasă./ N-aș vrea să calc dorințe, ale voastre./ E ca și cum aș încălca un jurământ./ Voi merge până-n pânzele albastre,/ Chiar de ar trebui să fac cu iadul legământ”.

Primul fior al iubirii îl sperie și-l fascinează totodată, eul liric confesându-se în timp prin ace-

leași acorduri coșbuciene, Liceanul, copil încă, trăiește momente amuzante la prima vedere, dar esențiale pentru el, un novice, care ar da fuga, în recreația mare, până la aleasa inimii, deși aceasta pare că-i ignoră sentimentele. Dorul de iubire e constant urmărit în întregul volum, versurile preluând emoția primului sărut, echilibrându-se pe parcurs, deși eul liric pare invadat de iubire, asemuindu-se cu o apă ce se revarsă peste maluri. Așa se face că, în cursivitatea lui, versul trece de la inflexiuni facile, cu efecte umoristice ce aduc în prim plan imagini din viața de școală cu micile ei necazuri (A opta minune, Dor de liniște), la tonul convingător al vârstei împlinite, îndrăgostitul devenind conștient că iubirea e un axis mundi, coloana vertebrală a universului. Grafic această idee se regăsește în arcul de curcubeu de pe copertă, imagine ce sugerează încercarea spectaculoasă de a uni două veșnicii, în timp ce poezia care dă titlul volumului „Arc de curcubeu”, datată 15 iunie 1955, se constituie într-o veritabilă ars poetica, poetul, desprins de mirajul copilăriei, conștient de responsabilitatea ce și-o asumă, dă expresie artistică drumului pe care doarește să-l urmeze, drum asemănat cu o lumină gata să spintece „întunericul”: „Numai lumina (lumina albă),/ poate despică întu-

nericul/ din imensitățile veșniciei prin care îmi voi croi și eu cale/ de intrare în ea/ În veșnicie”.

Și lumina, așa cum ni se comunică în amintitul crez artistic, devine ideal suprem; o lumină mirifică și în același timp materială care unifică realul cu fabulosul, clipa cu eternitatea, dând existenței o nouă rotație, în care triumful e cel al bucuriei de a trăi. Lumina vine din interior, ca expresie a unei dispoziții morale și sufletești, ducând la un fel de osmoză de substanțe de la poet către lume, căci lumina e, de fapt, calea de a accede spre absolut. De aceea imaginea iubitei e ridicată la rang de mit, așezată pe un pedestal, adorată ca „o vestală-nveșmântată-n flăcări”, „nepă-mânteană/ ca un vis”, „înger și demon” la un loc, „păgână și bi-ruitoare”, „rază caldă de soare”, „naiadă”, „început de curcubeu”, „izvor de apă vie”, „icoană de închinat și drac de fată pentru sărutat”.

Se constată în continuare același exces de pudibonderie, îndrăgostitul repudiindu-și chiar și o privire indiscretă: „Ți-am sugerat/ ... să te dezbraci/ să-ți poi veșmântul/ la uscat;/ să te privesc/ ca pe-un Rodin în dăltuire;/ o fi un sacrilegiu,/ un mare și de neiertat păcat?” (În parc). Poetul apare, așadar, ca un romantic incurabil, „un cupidon arhaic/ demodat”, timid, dar exuberant, vesel și copilăros, un îndrăgostit delicios în felul în care își urmărește pretutindeni iubita, ieșindu-i în cale, ca din întâmplare, chiar și cu gândul, oferind lectorului un foarte nostim amestec de delicatețe și tenacitate în aceste stratageme.

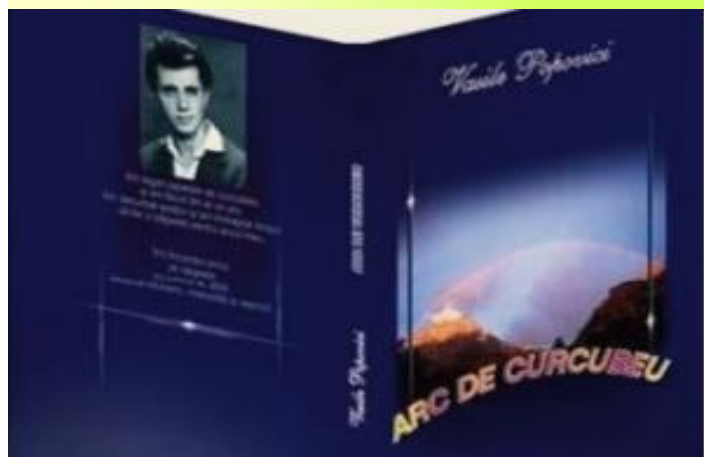
Deși pentru un neavizat versurile par monocorde, ele demonstrează o exemplară complexitate. Izbitoria accesibilitate înșeală. Dincolo de simple stihuri de iubire, se ascund trăiri și sentimente arhetipale. Și aceasta n-o poate realiza, pe de-o parte, de-

cât un ochi deprins cu rafinamentul limbii, iar pe de altă parte, un bun cunoscător al poeziei de pretutindeni și din toate timpurile. Întreg volumul e un cântec imens închinat iubirii, poetul făcându-se interpretul subtil și fidel al oricărui tânăr ce se întâlnește cu iubirea căreia i se închină cu evlavie ca în fața unei minuni. Elementele prozodice susțin și ele această atitudine. Versul, la început influențat de lecturarea operei lui Coșbuc sau Topârceanu, se detașează pe parcurs, amprenta personală devenind evidentă. Fiecare cuvânt își dezvăluie misterul lui, accesibil, delicat și seducător, invitând la lectură. Forme verbale specific moldovenești, sintagme de factură populară accentuează savoarea poeziilor: „Drumul meu de dor nebun / S-o legat să-mi fie treaptă...” (Drum de dor); „m-o urecheat și tata”/ ...țâdulă, o hârtie/ pe care-o țân în buzunar”. Rima, ritmul, de obicei împerecheată respectiv trohaică, ca și măsura scurtă apropie textul literar de creația populară ceea ce face ca popularitatea volumului să crească; „Vino, prinde-mă, ispită,/ Șarpe, limbă ascutită,/ Mușcă-mă și dă-mi venin,/ Face-te-aș inel, destin” (Descântec).

Desigur nu lipsesc metafore remarcabile. Ele se grupează în tablouri picturale precum cea din poezia „Îmblânzire”, unde pe fundalul albastru, cei doi îndrăgostiți ard ca „macii-n lan” sau cea din „Rosturile firii”: „A adormit pe plajă marea/ și a plâns/ cu capul pe meduze verzi/ și cochilii de melci”.

În totalitatea lui, volumul încântă. Explicația ține de măiestria creatorului, cunoscător al psihologiei juvenile, al limbajului specific vârstei ingenuie, al ritmicii și rimei incantatorii, al proiectării de microuniversuri imagiste care ne îndeamnă să trecem de la o pagină la alta, degustând delicii.

Margaret WILMOT
(Anglia)

versuri

Deși m-am născut în California, din anul 1978 locuiesc în Anglia. Sunt atrasă de asocierile imaginative... amintiri, peisaje, idei, picturi, cuvinte - mă las condusă de condei. Pentru mine, a scrie înseamnă a vedea; înseamnă a face conexiuni și a-ți îmbunătăți percepția. Este o căutare perpetuă - căutarea unui soi de adevăr amorf. (Margaret Wilmot)

Acum, Miracolul

Răscrucea
dintre o sută cincizeci de milioane de ani
de evoluție
și un moment unic, precis, din istoria omenirii
constituie miracolul:
cum gâtlejul firav și sofisticat al păsărilor
vibrează și se îngroașă,
începând a revărsa
o uluitoare configurație de sunete
acum.

Câteva tulpini uscate

Nu în altar, nici măcar
la unduirea povârnișului, când am putut zări templul
cu cupolele-i inelare - de care templul părea tras și înălțat
la acea oră matinală.

Nici măcar înțelepciunea populară nu ne-a învățat
că începem să vedem abia atunci când ne detașăm:
când capitulăm,
când nu mai încercăm a înțelege.

Misterioasa revelație - treizeci de ani mai târziu
prin câmpuri înclinate întrucâtva, și eu tot mă întreb
a cui? - s-a petrecut în timpul urcușului dinspre Andritsenă.

Un păstor a dezvăluit o scurtătură printre niște stânci.
Era un teren viran, cu câteva tulpini uscate tremurânde.
Primprejur, totul se deschidea, de parcă lumina ar fi fost sfâșiată.

O privire fugară în dar

Iazul clipește, iar pieptul răzuștii
se înfoaie. Privesc luciul subtil
al copacilor lustruiți, al penelor sculptate...

Este o cursă. O momeală printre sălcii.
O capcană. Cu toate acestea,
acea privire fugară în dar, ce-ți taie brusc respirația,
este adevărată; extazul

de a surprinde un animal sălbatic în repaus.
M-am oprit, urmărind curgerea, unduirea pe jumătate
a celor ce se aflau și nu se aflau acolo.

Scoaterea din Mormânt a Vulpiei

În bătaia lunii pline - un trup răsfirat,
o gaură întunecată în pieptul vulpiei. Pe câmpul jilav,
greutatea ei este o gaură neagră, materie prăbușită;
pântecul se află în suspensie, izolat,
precum în „Coborârea în mormânt”, unde Tițian
încadrează cadavrul în petece palide de lințoliu și nori.
(Bărbații încearcă de zor să creeze impresia
că brațele Domnului lor sunt purpurii,
iar veșmintele-i stacojii.)

Îngenunchez lângă eul înțepenit, cu blană. Tânjesc
să înlesnesc ridicarea la Ceruri a sufletului său îngropat. Tânjesc
să renască. Luna îl trage, iar aerul,
pur asemeni luminii, adie peste tot primprejur.
Se aude pulsul vieții omniprezente.
Curând, vulpea va dispărea.

Traducere de
Alexandra Munteanu,
masterand MTTL

MTTLC
Masteratul pentru Traducerea
Textului Literar Contemporan

Aceste poeme sunt
traduse în cadrul
Proiectului Internațional
Poetry PRO, coordonat
de Lidia Vianu, Director
al Masteratului pentru
Traducerea Textului
Literar Contemporan -
Universitatea din
București, <http://mttlc.ro>

Viorel ROMAN
(Germania)

Benedict XVI (2005 - 2013)

După ce Papa a anunțat, la 11 februarie 2013, în limba latină, că se retrage din lume la 28 februarie, ora 20, ceea ce este o adevărată revoluție în Biserică, deruta este totală. Un fulger din senin la Vatican! Poate un părinte să renunțe la funcție? Ce consecință va avea acest act pentru Biserică, pentru urmașii săi? Ce va face episcopul emeritus al Romei în continuare?

Iată un prim răspuns inspirat. Cardinalul Ravasi, după ce își exprimă admirația, recunoștința față de Papă face o analogie a derutei actuale cu Ex. 17 din Vechiul Testament: *noi rămânem în vale, unde-i Amalek, unde-i praf, unde domnește frica, răutatea, teroarea, dar unde este și speranța, unde a rezistat în ultimii opt ani Papa. Din acest moment noi știm că pe munte el se roagă pentru noi.*

În valea zilelor noastre, pontificatul marelui teolog și filozof este perceput diferit. După eșecul Lagărului ortodox, ei sunt acceptați în Europa latină, dar fără refacerea unității creștine, ei nu pot accepta în pectore realitatea. Neoprotestanții, care, în concepția Romei, nu au Biserică ci case de rugăciune, sunt la fel de nemulțumiți, ca și ortodocșii, că modelul lor de mântuire a lumii a eșuat în Războiul Rece. Musulmanii, periferizați de raționalitatea occidentală, sunt revoltați. Evreii, poporul ales, cred că sunt mântuiți de la naștere, și astfel iritați de rugăciunile Papei pentru ei. Confruntarea religiilor asiatice cu lumea modernă, latină nu este mai puțin plină de surprize, chiar dacă europenii sunt mai ales familiarizați cu disensiunile religiilor abrahamice din fostul Imperiu Roman.

Dacă ni se aruncă permanent praf în ochi și frică, răutatea, teroarea sunt omniprezente nu-i deloc surprinzător că - în vale - domnește confuzia și este greu de a evalua moștenirea Papei care se urcă pe munte, dar rămâne cu noi, chiar dacă nu-l mai vedem, după cum ne-a asigurat el însuși. Repere găsim în vasta sa operă, în enciclicile sale, în faptul că a ales numele Sf. Benedict, patronul Europei.

Determinant pentru decizia Papei trebuie să fie, pe lângă vârsta înaintată, eșecul refacerii unității creștine după anul de grație

1989, care apasă acum asupra noastră, a tuturor, ca o mantie de plumb, generând frică, răutate, teroare și o quasi jenă inexplicabilă, dar dominantă. La 50 de ani de la Conciliul Vatican II, unde Joseph Ratzinger a fost unul din teologi, însăși lumea catolică mai are nevoie de timp pentru a-i realiza dezideratele. Ridicarea excomunicării reciproce, de la Marea Schismă (1054), de către papa Paul al VI-lea și patriarhului Athenagoras (1965) este la fel o revoluție neterminată. De exemplu, în 1967, Biserica Ortodoxă Română era împotriva unirii bisericilor.

Va fi următorul papă un tradiționalist, fundamentalist sau un reformator? Ortodocșii și protestanții, uniți în cuget și simțiri, vor un papă din lumea treia, de preferință de culoare, ca Barack Hussein Obama II, un reformator ecumenic și dacă-i posibil un adept al teologiei eliberării (inacceptabilă pentru Benedict XVI). Evreii se îndoiesc că următorul papă, tradiționalist sau reformator, va avea nivelul profesorului de teologie fundamentală ajuns urmaș al Sf. Petru și astfel dialogul cu Roma va suferi. La fel musulmanii, preocupați de revoltele lor, ca și evreii, vor regreta probabil pe actualul Papă cu care au avut totuși un diferend privind rațiunea și credința.

Mult peste un miliard de fideli, sute de mii de preoți, călugări, călugărițe catolice și după cum am văzut mai sus, toți creștinii, chiar și israeliții, musulmanii, asiaticii așteaptă ca până la Sf. Paști cei 117 cardinali în vârstă de până la 80 de ani (Ratzinger are deja 85 de ani) din 50 de țări să aleagă din mijlocul lor pe cel de-al 266-lea papă în Capela Sixtină din Vatican. Se vehiculează, firește, deja mai multe nume, care vor ieși, în mod tradițional, din conclavă, cum au intrat, cardinali și noul papă se vor confrunta imediat cu exigențele exprimate de Benedict XVI puțin înaintea de 11 februarie: refacerea unității creștine, denunțarea individualismului (dictaturii), relativismului și falsa credință.

De la începutul pontificatului am publicat mai multe articole cu această temă pe care îndrăznesc să le anexez cu speranța că ar

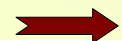
putea fi utile înțelegerii importanței dialogului romanilor cu Roma.

Benedict XVI – rațiune și credință

Prelegerea Papei la Universitatea din Regensburg despre rațiune și credință, una din temele sale preferate, a generat proteste în lumea islamică în legătură cu un citat din dialogul dintre împăratul bizantin Manuel II Paleologul și un persan în anul 1391. „Arată-mi ce a adus Mahomed nou - îi spune împăratul persanului - și vei vedea numai lucruri rele și inumane, el predică fidelilor propagarea credinței cu sabie.” Impunerea credinței cu forța n-are sens: „Lui Dumnezeu nu-i place sângele, acțiunea fără rațiune îi displace. Credința este un fruct al sufletului, nu al corpului. Cine vrea să propage credința, are nevoie de o vorbă bună și o gândire sănătoasă, nu de forță și amenințare. Pentru a convinge, nu e nevoie de braț, nici de instrumente de bătut sau altele de acest gen, prin care poate fi cineva amenințat cu moartea...”

Pentru împăratul crescut în filozofia greacă, cine nu acționează rațional, e de la sine înțeles împotriva lui Dumnezeu. La musulmani, Dumnezeu este transcendent în mod absolut, n-are obligația raționalității. Dacă vrea El, omul trebuie să se închine și idolilor. Aveam, ca urmare, două percepții a lui Dumnezeu. La traducerea din ebraică în greacă a Vechiului Testament - Septuaginta - era de la sine înțeles că la început a fost logosul. Dumnezeu acționează cu logosul, ceea ce este cuvânt și rațiune în același timp. După Evanghelie la început a fost cuvântul/logosul și logosul, adică cuvântul este Dumnezeu. Sintetiza între credința biblică ebraică și raționalitatea filozofiei grecești nu este întâmplătoare. Ea este esența prelegerii papei.

Încă din evul mediu, teologii au încercat disocierea sintezei dintre logosul grecilor și creștinism. Rezultatul a fost un Dumnezeu

voluntarist, care nu mai era legat de logos, de rațiune și iubire, ci putea, în atotputernicia sa, acționa voluntarist, absolut liber. Cum îl definesc musulmanii pe atotputernicul Alah. Această transcendență și natură complet diferită a lui Dumnezeu mergea până la a nega înclinația noastră pentru bine și rațiune, după chipul și asemănarea Lui. Biserica n-a renunțat însă niciodată la analogia dintre Dumnezeu și om, păstrând desigur proporțiile dintre finit și infinit. Însăși slujba religioasă este o îmbinare între cuvântul lui Dumnezeu și rațiunea noastră. Sinteza dintre credința biblică și filozofia greacă este determinantă până în zilele noastre, iar dacă mai adăugăm la aceasta și moștenirea Romei avem în față ceea ce numim noi azi Europa/Uniunea Europeană.

Elenizarea creștinismului, care era de la sine înțeles împăratul grec, s-a confruntat și se confruntă neîncetat cu încercări de a le disocia una de alta. Reforma germană din sec. 16 cu programul sola scriptura urmări eliberarea credinței de corsetul filozofic. Metafizica părea reformatărilor lui Luther un model străin, de împrumut, de care trebuia eliberată credința originală, așa cum a fost în forma sa genuină, biblică. Rezultatul a fost înlocuirea Bisericii cu Templul și Casa de rugăciuni. Războaie religioase.

Al doilea val de marginalizare a filozofiei grecești de credință are loc în sec. 19 și 20 în Europa. Totul pleacă de la Pascal. El face o deosebire între Dumnezeul filozofilor și cel al lui Abraham, Isac și Iacob. Mai ales teologul Adolf von Harnack pleda pentru omul Hristos și mesajul său simplu, adică tot ceea ce pune în umbră elenismul. Isus a pus accentul pe morală nu pe cult. El este inițiatorul unei chemări morale pline de omenie, care-l eliberează, așa credea von Harnack, pe omul modern de elementele filozofice și teologice și mai ales de credința în Fiul lui Dumnezeu și în Trinitate.

Pentru von Harnack, ca pentru mulți contemporani, teologia era istorie și știință, iar sinteza dintre platonism (cartesianism) și empirism, atât de populară în zilele noastre, înțărăște această tendință. Știința se bazează pe raționalitatea matematică a materiei și pe experiment, care-i dă certitudinea valabilității experimentului. Acest concept din științele naturii este aplicat însă cu aceeași stringență și istoriei, psihologiei, filozofiei, sociologiei. Dumnezeu, credința este lăsată la o parte, ca o chestiune pre- sau chiar neștiințifică. În felul acesta este redusă și sfera științei și cea a rațiunii. Nihilismul.

Din încercarea de a trata teologia ca știință a rezultat un creștinism fragmentat și

sărăcăcios, cu rezultatul că și omul, care se întreabă „de unde venim și încotro mergem?” rămâne chircit. În ceea ce definește știința ca rațiune, problemele legate de religie și etică devin subiective. Așa devine conștiința subiectivă și ultima instanță morală. Religia ca și etica pierde astfel forța colectivă, devin aleatorii și periculoase pentru umanitate. Patologia religiei și rațiunii din vremea noastră este urmarea îngrădirii rațiunii, căreia chestiunile de credință și morală i-au devenit străine.

Al treilea val de marginalizare a elenismului din creștinism a apărut în era globalizării în care o multitudine de culturi intră în contact. În dialog cu alte culturi se afirmă că grecizarea creștinismului nu mai trebuie să fie o condiție preliminară. Mesajul Noului Testament trebuie să redevină mai simplu, eliberat de filozofia greacă, pentru a permite diferitelor culturi să se definească din nou, și de la sine. Această idee este falsă pentru că Noul Testament a fost scris în greacă și poartă pecetea acestui spirit. Bineînțeles că nu toate culturile trebuie să urmeze etapele devenirii Bisericii, dar interdependența dintre credință și rațiune este componenta indisolubilă credinței.

Critica raționalității moderne nu trebuie să fie înțeleasă ca o încercare de a ne reîntoarce la vremurile de dinainte de iluminism. Toată lumea este recunoscătoare pentru progresele pe care le-a făcut omenirea în ultimele două secole. În afară de asta, etica cercetătorului științific este pătrunsă de respect față de adevăr și în felul acesta poartă în sine una din caracteristicile fundamentale ale creștinismului.

Rațiunii trebuie să i se deschidă noi perspective. O critică negativă nu-și are locul. Dar în ciuda bucuriei în față atâtor noi posibilități pe care și le-a cucerit omul, nu se poate trece cu vederea primejdiiile care-l pasc. De aceea trebuie găsită o cale de reîmpăcare a credinței cu rațiunea. Teologia trebuie să iasă din strunga disciplinelor sociale, umane și să se concentreze asupra raționalității credinței. Numai pe această cale se poate realiza un dialog autentic al culturilor și religiilor.

În lumea occidentală domină acum concepția raționalității pozitivistice cu școlile filozofice aferente. Dar tocmai această poziție lezează profund celelalte culturi religioase din lume și face un dialog imposibil. Marginalizarea dumnezeirii din universalitatea raționalității este percepută în lumea neoccidentală ca o punerea la îndoială a ceea ce este mai prețios în credința fiecăruia, și pretutindeni. Rațiunea surdă la credință, trimisă la subsol, e incapabilă să participe la un dialog al culturilor.

După această trecere în revistă a tezelor expuse de Benedict XVI la Regensburg, unde a fost profesor, putem fi optimiști în ceea ce

privește dialogul, reunificarea bisericilor surori, romano-catolică și ortodoxă. Discuțiile în acest sens dintre catolici și Patriarhatul slavilor orientali de la Belgrad, de unde a pornit în ultimul deceniu războiul religios al slavilor de sud, este de bun augur și pentru toți românii.

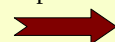
Marea problema va fi apoi dialogul cu celelalte culturi religioase, mai ales cu islamul, unde demersul papei nu este încă înțeles, sau, și mai grav, greșit perceput, după cum ne-au arătat manifestațiile de protest și chiar victimele din ultima lună. Conștient de dificultățile armoniei între credință și rațiune, dialogului dintre teologi, filozofi și culturi religioase, papa a fost „profund mâhnit” de felul cum a fost perceput discursul său de unii musulmani. Dar parcă având o premoniție a acesteia, în încheierea prelegerii sale, Benedict ne reamintește de un moment al discuțiilor dintre Socrate și Phaidon. După ce a auzit atâtea idei filozofice îndoielnice și false, Socrate îi spune: *e de înțeles dacă cineva după ce a auzit atâtea idei false, rămâne pentru tot restul vieții sale cu o ură și dispreț pentru toate discuțiile în legătură cu a fi.*

Traian - Benedict XVI

Anul acesta se sărbătorește 1900 de ani de la căderea Sarmisegetuzei lui Decebal și venirea legiunilor Împăratului roman Traian în Dacia, actul de naștere a romanității la nord de Dunăre. Vor găsi românii, cu acest prilej, în ceasul al 12-lea al reintegrării lor în UE/ Uniunea Europeană - Sfântul Imperiului Roman de azi -, forța să refacă și unitatea spirituală cu punctul de plecare a istoriei și civilizației lor, cu Roma eternă?

„Lagăr”-ul comunist s-a prăbușit pentru că Decalogul lui Dumnezeu era scos din societate, relația între muncă și salariu dispăruse, interdependența dintre sexualitate și procreare era alterată. Dictatura proletarilor din răsăritul Europei se baza pe doctrina marxist-leninistă și cu toate că era o diferență clară între comunismul catolic din Polonia, ortodox din România, protestant din Germania, exista o aversiune comună - „religia e opium pentru popor”. Catolicii au regăsit calea spre UE, ortodocșii încă nu.

Din anul 1989, tranziția de la uniformitatea, mediocritatea comunistă la libertatea și responsabilitatea individuală este mai dificilă decât s-a presupus. În Germania sunt localități în care jumătate din populație e nebotezată, foștii comuniști cer salarii ca în vest, cu toate că productivitatea muncii lor e numai 2/3. Transferul din vest spre est e de o mie de miliarde de euro și va continua până în

2018, când nu mai va fi nici un muncitor, care să fie afectat de comunism. Într-o societate, pentru a supraviețui, o familie de două persoane trebuie să aibă în medie 2,1 copii. În Germania, ca și în România, raportul actual e catastrofal, de numai 1,3! Vor dispărea aceste neamuri?

În cele două state românești avem de-a face cu aceleași fenomene negative. În Moldova, comuniștii dau tonul, așa că între Prut și Nistru restabilirea normalității va dura. Mai ales că România și Moldova nu se pot baza pe un transfer financiar din vest, iar erodarea raportului muncă-salar e atât de gravă că milioane își iau lumea în cap, fug și muncesc în vest, pentru a scăpa de pacostea „la comun”, încă în vigoare pe meleagurile lor. În aceste condiții, descreșterea populației e nu mai o „pierdere colaterală”? Se vor regenera moldo-valahii în tranziție sau vor vegeta izolați, într-o cultură ortodoxă de anonimat la periferia Europei, zilieri cu câțiva euro/zi?

Nemții și românii au pierdut Războiul Mondial II și fenomenele de mai sus sunt rezultatul ocupației Armatei Roșii. Mai ales moldo-valahii sunt complet dezorientați. Interzicerea de către comuniști a Bisericii Unite și reorientarea cu forța a 2000 de biserici, inclusiv a unui milion și jumătate de greco-catolici din Transilvania, de la Roma spre Moscova, face dificilă perceperea valorilor și normelor vest-europene și implică cooperarea și coordonarea activităților româno-occidentale. Iar faptul că se sabotează și azi Biserica Unită și dialogul cu Benedict XVI - primul Papă german de la Reformă, care cu noaște ca nimeni altul trauma postbelică a conaționalilor lui și a românilor -, are consecințe defavorabile în integrarea ortodocșilor în Europa.

Benedict XVI și Holocaustul evreilor

Alegerea surprinzătoare a unui Papă german, la 60 de ani de la ziua de naștere (20.4.) și apoi sinuciderea criminalului Adolf Hitler - organizatorul Holocaustului -, atrage involuntar atenția asupra destinului nemților și evreilor. Benedict XVI are misiunea de a depăși traumele sec. XX, de a construi o Europă Unită, de a reface unitatea creștină și mai ales prietenia unică, plină de mister dintre evrei și nemți, care au slujit Sfântul Imperiu, ca nimeni alții, și au contribuit la civilizarea lumii. Evreii sunt poporul ales a lui Dumnezeu, iar nemții al Sfântului Imperiu Roman de Națiune Germană, care a durat o mie de ani, „Imperiul German” (II), 40 de ani, iar cel „național-socialist” (III), responsabil pentru uciderea evreilor, 12 ani. Statutul de popoare alese duce, fără îndo-

ială, la explozii de energie creativă, imperială și justifică poziția lor unică la Roma, dar generează, nu de rare ori, o aversiune reciprocă și a altor neamuri împotriva lor. Benedict XVI, cel mai mare filozof și teolog contemporan, a ridicat ștacheta morală și intelectuală la un asemenea nivel că și nemții au nevoie de timp până vor înțelege și integra mesajul. Protestanții din „Land”-urile din est traumatizați de ocupația rusă ortodoxo-comunistă s-au refugiat în ateism, iar cei din nord sub presiunea anglo-americană în relativism, multiculturalitate și cultul Holocaustului. Muzeul Holocaustului din Washington, Berlin și în curând la București, sunt sanctuare unde se comemorează încercarea de exterminare a evreilor. Cultul Holocaustului are un canon iudaico-protestant, care nu cunoaște iertarea păcatelor ca la creștini, iar pentru făptași și urmași lor nu va exista iertare, în vecii vecilor. Pentru a înțelege „cultul”, protejat de legislația multor țări și de curând și de România, sunt necesare cunoștințe privind „regulile” după care se „construiește” religia și autonomia ei în raport cu societatea. Și acest „cult” luptă pentru a câștiga adepți, nu tolerează „revizionismul”, are o „inchiziție” și ca în orice credință, sensibilitatea fidelilor nu poate fi înțeleasă decât de cei uniți de sacralizarea Holocaustului - izraeliții, protestanții și mai nou ortodocșii moldo-valahi. Curând acest cult se va practica și la București, cu toate că tranziția de la vechea izolare încă nu s-a încheiat. Românii nu sunt pregătiți de a dialoga cu Roma și a ieși în lume. Benedict XVI re-aduce în actualitate moștenirea și misiunea istorică comună a evreilor și creștinilor, necesitatea dialogului și redă mai ales protestanților nemți și ortodocșilor moldo-valahi, traumatizați de războaie mondiale pierdute, de suveranitatea limitată de după capitularea necondiționată și de lungi ocupații militare cu ideologii anti-creștine, credința într-un viitor comun mai bun în Europa Unită, în noul Sfânt Imperiu Roman.

Benedict XVI – nomen est omen

Majoritatea germanilor s-a rupt de Roma prin Martin Luther, care a subminat Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană și Adolf Hitler, care a târât Europa într-un război mondial și a adus hoardele comuniste slave în inima Europei. La 20 aprilie 1945 el își serba ziua de naștere în pragul sinuciderii sale și a germanilor. A urmat capitularea și primejdia lichidării neamului, cum plănuiau Josef Stalin și Henry Morgenthau, consilier al Președintelui SUA. După cinci secole, la 19 aprilie 2005, este ales din nou un papă german. Tot așa cum papa slav, Ioan Paul II, i-a reabilitat pe slavii,

care s-au dezis de marxism-leninism și s-au reîntors la creștinism, tot așa Benedict XVI reface unitatea Germaniei, a acestora cu Roma. Cardinalii au ales un neamț după un slav și pentru a reface prietenia acestor po-poare. Ioan Paul II avea robustețea fizică, fascinația și generozitatea sufletului slav. Pe de altă parte nici un papă nu a publicat atât de mult, înainte de a fi ales urmaș al Sfântului Petru, ca Benedict XVI. El este unul din marii filozofi și teologi ai timpului nostru, are disciplina, raționalitatea și puterea de muncă germană, poate mai puțin fascinația mediatică, mistica înaintașului. Cu toate astea, el a fost ales și pentru a garanta continuitatea. Nimeni nu cunoaște mai bine Biserica, problemele vremii, ca Benedict XVI, „un simplu muncitor în via Domnului”, după cum s-a autocaracterizat. La 78 de ani nu e de așteptat un pontificat lung, dar el va veghea ca unitatea europeană să nu fie tulburată de experimente, care în trecut au pornit de la germani și azi de la musulmanii turci. Prea Fericitul Patriarh Teoctist (90) nu a participat personal la întronizarea papei, dar i-a adresat un mesaj plin de căldură în care pomenește de vizita la București a lui Ioan Paul II „cel Mare” și de „valoarea de necontestat a dialogului dintre cele două Biserici surori din România, Biserica Ortodoxă și Biserica Greco-Catolică... și de nădejdea că Sanctitatea Voastră, ca unul ce ați fost apropiat colaborator al său (Ioan Paul II), veți păstra și sprijini acest dialog, întru împlinirea dorinței noastre comune de realizare a unității depline a Bisericii.” Aceasta este condiția sine qua non a integrării românilor în Uniunea Europeană, care va avea loc formal, de jure, în 2007, dar cea reală, de facto, care va face această aderare de durată și autentică, nu duplicitară ca cea greco-ortodoxă, cere o depășire a situației în care milioane de români sunt „tolerați” numai la munca de jos, căpsunari, sclavi pe plantațiile occidentale. Mari speranțe se pun în Traian Băsescu în depășirea acestui blocaj de comunicare, comuniune religioasă între români și Roma. Vor găsi Președintele și Prea Fericitul Teoctist calea scoaterii românilor din groapa milenară a mizeriei, corupției și nedreptății? Papa îi va ajuta mai mult decât predecesorii. Numele e program - nomen est omen - și pentru cel de al 264 papă. Benedict este patronul Europei.

Benedict XVI

Noul Papă va continua cursul Conciliului Vatican II, 1962-1965. Cariera cardinalului german Joseph Ratzinger începe ca preot 1951; doi ani mai târziu doctoratul; 1957, la 30 de ani, habilitarea, după care e prof. de

dogmatică la Bonn, Münster, Tübingen, Regensburg; consilier al cardinalului Frings la Vatican II; 1977 arhiepiscop și cardinal în München; 1981 urmaș al „marelui inchișitor”; 1986-92 președinte al comisiei Constituției Apostolice „Fidei Depositum”. Benedict XVI e un mare teolog și filozof, care alături de Ioan Paul II, a contribuit la formularea documentelor recente ale Bisericii. Alegerea sa, după cea mai scurtă conclavă din istorie, este atât garanția continuării cursului predecesorului său, cât și a cristalizării unor puncte de vedere tradiționale, care vor da din nou siguranță creștinilor ajunși în bătaia vântului unei modernități îndoielnice. În sec. trecut mitul „clasei” și „rasei” superioare au generat catastrofe. Divinizarea Revoluției și Rasismul sunt depășite, dar au apărut noi mituri politice, mai subtile, pentru ca sunt mai puțin clar definite și nu de rare ori amalgamate cu valori autentice. În cartea „Valori în vremuri de tranziție. Să facem față cerințelor viitorului” apărută în ed. Herder simultan cu alegerea sa, Benedict XVI precizează mituri noi: progresul, știința și libertatea. Progresul a devenit o normă în politică și în activitatea curentă. În ultimul secol s-au obținut mari progrese în tehnică, medicină etc., dar ele încep să pericliteze omul și natura. Cum poate fi pus progresul în slujba omului și nu invers? Știința e rațională, dar există o patologie a ei, atunci când omul e în pericol să-și piardă demnitatea. Ea poate deveni chiar inumană în experimente pe om, omul ca bancă de organe etc. De aceea trebuie subordonată imperativelor morale. Libertatea a început să fie anarhică, antiinstituțională, idolatrică. Libertatea umană nu poate fi altceva decât libertatea dreptății, a conviețuirii într-un respect reciproc, altfel devine o minciună și duce la sclavie. Moralitatea rațională e mai presus de hotărârile colective, nu invers. Nimănui nu-i este permis în vest a batjocorii evreii sau musulmanii, dar în numele aceleiași libertăți nici normele creștine nu trebuie călcate în picioare sau împrăștate cu noroi. În centrul noului pontificat stau modernizarea Bisericii, refacerea unității creștine și dialogul cu celelalte credințe. Fundamentul acestora, a precizat primul Papă al sec. XXI în cartea sa pomenită mai sus, e vechi de când lumea și acceptat de toți, cele 10 porunci nu-s proprietatea evreilor sau creștinilor, ci recta ratio, expresia rațională a unei morale universale. Ioan Paul II a învins colectivismul, a refăcut Europa, a schimbat Polonia și fața lumii. Benedict XVI începe lupta cu „dictatura relativismului”, va reface Germania, va da stabilitate Uniunii Europene și siguranță celor peste un miliard de creștini răspândiți pe toate continentele.

Ioan NICOARĂ
(SUA)

Banii

Motto:

Mulți se plâng de bani, dar de minte nimeni.
Nicolae Iorga

Din ploaia de știri despre crime, furturi, bătaii, spargeri de bănci, de bancomate... ați auzit, oare, vreodată, cum că s-ar fi spart vreo librărie sau bibliotecă și s-au furat cărți?

Deși cartea te învață, nu te părăște la nimeni și nu te iradiază..

Știm cu toții că trăim într-o lume a banului; toți fugim după aceste hârtii pe care le zboară vântul și ne alegem mai mult cu fuga, călcându-ne unii pe alții în învâlmășeală. E drept că sunt unii care prind multe hârtii (numai ei știu pe ce căi!), dar cu cât prind mai multe, cu atât sunt mai nemulțumiți.

Anul trecut, intrasem la badea Alexandru din Valea Verde, care tocmai venea de la grajd cu laptele proaspăt muls. După lapte venisem... Am vrut să-i plătesc 5 lei pentru sticla cu lapte, dar acesta n-a primit banii, spunându-mi, ceea ce știe toată lumea, că banii sunt rădăcina tuturor relelor. Am fost surprins să văd atâta înțelepciune la un om simplu!

În antichitate, plățile se făceau prin servicii reciproce ori prin produse agricole, dar fiind dificil a plăti pe cineva cu un sfert de... cămilă, au fost inventați banii, acest blestem (devenit totuși necesar), care a pus stăpânire pe toate aspectele vieții noastre cotidiene. Gurile rele spun că robia financiară este mai rea decât cea din Evul Mediu. Mark Twain

spunea că „un bancher e cineva care îți împrumută parapeul (ploierul) când e timp frumos și ți-l ia când începe să plouă”.

La Arad, voiam să-i arăt doamnei Tătaru o mini-colecție de bancnote din diferite țări, dar aceasta nici n-a vrut să se uite, spunându-mi că dacă banii ar dispărea, odată cu ei ar dispărea și cele mai mari nedreptăți de pe fața pământului.

Cu ani în urmă, când mi-a fost spartă casa, aici, în Arizona, în timp ce eram în România, printre altele, mi s-a furat și colecția de bancnote. Aveam bani din 75 de țări.

Se știe că orice colecție e un act de cultură, dar mi-am zis: Atâta pagubă! Bine că nu mi-a dispărut nicio carte!

Recent, am citit despre un anticar (mi se pare Grumăzescu) din Iași. Iată ce a spus acesta: „Furtul unei cărți, în această epocă, este un act de cultură! Îmi place să cred că cel care îl comite o face din pasiune!”

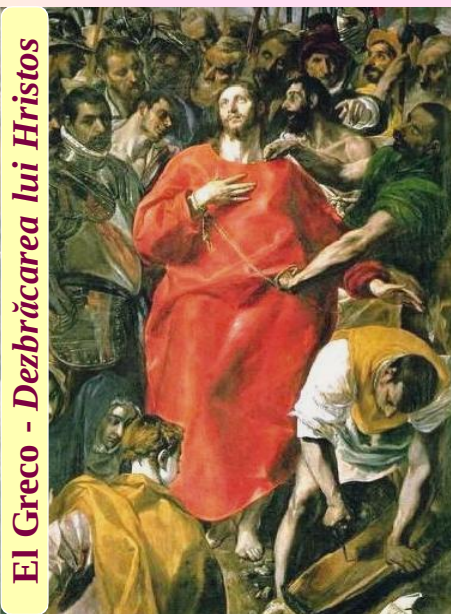
Sunt oameni atât de săraci încât n-au nimic în afară de bani!

Spunea un filozof că nu te poți considera bogat dacă nu ai ceva pe care focul să nu-l poată arde și hoții să nu-l poată fura.

Din cauza banului, dragostea nu mai e dragoste, ci afacere. În ziua nunții, mireasa se gândește câți bani ar putea scoate de pe el la divorț. În muzică, se cântă tot mai mult despre bani. Sportul a devenit și el o afacere. Sunt echipe în care cu greu mai găsești 2-3 jucători autohtoni..., restul sunt cumpărați pe bani grei din străinătate. În artă, același lucru. Vine afaceristul, negociază prețul unui tablou - nu pentru că i-ar plăcea - ci gândind ce gheșeft ar putea face revânzându-l.

Despre sănătate, ce să mai spun?! Aici, afaceriștii îl prind pe bietul om la colț, știind că acesta o să-și dea toată agoniseala unei vieți pentru a-și mai lungi zilele. A devenit deja o uzanță ca atunci când mergi la spital să ți se ceară mai întâi să dai declarația de avere.

Și totuși mai sunt doctori care au în vedere nu profitul ci alinarea suferințelor și salvarea de vieți. Mai sunt încă mirese care se căsătoresc din dragoste. Mai sunt oameni care iubesc frumosul și care te ajută fără a avea în vedere profitul. Aceștia ne dau un sens vieții și un motiv să ne bucurăm de ea.

El Greco - Dezbrăcarea lui Hristos

Constelații epigramatice

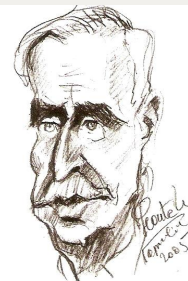
Nicușor CONSTANTINESCU (n. 24.04.1928)

Născut în localitatea Rogojeni, județul Galați. A absolvit Școala Normală „Costache Negri” din Galați și Facultatea de Pedagogie și Psihologie a Universității din București. A lucrat ca profesor la mai multe școli generale și licee din București, inclusiv ca director și inspector școlar.

Membru al Clubului Epigrafiștilor „Cincinat Pavelescu” din București și al Uniunii Epigrafiștilor din România.

Scrie poezii, proză, cronici și eseuri, studii de specialitate, epigrame, prefețe la volumele unor colegi, apare în numeroase publicații de gen, a primit mai multe premii pentru creațiile sale, este inclus în peste 35 de volume colective de epigramă. Este autor de versuri pentru compozițiile unora dintre cei mai renumiți compozitori de muzică ușoară și corală, nu de puține ori premiate.

Apariții editoriale: o carte de poezii, două cărți de versuri pentru copii, precum și *Tratament cu epigrame pentru stres, fobii și drame*. În curs de apariție: *Zig-zag epigramatic*.

Epigramele mele

Deși scriu epigrame, de mulți ani,
Prietenii îmi spun spre-ncurajare,
Că jumătate nu fac nici doi bani
Și că cincizeci la sută n-au valoare!

Redactorului șef al unui cotidian

Dânsului, tip oțărât,
Epigrama-i stă în gât,
Fapt ce nu-i mai dă putere
S-o digere.

Constatare

Femeia-i bucuria vieții
Și asta din motive varii;
În versuri o slăvesc poezii,
De regulă, celibatarii.

Nedumerire

Mi-a pus nevasta o-ntrebare:
„Ce-i PIB-ul și cât e de mare?”
Eu i-am răspuns, mai cu perdea,
Că nu e chiar ce crede ea!

Ambiguitate

Amicul meu, cu-amanta lui fidelă,
Se duce în concediu unde vrea.
Soția nu îi e decât umbrelă
Și o deschide când e vreme rea!

Eradicarea corupției

Noi de corupți putem scăpa
Și-așa ceva ar vrea tot omu’
Numai atunci când îi vom da
Pe mâna doctorului Ciomu.

Prudență

Deși Guvernul actual susține
Că ne va scoate din recesiune,
Eu, sincer ca să fiu, nu prea aș vrea;
Mă tem să nu ne bage-n altceva!

Șanse minime

Nu mint, nu fur, nu-s traseist,
Parale n-am, nu-s trombonist,
Nu prea am vicii și e clar
Că nu pot fi parlamentar!

Aleșii noștri au imunități sporite

Pe ei chiar dacă-i prinzi, la o adică,
Cu mâța-n sac sau cu ocaua mică,
Nu poți să îi atingi nici cu o floare,
Căci sunt imuni și nicăieri nu-i doare!

Suspiciune

Deși aud că, uneori,
Unii copii se nasc din flori,
Nu mi-a fost dat, măcar o dată,
Să văd o floare-nsărcinată!

Amenințările soției

Nu este zi să nu mă șicaneze,
Îmi cată nod în papură mereu,
M-amenință c-ar vrea să divorțeze;
Așa să îi ajute Dumnezeu!

Prudență

Chirurgul, când m-a operat,
Mi-a dat un pix, mi-a dat hârtie
Și mai apoi m-a îndemnat:
Semnează-aici, că nu se știe!

Roadele reformei în sănătate

Reformă-n sănătate ca la noi
Nu prea găsești în toată Europa;
De suni, în zori, la unu-unu-doi,
Abia târziu, spre seară, vine... popa!

La medicul de familie

Cu mult entuziasm m-a așteptat,
M-a ascultat atent, m-a consultat
Și la plecare de la dispensar,
Mi-a strecurat și-un plic în buzunar!

Mândria de a fi pensionar

Cu pietre la ficat și la rărunchi,
Cu prișnițe la șale și genunchi,
Beau ceaiuri, țin regim alimentar
Și mă mândresc că sunt pensionar!

Orizontul

E țelul ce-l avem în față,
Speranța noastră mult visată.
Spre el vâslim întreaga viață,
Dar nu-l atingem niciodată.

Viagra

Viagra-i un medicament
Ce-l folosim ca stimulent,
Atunci când, cu adevărat,
Mai e ceva de stimulat.

Fostului premier Emil Boc

Și dacă ori de câte ori cosești,
Ești vesel mai tot timpul și zâmbești,
E pentru că, sau poate mi se pare,
Te gădilă otava-ntr-o picioare!

Soacra

Are-mpotriva mea un dinte
Și, fără ezitare, mușcă –
Și când mă port cu ea cuminte
Și-atunci când pun mâna pe pușcă!

Emancipare

La mine-n sat au apărut, ad-hoc,
Bar, discotecă, jocuri de noroc
Și de aceea, pe la prânzul mare,
Nu se mai află nimeni pe ogoare!

Unei profesoare de limba latină

Ți-a fost, pesemne, scris de soartă
Ca să predai o limbă moartă
Și totuși fă-ți al crucii semn
Că nu predai una de lemn!

Hoția

Se spune, astăzi, de hoție
Că e un fel de meserie,
Ce-n orișicare conjunctură
Nu se învață, ci se fură.

Definiția nașului

Nașul, poate să se spună
Că e e cel ce te cunună,
Sau acel ce-ți ia, discret,
Bani, în tren, când n-ai bilet!

Autoepitaf

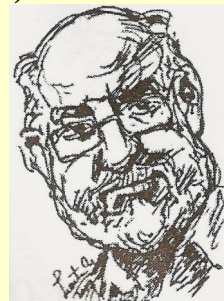
Pentru c-am fost un om de bine,
La cripta mea, nu-ntâmplător,
Se mai oprește câte-un câine
Și-apoi ridică din picior!

Constelații epigramatice

Dan-Viorel NOREA (28.10.1949)

Născut la Constanța, unde a absolvit Liceul „Mircea cel Bătrân”, apoi Facultatea de Automatică, Secția Calculatoare Electronice, la Institutul Politehnic București. A lucrat ca inginer de sistem la CTCE Constanța, iar după 1989 lucrează ca întreprinzător privat în domeniul IT. Începând din anul 2002 a publicat poezie și epigramă pe site-ul **poezie.ro** (**agonia.ro**). Scrie poezie, haiku, senryu, epigramă, proză umoristică și SF, pagini de jurnal, cu care apare în numeroase publicații locale și naționale, pe site-uri literare, dar și în aproape 30 de volume colective și antologii, între care cel puțin 15 de epigramă și 6 de haiku. A semnat și cu pseudonimul **Norică** și a obținut mai multe premii pentru creațiile sale. Este membru al Clubului Umoriștilor Tulcenii „Haz” (2007), membru fondator și președinte al Clubului Umoriștilor Constanțeni „Prăvălia cu umor” (13 decembrie 2008), membru al Uniunii Epigramiștilor din România, al Cenaclului de Haiku și al Cenaclului Literar „Mihail Sadoveanu”, ambele din Constanța. Membru fondator al Cercului Epigramiștilor Ingineri ING-EPIGRAMA, din cadrul AGIR.

Apariții editoriale: *Epi...gramatica* (2011). A îngrijit, în colaborare, apariția volumului *Prăvălia cu umor / Caietele Clubului Umoriștilor Constanțeni* (epigrame, fabule, poezii vesele, proză scurtă, caricaturi, 2010).

Catren ciobănesc

Stă ciobanul circumspect,
Lung privind la o copaie:
„Anul ăsta-i an bisect,
Trebuie să fac o baie!”

Unui epigramist

Văd la mijloc... *c-a-ta-ramă*
Are-n ea o epigramă
Și... *cu-tremur*... am aflat
C-a-ta-strofă... ai creat.

Nicolae Grigorescu

Plin de dezamăgire și revoltă,
'Nainte de-a muri, el și-a retras
Și Carul Mare și cel Mic, pe boltă...
Dar din păcate, boii au rămas.

La pădure

Ea fraga buzelor mi-a dat
Și două mere dulci și sper că,
Nu vrei să știi ce-a mai urmat,
Da-ți spun... mi-a dat și o *ciupercă*.

La Parchet

Unul s-a îmbogățit...
La Parchet, se înțelege,
Vine omul... *cu-venit*
Procurorul doar... *cu-lege*.

Ravel

O probă practică-am dat, când
Designer mi-am propus s-ajung,
Însă m-au refuzat, spunând
Că „*Bolero*”-ul e prea lung.

Tabieturi

La slujbă, totu-i o rutină
Cu secretara actuală:
Mă-ntâmpină cu tava plină
Și, pe la prânz, deja e *goală*.

Un pieton accidentat

După-accident, e întrebă
De-un polițist în trecere:
„Văd că ești beat. Cum s-a-ntâmpnat?”
„Păi fost-a chiar... *pe-trecere*”.

Leoncavallo

La Deputați și la Senat
L-au strâns, pe rând, cu toții-n brațe;
Ajuns acasă, a creat
O capodoperă: „*Paițe*”.

După o bătaie la cârciumă

Să vedeți ce indignat e
Un zdrahon cât un dulap:
„Don' jăndar, îi dați dreptate
Unuia... *bătut în cap*?”

Evoluție de supra-față

La douăzeci - un *supraom* în zbor,
La patruzeci - un *supraponderal*,
La șaptezeci - *supraviețuitor*,
La nouăzeci ești *supranatural*.

„Să nu-ți faci chip cioplit...”

Chip cioplit? Eu - niciodată!
Pot să jur în mod cinstit
Că am fost în lumea toată
Renumit ca *necioplit*.

Soluție pentru iarna grea ce va urma

Cu frigul cred c-am rezolvat
(E o prezicere funebră):
Dormi-vom câte doi în pat,
Unul normal, cel 'lalt cu febră.

Victor Hugo

Venind Hugo acum, la noi în țară
Și-nțelegând cam cine-s responsabilii
De viața noastră dură și amară,
A scris pe loc romanul „*Mizerabilii*”.

„Să nu poțestești nimic de la aproapele tău”

Nu putea ca să îmi scape
O vecină-așa frumoasă.
Dar nu cu vecinu-*aproape*...
Numai când pleca de-acasă.

Superstiții folositoare

Îmi vin în minte sfaturile date
Demult, de străbunicul, înțeleptul:
„Dacă vreodată vrei să ai dreptate,
Să intri-n tribunal numai cu *dreptul*”.

William Shakespeare

Văzând electoratul consecvent
Ce-i dus la vot cu mințile buimace
Și-alege numai hoți în Parlament,
A ridicat din umeri: „*Cum vă place*”.

Scorpionul (zodie)

Și m-a născut mama pe mine,
Un scorpion. Îmi curg în vine
Venin și miere, lucruri sfinte...
Pe cine-nțep mă ține minte.

Mașina mea are o mare autonomie

De câte ori zărește-o fată
Încetinește-n dreptul ei.
Voi ce deduceți, dragii mei?
E o mașină... *des-frânată*!

Surâsul misterios al Giocondei

O doamnă ce urma să se despoaie,
Model să-i fie, într-un cadru nou,
Pe Leonardo l-a văzut la baie
Și-așa, -mbrăcată... a rămas tablou.

Epigrama văzută de un pictor

Dacă nu-ți dorești catrene
Ci râvnești la epigramă
Pune după trei desene
Și-o caricatură-n ramă.

Preoți cu diverse nume vor aduce pacea-n lume

Un episcop spada ține
Cu mânerul ca o cruce,
Un imam o bombă-aduce
Iar evreul... *ca-rabin-e*.

Rembrandt

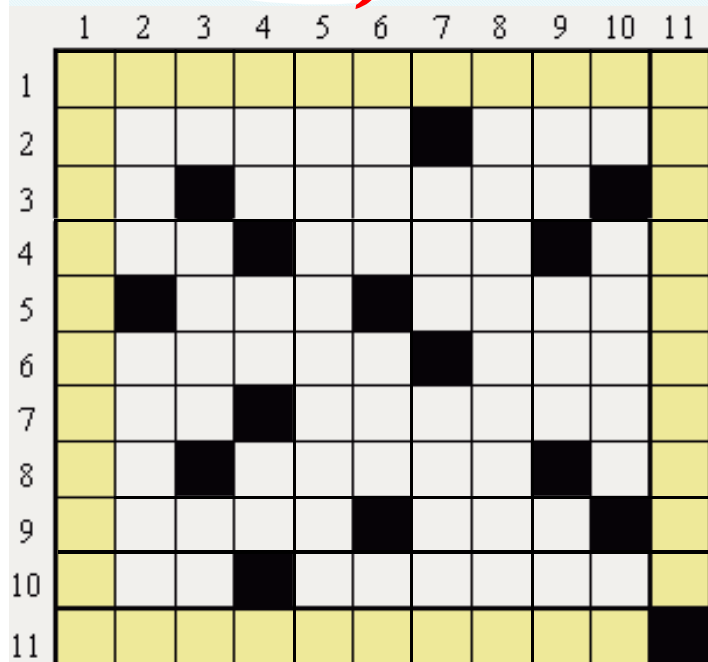
În perioada de ucenicie,
Curtând, cum e normal, femeii mai coapte,
Primise „*Lecții de anatomie*”
De la o doamnă dintr-un „*Rond de noapte*”.

Epitaful unui bețiv

E ferit de ploaie, vânt,
Prin boschete și parări,
Însă spre al său mormânt
Duc, ciudat, tot trei cărări.

Nelu UASILE

Constelații rebusiste (fantezie) IN MEMORIAM

ORIZONTAL: 1) ... 2) Sparge oase (pl.) - Ca oul la Paști. **3)** Suprafața mării! - Unealtă de pescuit cu multe cârlige. **4)** Își depășește mama la sărituri (masc.) - Ne luminează casa - Literă din iscălitură! **5)** Plin până la refuz - Bun de minte. **6)** A smălțui - Se pricepe la fiare. **7)** Aproximativ - Are rolul ei. **8)** Extrase din smirnă! - Flamură - Spărgător de sticlă! **9)** Element de compunere pentru sisteme tehnice ampli-ficatoare de energie - Om de la răsărit. **10)** Participante la război... - ...izolate. **11)** ...

VERTICAL: 1) ... 2) E de mirare... în curte - Par niște orgolioși. **3)** Zăpada nu-i de văzut în neant! - Cantitate infimă - Angajatul lui Moș Crăciun... **4)** ...și încăpătorul său mijloc de transport al cadourilor - Sâmburii caisului! - Primele bucăți de șvaițer! **5)** Umblă cu vorba de la unul la altul (pl.). **6)** Dovezi de încredere - Nu-i lipsește nimic - Inimă de credul! **7)** Lipsiți de tărie - Prăjituri cu fructe. **8)** A-și schimba înfățișarea. **9)** Numit în absență totală - Se înclină cu greutate - Intră în pantof. **10)** Unsă la mijloc! - Bănuții noștri - Secui în mașină! **11)** ...

P.S.: La o dezlegare corectă, pe manșeta careului veți descoperi prenumele și numele celui comemorat de către Ioan Florin Tuinea în numărul 2(30)/2013 al revistei "Constelații diamantine", precum și continuarea titlului articolului acestuia, "Ar fi împlinit...".
neva194987@yahoo.com

Dezlegarea careului în partea de jos a paginii

Ecaterina NEGARĂ
(Republica Moldova)

K-0

Scriu poemul care începe cu K
și iar scriu poemul care începe cu K,
apoi scriu poemul care începe cu K
și după aceea scriu poemul care începe
cu K
și când scriu poemul care începe cu K,
chiar începe poemul cu K
până K rămâne K de scrisul lui K.

K-1

Unu de miez
de s-ar lipsi
Cercul ar fi deformat
raza în necalitate.
Cum înfioară rugăciunea
pentru orfan.
Cantitatea: - mușcată albă la geam,
umedă, iar, tăioasă.
Anaforă fracțională, procentuală,
Fir de sacru mie, ție.
Fără vin si altar
doar o cifră e 1,
Unu K unu,
nu doar în bunătate, E
Avva. Avva.

Versuri

K-2

Măinile mi-s de lumină
în palme toate semnele existente
pe glob
în constelația mea
numele meu derivă din numele Meu,
e atât de ușor să-ți dăruiesc planeta
Marte, Mercur, Jupiter, Venus și Saturn,
trăiesc în tot creatul necreatul
un Dumnezeu ce sunt,
ce SPUN!

K-3

De duh și atotapărătoare
Putere ce-n tot mă ampretez
SOFIA, SOFIA
Preadreaptă într-un cer nevăzut,
în fața nesfârșirii tale
Oare mi-e ceva al meu
Când totul e al tău, DOAMNE.
Câte aripi uriașe îți port
Pe roți, învârtindu-le,
Nemișcate.

K-4

Cum ai așterne un cântec
să-ți odihnești plasma
serul, venele, interjecția, cercul,
injectabila primăvară cu tot
cu lumină, eterul,
atâtea ferestre deschise în larg,
atâta verde răsturnat
dintr-o călimară
raze mii îți mângâie epiderma
răsrântă pe petalele de liliac
alb, prealb,
cântec apretat,
unimisterul.

Dezlegare: CONSTANTIND - SATARE - ROSU - AR - CARMAC - M - IED - NEON - LI - Z - RAS - ISTET - EMAILA - FAUR - CAM - ARTISTA - IR - STEAG - IC - SERVO - RUS - H - ITE - RETRASE - CINCIDEANI. (CONSTANTIN DUMITRACHE; ȘAIZECI ȘI CINCI DE ANI).

Mihai HORGA

versuri

GRIJA FAȚĂ DE POM

(pamflet)

Motto: *Cine iubește natura,
este de două ori-cetățean*
(Alphonse de Lamartine)

Topoarele lucrează
Distrug și defrișează
O zonă, astăzi verde
Mâine nu se mai vede
O fi vreun blestem...
Ecologiști n-avem?

Nici drujba (prietenie?) nu se lasă
Taie masa lemnoasă
Plămânul vegetal
Este lovit mortal
O fi vreun blestem...
Noi, dendrologi n-avem?

Lărgind străzi, noi uităm
De fapt - că îngustăm
Zestrea de clorofilă
Ucisă fără milă
O fi vreun blestem...
Dar, arhitecți n-avem?

Puțin se mai plantează
Mai nou, se "toaletează"
Pomi, tufe, garduri vii
Lăsând locuri pustii
O fi vreun blestem...
Peisagiști n-avem?

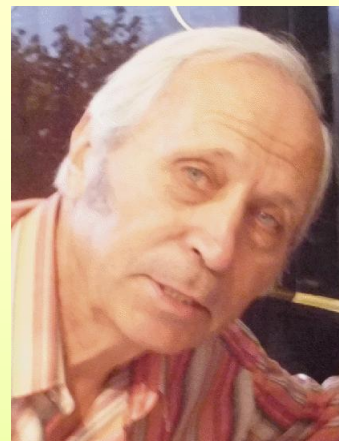
Tei parfumați, salcâmi
Și voi, castani bătrâni
La umbra voastră-am stat
Oxygen, voi ne-ați dat
O fi vreun blestem...
Puțini, azi mai avem!

Pomu-înseamnă viață
Uităm astă povată...
Fără grija de pom
N-avem grijă de om
O fi vreun blestem...
De ce nu ne-ndreptăm?

Deșertu-naintează
Țara agonizează
Sărmană națiune
Mai este rațiune?
Opriți acest blestem
Distrugerii nu mai vrem!

COLOANA INFINITULUI

Cum făcuși
Brâncuși
Că, Hobiței cea natală
Dăduși faimă mondială?
Când ciopliși
Coloana ta
Gândiși cumva
Să-nveșnicești
Clepsidre mândre
Suprapuse
Prin care
Timpul se scurse
Din cer, în pământ
Sau poate, să-nalțe
Al omului, gând
Spre infinit
În univers?...
Al meu vers
Asta
Te-ntreabă acuși
Constantin Brancuși...
Oricum
Ce gândiși - izbutiși
Artă făcuși!

DISTIHURI... CHIMICE

Cum oare să nu mă-mbăt
Dacă beau vin, nu oțet?-CH₃COOH

Când n-am bani, sunt econom
Vinul îl beau cu sifon-H₂CO₃

Bună-i berea, frățioare
Pe buza halbei, pun sare-NaCl

Dar, de nu-s la vreo agapă,
Apelez la sfânta apă-H₂O

Mai bine-i să las domol
Consumul de alcool-C₂H₅OH

Nu-s bogat, nu-s mare mahăr
Sunt doar un băiat de zahăr-C₁₂H₂₄O₁₂

Fugi răceală, fugi viroză,
Iau tablete de glucoză-C₆H₁₂O₆

N-am carnet și nici mașină
Niet!... benzină-C₆H₆, motorină-C₄H₁₀

Sunt ciclist, mare sportman
În plămâni bag oxigen-O₂

Stau la bloc, nu-s barosan
Mă-ncălesc cu gaz metan-CH₄

N-am peluză cu gazon
Plec la munte, la ozon-O₃

Și-mi iau soața, cu breton
Păru-i negru, din carbon-C

De vreau, o fac blondă-ndată
Cu apă oxigenată-H₂O₂

P.S.
Viața noastră - e chimie
Vezi, de asta-mi place mie
Dar, vă rog să fiu iertat
Vreo formulă, de-am ratat!

El Greco - Logodna Mariei

Dina CUATA (Macedonia)

L-am cunoscut pe Nichita Stănescu

La sfârșitul lui februarie 1982 s-a anunțat că laureatul premiului „Cununa de aur” de la Struga este Nichita Stănescu din România. La începutul lui martie anulului 1982 am fost la București. Cu domnul Dumitru M. Ion am mers la Uniunea Scriitorilor și-acolo, în culoar, am dat de Nichita Stănescu. Imediat, Dumitru M. Ion m-a prezentat și când i-a spus că sunt din Scopie s-a bu-

curat nespun de mult. Eu l-am felicitat pentru premiu. În august, al aceluiași an, după sfârșitul festivalului de la Struga, iarăși m-am întâlnit la Scopie cu Nichita Stănescu, dar n-am stat de vorbă pentru că în jurul lui se învârtteau un mușuroi de scriitori și alții de alte feluri de slujbe, pentru că așa era pe atunci.

Nichita Stănescu a fost și e și azi mult iubit și de scriitori dar

și de lume, pentru că el era și drăguț ca figură. Puțini sunt poeți care au câștigat premiul „Cununa de aur” și care au rămas așa de mult în memoria macedonenilor.

Atunci am auzit o „poveste” cum se comportaseră „prieteni” lui Nichita Stănescu în zilele cât au fost pe lângă el și cu el la toate întâlnirile. Nu țin minte exact cum a fost, dar de mare invidie, cineva

(sau mai mulți) din delegația românească a(au) luat cu el(ei) și un craniu de om mort și o coasă și l-au speriat pe Nichita, prevestindu-i moarte, ceva ce s-a și întâmplat după câțiva ani. Poate că Dumitru M. Ion și Carolina Ilica își mai aduc aminte mai bine de „sinistra poveste”. Îmi fac și eu datoria traducând poezii de-ale lui Stănescu în aromână, cu rugămintea să fie publicate.

ĂNVIRNAT CÂNTIC DI SIVDAI (Trist cântec de dragoste)

Mash bana-a mea va s-moară ti mini dealihea,
Vărăoară.

Mash iarba lu shtii nostul a loclui.

Mash sândza-a mea lji-u dor, didealihealui,

Ti inima-a mea, anda u-alasă.

Era-i analtă, tini eshtsă-analtă,

Caimolu-a meu easti-analtu.

Yini hopa-anda psescu caljlji.

Yini hopa-anda să-nvicleadză aftumubiljli.

Yini hopa-anda da ploai-aratsi

Shi muljerli tuti-l poartă caplu-a tău

Shi fustânjlji-a tali.

Yini shi-un pulj mari, albu,

Cari-u oauuă pi tser luna.

PUIZIEA (Poezia)

Puiziea-i ocljul tsi plândzi.

Ea-i anumirlu tsi plândzi,

ocljul a anumirlui tsi plândzi.

Ea- mânia tsi plândzi,

ocljul a mânăljei tsi plândzi.

ea-i parlu tsi plândzi

ocljul a călcânlui tsi plândzi.

O voi, oaspits,

puiziea nu-i lacărmă

ma easti insushi plângul,

plângul a unlui oclju nichiluit.

Lacărma-a ocljului

a tsilui cari lipseashti s-hibă musheat,

lacărma-a tsilui cari lipseashti s-hibă cu tihi.

EMOTSII DI TOAMNĂ (Emoție de toamnă)

Vini toamna, anvălea-nji-u inima cu tsiva
cu-aumbra-a unlui pom ică ma ghini cu-aumbra-a ta.

Nji-u frică că nu-a ti ved cama, niscântili ori,

că va-nji crească archi pân di niori,

că va ti-ascundă tu-un oclju xen

shi el va ti-ncljidă cu-ună frândză di pilonj.

Shi-atumtsea mi-aproch di chetsări shi tac,

li ljeau zboarăli sh-li nec tu-amari.

lji-ashuiru-a lunâljei shi u-ansar shi-u prifac

tu-ună sivdai mari.

INIMA (Inima)

Bati, shi io shtiu că bati shi voi io ta s-bată.

Bati shi u-avdu dipriună shi cama nu voi ta s-bată

Cafi oară, ca di prota oară.

Cafi oară, ca-atsea dit soni oară.

Nu-ari băeauuă, nu-ari, ca njedzlu di cheatră,

ca njedzlu-a cheatrâljei, ma s-bată njedzlu di cheatră.

Cană nu-u vidzu putes.

Arăd atseltji cari dzăc că-u vidzură vărăoară ...

Ea bati, shi io shtiu că bati, shi voi că ta s-bată.

O-avdu dipriună, bileam sh-nu voi ta s-bată.

Ama avdzarea-a mea shi ea suntu mash 'nă cumată,

mash un bloc di cheatră nidisicată.